Leto V., štev. 210 Ljubljana, petek, 5. septembra 1924 Poštnina pavšalirana. Cena 2 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20·— Din
za inozemstvo 30·— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/2
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 4. septembra.

Poldrugo leto je že preteklo, odkar so se vršile zadnje volitve v narodno skupščino. Tedaj so slovenski volilci v masah drveli na volišče, da vržejo volilne kroglice v skrinjico SLS. Saj je pa tudi klerikalna stranka obetala ljudstvu na zemlji raj, za slučaj, da bodo njeni poslanci izvoljeni. Če zmaga SLS, potem je avtonomija Slovenije gotova stvar, ž njo pa pride vse, kar so si ljudje pred volitvami v raznih krajih želeli: tu odprava šole, tam odprava davkov, tam zvišanje cen kmetijskih produktov, tu uničenje draginje za vse potrebščine, tu cenena, če ne brezplačna stanovanja, tam visoke najemnine. Ena poglavitnih klerikalnih obljub je bila tudi takojšna vrnitev slovenskih vojakov iz Makedonije.

V poldrugem letu je bilo dovolj prilike, da klerikalci za velikansko zaupanje, ki so ga dobili z izvolitvijo 21 poslancev v Sloveniji, vsaj nekaj pokažejo, kaj so storili za ljudstvo. Do danes se pa to še ni zgodilo in čudno ni, če se volilci razočarani in prevarani obračajo od njih.

Dokler je parlamentarno zastopstvo SLS še markiralo opozicijo, zlasti, dokler se je SLS senčila v milosti vlade Markovega protokola, so klerikalci svoje ljudi še lahko držali pri zadovoljstvu, ker so igrali dvojno ulogo. V Beogradu so pobirali drobtine z vladnih miz, v Sloveniji so pa na shodih in v časopisju lahko uganjali najgršo demagogijo, hujskajoč ljudstvo proti vsemu, kar mu ni bilo všeč. Odkar je SLS za vsakogar vidno stopila v vlado in na ministrske stole posadila kar štiri svoje ministre, je slepomišenja konec. Sedaj klerikalcem ni več mogoče razglašati, da oni niso odgovorni za vse, kar se v državni politiki dogodi in tudi jim ni mogoče še naprej z obljubami slepiti ljudstva, kjer je treba, da z dejanji dokažejo, kaj znajo in zmorejo.

Dosedanji rezultat klerikalne politike od 18. marca 1923 naprej je za SLS naravnost porazen. Na tem dejstvu tudi vstop klerikalcev v vlado ni ničesar izpremenil, pač pa krepko potrdil, da so bila vsa klerikalna obetanja pred volitvami neiskrene besede, preračunane za varanje politično nezavednih volilcev.

Dosedaj SLS še niti ene volilcem danih obljub ni izpolnila! Klerikalno-radićevska vlada je že drugi mesec na krmilu, a od nje je javnost dosedaj največ samo to slišala, kako v vsaki svoji seji odstavlja dosedanje uradnike in postavlja na njihova mesta svoje pristaše. Ni to samo skrajno krivičen in nemoralen akt, da se iz strankarskih ozirov in proti zakonskim predpisom preganja tudi najbolj kvalificirane in korektne uradnike, marveč tudi dejanje, ki prizadeva državi ogromno materijelno in moralno škodo. Povrh pa igrajo vladinovci napram uradništvu še grdo ulogo, da jim obetajo zvišanje prejemkov, dasi v tem pogledu dosedaj še niso ničesar storili, da bi uradništvo kaj dobilo. Da bi jih uradništvo in javnost neprestano ne drezala, bi danes še obljub ne bilo. Medtem ko vladni krogi neprestano govore o «sporazumu», o «svobodi», o «pravici», «redu» in «zakonitosti», na žalost vidimo, da se bolj in bolj vdomačuje režim nezakonitosti, nasilja in krivice.

V kolikor ministri SLS, odkar njihova vlada obstoji, niso potovali, so vso svojo pozornost obračali le v dobrobit svoji stranki, v kateri pa so prišli na svoj račun le oni, katerim je stranka pravzaprav namenjena. Gospodje župniki in kaplani so že dobili izplačane višje draginjske doklade, hunam so bile nakazane plače, Škofova tiskarna je dobila posebne privilegije v založbi šolskih knjig in «Slovenec» je prejel iz reptilskega vladnega fonda mastno nagrado za izlet v Švico.

Ljudstvo ni dobilo ničesar. Pač pa se pod novo vlado davki bolj neusmiljeno iztirjavajo kot kedaj preje, draginja na tržiščih postaja vsak dan večja in neznosnejša in slovenski vojaki morajo še naprej ostati v Makedoniji. Medtem ko ima vlada denar za vse druge kraje, ga za Slovenijo nima. Polhovgrajski nesrečneži, ki imajo radi neurja čez 20 milijonov škode, so dobili od slovenskega poljedelskega ministra podporo, ki je menda manjša, kakor pa znašajo 14dnevni stroški za vzdrževanje samo klerikalnih štirih ministrov. Komaj pa je prišla nova vlada na krmilo, že razglašajo, da bo budžet, ki ga pripravlja za prihodnje leto, zvišan na 12 milijonov potrebščine, kar znači, da morajo biti davkoplačevalci pripravljeni še na novo in večje povišanje davkov. Tako bomo še dočakali, da bodo Slovenci po zaslugi vlade avtonomistov in federalistov popolnoma obubožali. Dobro slovensko ljudstvo, ki je zaupalo obljubam klerikalcev, da se bo z avtonomijo cedilo mleko in med po Sloveniji, je danes razočarano in za svoje ideale ociganjeno. Mesto naprej, gre Slovenija nazaj. Režim avtonomistov se je razgalil v vsej svoji nesposobnosti in nemoralnosti.

Nesprejemljive Radićeve zahteve

RADIĆEVI ODPOSLANCI ZAHTEVAJO VRNITEV HRVATSKIH VOJAKOV IZ MAKEDONIJE. — GENERAL HADŽIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 4. septembra. p. Predsednik vlade g. Davidović je danes dopoldne sprejel podpredsednika HRSS g. Predavca in dr. Mačka v navzočnosti ministrov gg. Korošca in Spaha. Radićeva odposlanca sta poleg raznih osebnih in gospodarskih koncesij **zahtevala pristanek vlade, da se hrvatski vojaki, ki služijo v južnih krajih povrnejo domov.** Razen tega se morajo premestiti iz Hrvatske gotovi oficirji, ki so se Radiću posebno zamerili. Maček in Predavec sta predložila Davidoviću tudi seznam uradnikov, ki jih je odstraniti odnosno namestiti.

G. Davidović je opozoril zastopnike HRSS, da pride vlada vsled te zahteve v jako težaven položaj. Vojni minister general Hadžić smatra, da je ta zahteva popolnoma nesprejemljiva ker nasprotuje celemu ustroju naše vojske. Protestiral je proti temu, da se vlada o tej stvari sploh spušča v diskusije. Popoldne je general Hadžić odpotoval v Topolo, da informira kralja.

Zanimive izjave podpredsednika HRSS

NEPREVIDNI GOSPOD PREDAVEC IN ENERGIČNI GOSPOD RADIĆ

Beograd, 4. septembra, p. Današnja «Politika» objavlja interesanten razgovor s podpredsednikom HRSS, Predavcem, ki naivno odkriva marsikatero skrito misel Radićeve politike ter je zato vzbudil na eni strani v vladnih krogih, na drugi pa med opreznejšimi radićevskimi voditelji mnogo nejevolje.

G. Predavec pripoveduje: Sklenili smo, da za gotov čas ne govorimo o razmerah na Hrvatskem, dokler ne začne normalno funkcijoniranje pokrajinske uprave. Razmere se morajo najprej urediti, da preneha kaos neumestne upravne razdelitve. Spremembа uradniškega **aparata za nas ne pomeni nič.** Naši ljudje so se toliko uživeli v stanje stvari, z idejo, s stranko, da nobena organizacija ali sila ne more uplivati na rezultat volitev. Toda gotovo število uradnikov je, ki so nesposobni, nepošteni ali preveč škodljivi ljudstvu.

Ako je uradnik politično eksponiran, naj deli usodo svoje stranke. Ako je Pribičevićev pristaš, naj čaka, da Pribičević pride na vlado. Zgodi se lahko, da Pašić zopet pride na krmilo, ker se z radikalci mora vedno računati kot z najmočnejšo srbsko stranko.

Mi smo zemljoradniki, pravi zemljoradniki, ne tako kot vaši, ki ne vedo ali so komunisti ali buržuji. Oni še vedno ne priznajo popolno in absolutno suverenost seljaka. Kot absolutni pristaši narodove suverenosti ne moremo podpirati Koste Todorova, ki nima ničesar skupnega s pravim zemljodelskim gibanjem. Zemljoradniška ideja je v nasprotju z monarhizmom. Mi smo napravili kompromis v tem, da nam Srbi ne bi pozneje očitali, da smo jim nekaj vzeli, na kar oni polagajo važnost. Pripravljeni smo ta kompromis tudi obdržati, ker je iskren sporazum potreben. (Tu je mišljena blazna Radićeva ideja federacije hrvatske republike s srbsko monarhijo).

Nikdo nam ne sme očitati naših pacifističnih idealov v pogledu na mednarodno politiko. Mi smo pacifisti že 20 let (!) in smo že pod Avstrijo zahtevali, da se vojska uporablja predvsem v gospodarske (!) svrhe. Kakor vidite, smo mi vztrajni in strpljivi!

Zagreb, 4. septembra, r. Večerni blokaški listi priobčujejo iz Beograda razgovor posl. Predavca s sotrudnikom «Politike». Obenem pa objavljajo dementi, ki ga je izdal — kakor je izvedel vaš dopisnik — sam Radić in v katerem je rečeno, da je «Politika» znan nesoliden list in da je Predavčeve izjave potvorila. Sicer pa, da g. Predavec ne bo več govoril. Ta energičen mig g. Radića s kolom vzbuja tu splošno veselost.

VLADA JE HUDO UŽALJENA.

Beograd, 4. septembra r. Intervju podpredsednika HRSS. Predavca v današnji «Politiki» je napravil zelo slab utis v vladnih krogih. S takimi javnimi izjavami dobivajo vladni krogi nehote utis, **da želi HRSS., čeprav se je obvezala, da bo podpirala vlado g. Davidovića, pokazati, da ne misli več tako, kakor je mislila v trenutku padca Pašićeve vlade, ampak da išče novih stikov z radikali . . .**

Vaš poročevalec je govoril s predsednikom zemljoradniškega kluba. Voja Lazić je izjavil, da je zemljoradnikom ljubo, da sedaj vendarle enkrat vedo, v kakem razmerju so z radićevci. Posebna seja vodstva zemljoradniške stranke da bo v dostojni obliki odgovorila radićevcem na njihove očitke.

ŠE ENA RADIĆEVA IZJAVA.

Budimpešta, 4. septembra, r. «Az Est» priobčuje razgovor z Radićem o zunanji politike njegove stranke, v katerem gospod Radić izjavlja, da stremi za carinsko unijo z Avstrijo in Madžarsko. Od sedanje beograjske vlade pričakuje slobodo za svojo propagando v korist repubblike «kot prehodnega stadija v federalistično in avtonomno monarhijo». Njegova stranka ne stremi za vzpostavitvijo banske časti, še manj hoče ustvariti iz Hrvatske podkraljevino, temveč bo vztrajala pri ideji republike in federalizma.

Politična situacija

Beograd, 4. septembra, r. Danes je bilo v političnem življenju dokaj živahneje. V političnih krogih se mnogo komentira včerajšnji dolgi sestanek Svetozarja Pribičevića in Nikole Pašića. Danes dopoldne je vodstvo radikalne stranke sklicalo za pondeljek sejo glavnega odbora, ki bo sklenila, da se skliče velik protestni miting proti Davidovićevi vladi, na katerega naj bi se povabile vse opozicijske stranke, ki stoje na stališču narodnega in državnega jedinstva. Na to sejo je pozvan tudi predsednik skupščine Jovanović, ki pride v Beograd v soboto zvečer ali pa v nedeljo zjutraj.

V današnji seji Davidovićevega kluba je bilo zopet zelo burno. Poslanci so obsojali imenovanje drž. podtajnikov, bivšega črnogorskega konzula Čemovića v notranjem in bivšega gledališkega upravnika Grola v zunanjem ministrstvu, češ da sta oba za taka mesta popolnoma nesposobna. Razen tega pa pritičejo po njihovem mnenju podtajniška mesta poslancem in ne drugim ljudem. Zelo ostre polemike je izzvalo razmerje vlade do Radića in poslanci so ugotavljali, da postaja položaj nevzdržen.

Končno je bilo sklenjeno, da mora gospod Davidović za vsako važnejšo akcijo dobiti odobrenje kluba. Seja se bo nadaljevala.

Po najnovejših poročilih se kralj v nedeljo vrača v Beograd.

URADNIŠKO VPRAŠANJE.

Beograd, 4. septembra. Iz vladnih krogov se širi danes vest, da upa finančni minister, da bo mogel s 1. oktobrom izplačati diference na uradniške plače od oktobra do maja.

Nadalje, da je izdelana naredba o povišanju draginskih doklad za državne vpokojence. Povečanje bo različno: pri višjih uradnikih večje, pri nižjih pa manjše. Celokupni povišek izdatkov za to povišanje je preračunjen na približno 5 milijonov mesečno. Nove doklade naj bi veljale do 1. junija. Naredba pride najprvo pred ministrski svet, nato pa bo predložena finančnemu odboru, ki se baje sestane sredi meseca septembra.

Uradništvo je zelo nezadovoljno, da se sestavljajo predlogi za revizijo činovniškega zakona brez direktne udeležbe uradniških organizacij. Uradniški savez izdeluje posebno spomenico ter bo oficijelno zahteval, da se njegovi delegati pozovejo v komisijo za revizijo zakona ter da sodelujejo tudi pri razporeditvi uradništva, ki je nujno potrebna.

VLADA IN HIŠNI NAJEMNIKI.

Beograd, 4. septembra. p. Ministrski predsednik Davidović je sprejel danes dopoldne deputacijo stanovanjskih najemnikov iz vse države. Deputacija je zahtevala, da se stanovanjski zakon, katerega veljavnost poteče 31. decembra, podaljša. G. Davidović je obljubil stanovanjskim najemnikom, da jim bo šel po svojih močeh na roko, kakor je isto obljubil pred par dnevi tudi hišnim posestnikom.

PRVE KONCESIJE NEMCEM.

Beograd, 4. septembra. p. Prosvetni minister dr. Korošec je odločil, da se na ljudskih šolah v Vojvodini otvorijo nemške vzporednice. Izdal je tudi naredbo, da se zopet uvedejo stare učne knjige, ki so jih prejšnje vlade prepovedale in predpisale nove.

Macdonaldov veliki govor pred Zvezo narodov

PROTI OBNOVITVI PREJŠNJIH ZVEZ. — NEMČIJA SE MORA SPREJETI V ZVEZO NARODOV. — O KONFLIKTIH NAJ RAZSODJA POSEBNO RAZSODIŠČE. — V EVROPI NAJ SE SKLIČE RAZOROŽITVENA KONFERENCA.

Ženeva, 4. septembra. s. Že dosedaj veliki naval občinstva na seje Zveze narodov je danes prekosil vsa pričakovanja. Že ob 10.45 so bili zbrani delegati, ki so med seboj živahno razpravljali. Ob 11. uri je ob viharnem odobravanju stopil na govorniško tribuno Macdonald ter ob splošni napetosti pričel svoj govor.

Izrazil je najprej svoje zadovoljstvo, da se more osebno udeležiti dela Zveze narodov. Angleška vlada bo storila vse, da poveča ugled in vpliv Zveze narodov. V zadnjem času se je v Angliji vedno naglašalo, da je bila svetovna vojna zadnja vojna, žalibog pa še ni nobenega upanja, da se bo izpolnila ta obljuba. Največja nevarnost obstoja v tem, da se bo smatral problem jamstev kot vojaški problem in da bo oprt edinole na nasilstvo. Za trenutek nas more to zamamiti v goljufivi sen, **toda naša rešitev in blagostanje nikakor ne smeta biti odvisna samo od vojaške sile.** Le z delom in z velikimi napori vseh narodov bomo dospeli do cilja. Angleška vlada na vprašanje glede jamstev le radi tega ni dala popustljivega odgovora, ker ji je bilo to vprašanje brezpomembno. Sami moramo pripravljati teren ter odstraniti težkoče, ki stojijo nasproti oborožitvi. Angleška vlada se raduje, da je Zveza narodov izdelala načrt za splošno razorožitev in za garancijski pakt. **Vendar pa ta načrt ni zadnja beseda v tem vprašanju. Obnovitev prejšnjih zvez dovede gotovo do položaja, ki je obstojal leta 1914.** Angleška vlada nikoli ne bo podpisala dokumenta, ki bi dovedel do tega. Čisto natančno vemo, kakšne obveznosti smo prevzeli in kaj nam nudijo pogodbe.

Macdonald je nato govoril o pomanjkljivostih Zveze narodov ter izjavil, da v Ameriki nikakor ne smejo obupati. Tudi se ne sme pozabiti, da Evropa v zadnjem času Ameriki ni bila vedno prijatelj. Zedinjene države pa so že na londonski konferenci igrale veliko vlogo in pomen te vloge se bo v bodoče še povečal. **Nemčija ne sme ostati zunaj Zveze narodov. Dokler je njen sedež prazen v Zvezi narodov, ni mogoče niti o enem vprašanju resno diskutirati. Londonska konferenca je stvorila nove zveze in upa, da se bo Nemčiji nakazal njen prostor na tej skupščini.** Upam, da bomo kljub vsem velikim težkočam in zaprekam v teh treh do štirih tednih, v katerih bomo tukaj zbrani, premostili vse težkoče. (Veliko odobravanje).

Tudi sovjetska Rusija je izpremenila svoje metode ter že sklepa pogodbe. Ona pač sledi diplomatskim metodam. Kmalu se bo pripravljala na to, da bo ojačila vpliv Zveze narodov na vzhodu.

Ako se že govori o razorožitvi in jamstvih držav, je prva dolžnost, definirati pojem jamstev. Dosedaj pa ne vemo in nikdo nam ni povedal, kateri akt karakterizira napadalca. Vsi zgodovinarji vedo, kako težko je ugotoviti odgovornost za vojno. Večkrat je trajalo 20 let, dokler si niso bili na jasnem, kdo je bil napadalec v kaki vojni. **Sistem razsodišča, ki bo razsvetlil politični horicont, je edino sredstvo, ki more odkriti in odstraniti grožnje.** To je, moji gospodje, celo vprašanje! Ali ste pripravljeni sprejeti razsodišče ali ne? Edinole za to gre! Nekaka prehodna doba je gotovo potrebna. V tem dajem prav svojemu prijatelju Herriotu. Mi smo namreč nositelji meščanske odgovornosti ter imamo opraviti in se boriti z raznimi veroizpovedanji in državnimi oblikami. Postopati moramo počasi in s preudarkom. Preveč se pustimo voditi od vešč ter ne pazimo na resničnost. Delujemo na to, da preprečimo vojne, približujemo pa se še strašnejšim. Vsled tega moramo natančno proučiti obveznosti, ki jih morajo izpolniti države, da ustanovimo pravo razsodišče, ki se bo moglo udejstviti pri resnem konfliktu. Je gotovo težak problem, ki obtežuje vse. Vsa atmosfera Evrope se mora izpremeniti. Storimo torej edino, kar nam ostane! Odkažimo torej vse predloge, ki so nam bili predloženi, komisiji, ki jih bo proučila. Angleška vlada je pripravljena podpisati klavzulo o obligatoričnem razsodišču, toda predno to storimo, se mora ta klavzula kolikor mogoče natančno redigirati. Ravno sedaj proučavamo pogoje za to s strokovnjaki in vladami dominionov. Paralelno s problemom razorožitve smo se v Washingtonu sporazumeli, da zmanjšamo lastno oborožitev na morju in da se more na tem polju iti še dalje. Ako bi sedaj takoj poizkusili izvršiti načrt za razorožitev, bi ta gotovo končal z neuspehom. **Potrebno je, da so vsi narodi člani Zveze narodov in da se vrši v Evropi konferenca o vprašanju razorožitve.**

Macdonaldov govor je bil sprejet z viharnim odobravanjem. Ko je Macdonald zapustil govorniško tribuno ter zopet zasedel svoj prostor, mu je skupščina priredila ponovne ovacije. Čim je Herriot dobil francosko prestavo Macdonaldovega govora, je odšel k svojemu angleškemu kolegu ter mu iskreno čestital, kar so potem storili tudi vodje ostalih delegacij.

POPOLDANSKA SEJA.

Ženeva, 4. septembra. j. Na popoldanski seji začetkoma nista bila prisotna niti Macdonald niti Herriot. Dvorana je bila zopet popolnoma zasedena. Kasneje je dospel tudi Macdonald, ostal pa je le četrt ure. Prvi je govoril poljski zunanji minister Skrzynski, ki je naglašal, da bi bilo bolje držati se predloga garancijskega pakta Zveze narodov. Pravo mednarodno razsodišče se more upeljati šele tedaj, kadar bodo obstojali mednarodni zakoni. Govorili so še avstralski delegat Charlton, Holandec Karnebeck ter na koncu danski ministrski predsednik Stauding.

Državljanska vojna na Kitajskem

Shanghai v nevarnosti.

Newyork, 4. septembra. j. V okolici Hunuta, nedaleč od Shanghaia se razvijajo ljuti boji. Francoski mornarji so se izkrcali v mestu. Konzularni zastopniki ostalih držav bodo odredili enake odredbe. Položaj je zelo kritičen. V mesto prihaja na tisoče beguncev. Zastopniki velesil so se oglasili pri zunanjem ministru v Pekingu ter zahtevali ustanovitev nevtralne cone okoli Shanghaia, da se očuva življenje in lastnina tujcev, ki stanujejo v mestu.

Pariz, 4. septembra. j. Po zadnjih vesteh iz Kitajske so se boji razširili že od Hwangtua, 30 km od Shanghaia na železniški progi Shanghai-Nanking. Pred Shanghaiom je mednarodna eskadra, sestoječa iz 5 angleških, 7 ameriških, 6 japonskih, dveh francoskih in ene italijanske vojne ladje.

Newyork, 4. septembra. r. Na stotisoče beguncev je že zbežalo v Shanghai. Čete velesil, izkrcane z bojnih ladij, so pripravljene za brambo. Japonska je poslala nove vojne ladje. Po poročilih iz Hongkonga namerava znani dr. Sunjatsen v pokrajini Shanghai proglasiti sovjetsko republiko in je za ta namen že sestavil rdečo vojsko. Sovjetska vlada da je poslala potrebne generale in oficirje za rdečo kitajsko vojsko.

Darujte za Slajpahov fond!

NOV KRALJEV ADJUTANT.

Beograd, 4. septembra. p. Danes je bil podpisan ukaz, s katerim se postavlja za kraljevega adjutanta brigadni general Jaša Damjanović, dvorni maršal.

Borza

4. septembra:

CURIH: Beograd 7, New-York 530.25, London 23.71, Pariz 28.20, Milan 23.30, Praga 15.90, Budimpešta 0.0070, Bukarešta 2.77, Sofija 3.87, Dunaj 0.0074875.

DUNAJ: Devize: Beograd 942 do 946, London 317.300 do 318.300, Milan 3124 do 3136, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3792 do 3808, Praga 2130 do 2140, Curih 13.375 do 13.425; **valute:** dolarji 70.460 do 70.860, angl. funti 315.500 do 317.100, francoski franki 3755 do 3785, lire 3135 do 3155, dinarji 937 do 943, švicarski franki 13.320 do 13.400, češke krone 2117 do 2133; **efekti** (v tisočih aK): jugoslovenski: Trgo 29, Hipo 105, Jugo 94, Trbovlje 439.5, Jesenice 820, Zenica 905, Gutmann 600, Slaveks 210, Slavonija 74, Šečerana 880; drugi: Donava-Sava-Jadran 426, Bankverein 121, Länderbank 262.5, Živnostenská 830, Poldi 628, Skoda 1236, Daimler 15.5.

PRAGA: Beograd 45.05, Dunaj 4.7025, Rim 149.50, Pariz 181.25, London 152.15, New-York 33.95.

BERLIN: Beograd 5.64, Praga 12.57, Pariz 22.25, New-York 419.

LONDON: Beograd 344, Pariz 84.2550, Curih 23.71, New-York 446.31, Praga 194.25.

NEW-YORK: Beograd 133, London 446.37, Pariz 530, Curih 1882, Praga 300.

Trboveljska politična afera pred sodiščem

Celje, 3. septembra.

Radi hudodelstva poneverbe se je zagovarjal danes pred porotnim sodiščem 26letni Anton Šuntajs, krojač v Trbovljah - Lokah. Razprava bi se bila morala vršiti že lansko leto, a so Šuntajsovi prijatelji, bivši komunisti in takratni Korenovi «radikali» znali v zadnjem trenutku preprečiti, da bi prišla na dan za nje kompromitujoča dejanja.

Ko so se l. 1923. pripravljale skupščinske volitve, je takratni pokrajinski namestnik Hribar nagovoril radikalno stranko, da se tudi v Sloveniji poteguje za mandate. S pomočjo raznih nesolidnih elementov se je pričelo tudi z organizacijo delavstva. Kot glavna pomagača sta bila angažirana bivša komunistična poslanca Miha Koren v Trbovljah in Nachtigall v Mariboru. V tistem času je ministrstvo za socijalno politiko odredilo 300.000 Din podpore za prehrano pasivnih krajev v Sloveniji. Od te vsote je izplačal pokrajinski namestnik Hribar Korenovemu priganjaču v Trbovljah in bivšemu komunističnemu «prvaku» krojaču Šuntajsu tik pred volitvami 75.000 Din kot državno posojilo za «Konzumno društvo rudarjev». Glavni konzumenti tega denarja pa so postali razni komunistični odličniki, ki so se preko noči spremenili s svojim šefom Korenom v — radikale ter farbali Hribarja in preko njega beograjske radikale s svojimi «uspehi». Šuntajs je namreč, kakor pravi, na prigovarjanje raznih svojih kumpanov, pričel denar izdajati v svoje in svojih tovarišev zasebne svrhe, in sicer kot «potnine», «podpore» in «posojila». Glavni konzumenti so bili: on sam, Koren, Bogve, Strman, Zavolavšek, Velkavrh in Počivavšek, skoraj sami bivši komunistični odličniki. Na ta način je Šuntajs porabil 170.000 K državnega denarja. Končno je bil radi poneverbe aretiran.

Tekom preiskave je Šuntajs z izjavo, da so vsi dobro vedeli, da gre za državni denar, težko obremenil nekatere svoje tovariše, ki so bili nato aretirani, pa pozneje zopet izpuščeni, ker je osumljenec svoje izpovedi preklical.

Včeraj bi se imela končno zaključiti ta čudovita afera pred tukajšnjo poroto. Toda v splošno presenečenje je Šuntajs, ki je bil preje skoraj vse priznal, nastopil s popolnoma novo obrambo. Obtoženec sicer tudi sedaj priznava, da je dobil od pokrajinskega namestnika Hribarja 75.000 Din skupaj s pismom, da je ta vsota enoletno brezobrestno posojilo za rudarsko konzumno društvo, pravi pa, da je od vsega začetka smatral izročeni mu denar za agitacijski fond, katerega ne bo treba vrniti. Na vprašanje, zakaj se ni točno informiral, če je bil takega mišljenja, pravi Šuntajs, da mu je Miha Koren pozneje itak to potrdil. Koren mu je namreč baje pripovedoval, kako mu je neki načelnik Novaković v finančnem ministrstvu dal potrdilo, da je Konzumno društvo večjo vsoto (130.000 K je bilo konfisciranih še pri Šuntajsu) že vrnilo, čeravno Koren dejansko ni nič plačal. Rok za vrnitev posojila je potekel 1. marca 1924, a Šuntajs, Koren et consortes so tega dne bili «dolžni» še 144.000 K, ne da bi bilo upanja, da bodo kdaj to vsoto vrnili.

Z ozirom na povsem nov zagovor obtoženega Šuntajsa, ki je sicer zelo neverjeten, a vendar toliko konkreten, da se je pokazala dopolnitev preiskave za potrebno, je sodišče sklenilo, razpravo preložiti ter zaslišati kot priče bivšega finančnega ministra Stojadinovića, načelnika Novakovića in šefa glavnega računovodstva v ministrstvu financ drja. Dučića.

Šuntajs je bil zopet odpeljan v zapore, ker je v novi preiskavi radi — komunistične propagande . . .

Japonska in Amerika

Nedavno so se v Pekingu otvorila pogajanja med Japonsko in sovjetsko vlado. Pričakovati je da ne bo preteklo dolgo, ko bo japonska vlada oficijelno priznala Zvezo sovjetskih republik. Tej značilni izpremembi v mednarodni politiki je iskati vzrok v prvi vrsti v poostrenih odnošajih med Združenimi državami in Japonsko. Slednja si želi zavarovati hrbet za slučaj oboroženega konflikta z Ameriko.

Ameriško-japonski odnošaji so že dolgo časa vse prej kot prisrčni in često so strašila svet prorokovanja o neizbežni vojni na Tihem oceanu. Redkokdaj pa so bili duhovi v obeh državah tako razburjeni in so imeli hujskači na vojno ugodnejši teren in poslušnejša ušesa kot zadnje mesece, odkar je 1. julija stopila v veljavo takozvana Johnsonova bill, ki prepoveduje sleherno doseljevanje Japoncev v Zedinjene države. Le veliki oslabitvi, ki jo je Japonska pretrpela vsled zadnjega potresa, je zahvaliti, da so se proroki za enkrat še zmotili. Toda napetost med obema državama se nadaljuje in ljudske strasti so tako razpaljene, da je konflikt smatrati samo za odgoden, ne pa za odpravljen.

Kaj je vzrok protijaponskemu gibanju v Ameriki? Tega vzroka nikakor ni treba iskati v bližnji nevarnosti kake rumene poplave Zedinjenih držav, kajti te nevarnosti ni. Saj od 112 milijonov prebivalcev v tej republiki ni več kot 120 tisoč Japoncev in od l 1908. dalje se je naseljevalo tu letno samo okrog 600 Japoncev, kar je pri letnem številu 350.000 priseljencev, od katerih je 80.000 Angležev in 70.000 Nemcev, naravnost smešno nizka številka Prvi vzrok sovraštva napram Japoncem leži v gospodarskem antagonizmu in v plemenski nestrpnosti. Važnost obeh momentov naj razsvetli kratka zgodovina japonskega naseljevanja.

Od l. 1882. je kongres Zedinjenih držav onemogočil naseljevanje Kitajcev, čeprav so bili ti dotlej najboljši poljedelski delavci. Na zahtevo lastnikov plantaž pa je v nadomestilo dopustil prihod japonskim delavcem, ki so s svojo pridnostjo tekom 30 let povzdignili agrikulturo Kalifornije do današnjega procvita. To bi bilo v redu, če bi se Japonci zadovoljili, da ostanejo mezdni delavci. Toda njihovi marljivosti, varčnosti in podjetnosti se je posrečilo, da so se v kratkem času polastili cele vrste raznih važnih trgovskih panog, zlasti je izvoz sadja prešel popolnoma v njehove roke. To pa amerikanskim podjetnikom nikakor ni bilo všeč, saj so poklicali Japonce kot delavce, ne pa kot konkurente v deželo. Japonci so zaigrali ljubezen Amerikancev, ki so brž ukremili vse potrebne korake, da se na eni strani omeji doseljevanje z Japonskega, na drugi strani pa da se gospodarsko oslabe in po možnosti uničijo že doseljeni rumenokožci. Z diplomatično pogodbo, tkzv. »gentlemen's agreement« iz l. 1908. se je japonska vlada sama obvezala, da bo nadziravala in omejila število svojih izseljencev na drugo obalo Tihega Oceana. To število od tega časa nadalje ni prekoračilo letnih 600 oseb.

Zdaj, ko je bil dotok novih doseljencev v glavnem ustavljen, je bilo treba zadeti v Ameriki že bivajoče Japonce. L. 1913. jim je bila odvzeta pravica lastništva zemlje in l. 1923. jim je bil onemogočen prestop v ameriško državljanstvo. Istega leta so jim prepovedali tudi pravico upravljati posestva, ki so last Amerikancev in prejemati pogodbeno določen del žetve. Tako ne more danes biti Japonec v Zedinjenih državah niti zemljiški posestnik, niti najemnik; Amerikanci ga trpe le še kot mezdnega delavca.

To pa še ni zadostovalo.. Javno mnenje v Ameriki je zahtevalo, da se Japoncem sploh prepove prihajati po delo in zaslužek v Ameriko. Začetkom letošnjega leta je član reprezentančne zbornice Johnson vložil predlog, ki znatno omejuje naseljevanje v Zedinjenih državah. Dosedanji letni kontingent se od 350.000 zniža na 160.000. Vendar je zakon prikrojen tako, da v prvi vrsti omeji doseljevanje Romanov in Slovanov na korist Angležem (in Ircem) ter Nemcem. Kot razlog se navaja dejstvo, da se slednji lažje asimilirajo.

Japoncem pa je ta zakon popolnoma zaprl vrata v amerikanski raj z določbo, po kateri se nihče ne sme naseliti v Ameriki, kdor nima možnosti biti sprejet v državljanstvo. Ta pravica pa je bila, kot rečeno, odvzeta vsem Japoncem.

Johnsonova bill je bila z ogromno večino sprejeta v senatu in v zbornici. 26. maja jo je podpisal predsednik Coolidge in 1. julija je stopila v veljavo.

S tem zakonom so Japonci ne samo gospodarsko vdarjeni, v veliko večji meri je razžaljen njihov nacijonalni ponos. Saj jih Amerikanci tretirajo kot ovce, ki jim je treba povsod zapreti vrata pred nosom. Zato je razumljivo strašansko ogorčenje na Japonskem in pravcata eksplozija nacijonalnega sovraštva, ki je pozivala na sveto vojno proti Ameriki. Amerikanci niso nervozni ljudje in se ne zmenijo dosti za grožnje in prošnje onstran tihe luže, saj vedo, da Japonska ni v stanju vodit proti njim vojne zdaj, ko ji je potres uničil lep del vojnega brodovja in je finančno oslabil za dolgo vrsto let. Zavedajoč se, da s te strani za enkrat ne pride nobena nevarnost, bodo ravnodušno izvajali Johnsonov zakon. Japonci pa bodo zaman stiskali pesti in koprneli onstran oceana iz svoje preobljudene dežele, ki ne more rediti vseh svojih sinov.

Zmotno bi bilo misliti — naj še to povemo h koncu — da so morda le ameriški posestniki, trgovci in kapitalisti nasprotniki japonskega naseljevanja. Sprejetje Johnsonovega zakona je v prvi vrsti izsilila amerikanska delavska zveza pod vodstvom sindikalista Samuela Gompersa. Amerikanski delavci se boje dotoka delavcev iz manj razvitih dežel, ker ti delajo ceneje in s tem znižujejo tudi mezde domačinom. Proti Japoncem pa so enodušni vsi sloji amerikanskega prebivalstva v pravem plemenskem sovraštvu Meščanski in delavski listi pišejo, da »zahteva izključitev Japoncev mogočni nacijonalni čut, ki je sovražen mešanju ras« in da »Amerika ne mara niti demoralizatorske konkurence orijentalskega dela niti okuženje dežele od orijentalske morale.«

Tak je danes položaj na obalah Tihega Oceana. Ogenj sovraštva, ki gori na Japonskem in v Ameriki, se lahko pretvori v požar krvave vojne. Zato vidimo obe državi, kako iščeta nove orijentacije in opore.

Japonci se pogajajo v Pekingu z boljševiki, Amerikanci pa so inscenirali londonsko konferenco in so ponudili svoje zlato za obnovo Evrope.

Celjske občinske volitve

Pakt med Nemci in dr. Ogrizkom?

Celje, 4. septembra.

Po mestu se razširja že ves dan naravnost neverjetna vest, da je klerikalna frakcija okrog dr. Ogrizka proti sklepu oficielnega vodstva stranke in proti odločnemu odporu celjskega narodnega duhovništva za občinske volitve v mestu Celje sklenila pakt z Nemci. V narodnih krogih vlada že radi te govorice same silno ogorčenje in se zdi skoro nemogoče, da bi se našel med Slovenci človek, ki bi tako sramotno omadeževal slovenski značaj Celja. Ko je vladala na celjskem magistratu nemškutarska klika, je tekla po celjskih ulicah kri slovenskih narodnih mučenikov in slovenski človek je bil na najogabnejši način zasramovan in opljuvan. Niti v zasebnem življenju se Slovenec ni smel na javnem prostoru posluževati materinskega jezika. Ta večna sramota celjskih renegatov bo ostala v trajnem spomina vsem starim in starejšim celjskim narodnim in kulturnim delavcem, ki so pripravljali pot do tega, da ima danes mesto Celje svojo narodno zastopstvo. Ne moremo si misliti, da bi sploh mogel človek, ki še čuti slovensko, odobravati ta pakt, ki ga je baje sklenil dr. Ogrizek z Nemci, ki vse preočitno kaže, da je vodila nosilca liste do tega samo užaljena samoljubnost in častihlepnost.

Politične beležke

┼ **Hinavci.** Pišejo nam: V «Učiteljskem vestniku» priobčuje že par dni «Slovenčev» dopisnik znani slomškarski podrepnik, sumničenja in podtikanja napram naprednemu učiteljstvu in milo javka, koliko je moralo trpeti klerikalno učiteljstvo pod prejšnjo napredno vlado. Navedite dejstva in točna imena, kdaj, komu in kakšna krivica se je zgodila! Zaradi vašega strankarskega mnenja in prepričanja se ni skrivilo niti enemu Slomškarju lasu, dasiravno bi zaslužil marsikdo za svoje protidržavne izjave eksemplarično kazen. Hinavsko zavija oči, češ kako so bili prezrti slomškarski kompetenti. Navajamo izmed mnogih samo en slučaj od zadnjih imenovanj. V Tržiču je dobil upraviteljsko mesto Slomškar Vider z 12 službenimi leti proti naprednemu kompetentu M., ki ima 25 *službenih* let! Sram vas bodi, hinavci! — Napredni učitelj.

┼ **Zakaj se dviga dinar?** Vladino politično glasilo «Demokratija» pravi prav resno, da je dinar spomladi in pozneje konstantno padal, ker prejšnja vlada ni vživala zaupanja, kakor hitro se je pa spremenil režim, je začel dinar pridobivati na svoji mednarodni vrednosti. Tako «Demokratija», ki se ne ukvarja z gospodarskimi, temveč samo s političnimi problemi. Drugače pa rezonira finančni minister dr. Spaho. On je izjavil novinarjem, da je dviganje dinarja naravna posledica zboljšanja naše trgovske bilance in dejstva, da je naša letošnja žetev še boljša od lanske. Naravno je torej, pravi g. Spaho, da vrednost dinarja raste, ker se bližamo izvozni sezoni.

┼ **Radićeva ofenziva v Sloveniji?** Iz Zagreba nam pišejo: Na nedeljski zaupni seji Radičevega «narodnega zastopstva» je bilo sklenjeno, da prične HRSS prirejati shode tudi v Sloveniji. Kakor sedaj naznanja «Slobodni Dom», se vrši prvi veliki zbor HRSS v pondeljek 8. t. m. v Pucincih v Prekmurju.

┼ **Hude obdolžitve proti prof. Jarcu.** «Kmetijski list» očita Davidovićevi vladi, da je zagrešila akt grde korupcije s tem, da je odstranila kot komisarja pri «Kmetijski družbi» vladnega svetnika Župneka in postavila za komisarja prof. Jarca. Omenjeni list piše: «More li vlada dokazati Župneku pristranost? Ne! Lahko pa dokažemo pristranost prof. Jarcu». V nadaljevanju popisuje «Kmetijski list», kako je prof. Jarc z «nepoštenimi dejanji rovaril pri družbinem komisarju», češ: «Prvi poskus je bil, da družbinega komisarja podkupi, drugi pa, da ga z grožnjami ustrahuje. Za ta nepoštena dejanja je vložena proti prof. Jarcu ovadba na državno pravdništvo že dne 21. marca 1924. radi zločina po § 101. k. z. in pogreška po § 94. srb. k. z. V tej ovadbi je navedeno med drugim to-le: K vladnemu komisarju je prišel prof. Jarc in rekel: «Odgodite občni zbor Kmetijske družbe in mi bomo vas podpirali, naši poslanci so zato, saj ste siromak in jaz vam garantiram, da ostanete dolgo tukaj in da boste vlekli polne dijete. Če pa tega ne boste napravili, vas bomo sekirali do groba. Preprečili bomo na vsak način sklicanje občnega zbora in če boste sklicali občni zbor, bomo občni zbor razbili!» Preganjanje Jarca je bilo ustavljeno radi tega, ker je vladni komisar kot priča izjavil, da je vse gornje sicer resnica, da se pa groženj ni bal! Ob priliki neke pritožbe Kmetijske družbe na generalno direkcijo carin v Beogradu je prof. Jarc kot poslevodeči podpredsednik Kmetijske družbe na plenarni seji predlagal, da se votira večji znesek za to, da bi se izposlovala ugodna rešitev pritožbe. Rabil je izraze, «da bo treba mazati» in «bakšiš», tako da je bilo jasno, da je mislil podkupiti uradnike v Beogradu. Ta predlog je bil odklonjen z motivacijo, da ne gre, da bi tudi Kmet. družba podpirala korupcijo». — To so velezanimiva razkritja in naravnost klasični prispevki k poglavju o klerikalnem boju proti korupciji!

┼ **«Straža» za uvedbo brezobzirnega klerikalnega terorja.** Vse streti v možnarju, to je maksima klerikalnih petelinov, ki so sedaj že silno užaljeni in nezadovoljni, da tudi pod dr. Koroščevo vlado ne gre vse tako, kakor bi oni želeli. Zanimivo je, da tudi glasilo dr. Korošca ni več zadovoljno z vlado in da priobčuje v zadnji svoji številki uvodnik, v katerem z ostrimi besedami pritiska na vlado in klerikalne ministre, zakaj še niso razpustili nacionalističnih in drugih klerikalcem neprijetnih organizacij. «Straža» piše: «Prejšni režim se ni brigal za to, kako take bande uničujejo ugled države, sedanji režim pa to dobro razume (kako se uničuje ugled države?) in zato fašistov ne more in ne sme trpeti. Prav imajo sicer oni, ki pravijo, da se razbojniških in enakovrstnih tolp ne razpušča, ampak da se vsakega člana tolpe prime z zakonom, a vendar je treba pri stvari pomisliti na to, da se orjunci in srnaovci kot nerazgnana tolpa sicer potuhnejo in pri tem triumfirajo ter varajo nerazsodne ljudi, češ vlada se nas ne upa razpustiti. Nadalje treba tudi pomisliti, da se posameznike po zakonu težko zasleduje za krivična dela, ki jih je izvedla cela tolpa, dokler ima tolpa svojo organizacijo, ki posameznike skriva ter za njih organizira tudi krivoprisežnike». «Straža» pravi, da vlada reda in zakonitosti ne more in ne sme trpeti nacionalističnih organizacij, «še predno pa se Orjuna razpusti, bi se morale prepovedati vse njene prireditve.» Nikakor bi se «ne smelo trpeti, da Orjuna napoveduje razne svoje prireditve, razvijanja zastav in podobno, ki je na vsak način v zvezi vsaj s predrznim izzivanjem, če že ne z izgredi.» Po besedilu tega «Stražinega» članka, ki opisuje organizacijo nacionalistov kakor tolpo kačakov, sodeč, je bil napad na Orjuno napisan za g. Nastasa Petrovića, da bo ž njim dobil «zakonito» podlago za razpust Orjune. Za stranke, ki vzdržujejo vlado svobode, zakonitosti in pravice, je vsekako značilno, da smatrajo že samo razvijanje zastav neklerikalnih zakonitih društev kot «predrzno izzivanje».

┼ **Razkrinkana nova laž o «korupciji».** Kakor znano, je nova vlada ob nastopu proglasila, da je našla sezname novin, ki so pod g. Stojadinovićem baje dobivale podpore iz državne blagajne. «Slovenec» je dostavil, da so vmes tudi demokratski listi iz Slovenije. Mi smo vsled tega pozvali uredništvo «Slovenca», SLS in Škofa Jegliča, naj pove, koga mislijo in koliko je kateri list prejel. Vse to odstopamo blagajni SLS. Nato škof in vsa njegova družina molče ko grob. Te dni so režimski listi objavili dotični seznam. Vmes je tudi beograjska «Reč» z 8000 Din. Vladni organi niso bili toliko pošteni, da bi bili povedali, da je teh 8000 Din plačala za to, da je pred par meseci «Reč» prinesla 2 strani dolgo službeno izjavo ministrstva financ kot posebno prilogo, za kar je računala kakor vsi drugi znesek 8000 Din. Vlada «reda» postaja bolj in bolj vlada «laži».

┼ **Napad v Lepinji** je bil, ker je beograjska «Reč» o njem točno poročala, vladni listi pa so vse zamolčali, povod smešne in zlobne atake ministra notranjih del g. Petrovića na Svetozara *Pribičevića*. Jasno je, da ni imel Pribičević nobene zveze z dotičnim poročilom, kar zdaj potrjujejo tudi novinarji sami, ki so vrhu tega dokazali, da je bilo edino poročilo «Reči» točno. Zdaj je g. Pribičević odgovoril g. Petroviću tako odločno, da si bo g. Nastas pač premislil poskusiti še enkrat tako hudobijo in netaktnost. Na pretnje g. ministra proti neodvisnim novinarjem pa je napisal v «Reč» urednik B. Vojnović izjavo, ki si je g. Nastas ne bo vtaknil za klobuk. G. Vojnović navaja kot priče za točnost poročila o napadu kačakov na kraljevo pot v Peč ministra Korošca in bivšega ministra Janjića ter zaključuje: «Kar se tiče Vaših (ministrovih) groženj naši redakciji, pa Vam morem reči samo to, da naša generacija ni ona, ki ste jo Vi masakrirali v podzemskih ječah beograjske glavnjače. Mi smo, gospod minister, dovršili fakulteto v Albaniji l. 1915. in diplomirani smo na solunski fronti l. 1918. Sedaj pa izvolite.»

Porote

Novo mesto, 4. septembra.

ROP NA TEMENICI.

33letni delavec Ignacij Kralj, p. d. Mežnarčkov, iz Tanče Gore pri Črnomlju, se je 6. julija 1922 v Litiji pogodil s posestnico Strmljanovo za 100 Din, da ga pelje njen sin Vinko v Temenico pri Črnomlju. Z zapravljivčkom in konjem sta se nato še istega dne Kralj in Vinko Strmljan odpeljala preko glasovitega klanca pod gradom Wagenšpergom proti Temenici. Sedela sta oba skupaj spredaj na deski. V bližini gradu pa je Kralj nenadoma pričel tožiti, da mu je slabo, nakar se je vlegel zadaj na voz. Spotoma sta se ustavila v več gostilnah in je Kralj svojega vodnika neprestano silil k pijači. Obenem pa se je tudi zanimal za vrednost konja in voza. Ko sta prispela v gozd med Subračem in Temenico že blizu Fajdigove hiše, je Kralj v trenotku, ko je bil konj v polnem teku, nenadoma udaril Strmljana z ušesom sekire po glavi. Voznik je padel kmalu nato v nezavest.

Ko se je ob 5. popoldne zopet zavedel, se je znašel na tleh ob cesti, o konju in vozu pa ni bilo ne duha ne sluha. Kralj se je po roparskem napadu odpeljal proti domu in skušal že naslednjega dne v Rožancu prodati konja in voz posestniku Brinskoletu, ki pa je ponudbo odklonil. Ker pa se konja ni upal gnati domov, ga je nato z vozom vred ostavil na prostem v Rožancu, sam pa odšel domov. Kralj je bil 9. julija aretiran in izročen sodišču v Črnomlju, ki pa ga je po zaslišanju izpustilo proti obljubi, ker je bil takrat le osumljen tatvine. Že naslednjega dne pa je črnomaljsko sodišče zvedelo iz časopisov o roparskem napadu na Temenici, nakar je vnovič izdalo orožnikom zaporno povelje. Med tem pa je Kralj že pobegnil v Avstrijo in pozneje v Italijo, od koder se je vrnil šele začetkom novembra 1923, nakar je bil takoj aretiran.

Obdolženec taji vsako krivdo, zanika tudi roparski napad in se zagovarja pred vsem s pijanostjo. Zatrjuje tudi, da ga je najprej napadel voznik. Ko ga je namreč opozoril, da ne pelje v pravi smeri, ga je voznik udaril dvakrat z držalom biča tako močno po glavi, da je krvavel. V silobranu je skočil končno z voza, zgrabil za večji kamen in z njim udaril voznika Strmljana, ki se je takoj zgrudil. Kaj se je zgodilo pozneje pa ne ve. Iz izpovedi prič pa je razvidno, da je Kralj skrbno zamislil svoj zločinski načrt. Sklenil je, da med vožnjo opijani voznika in ga nato oropa, kar je tudi storil.

Porotni razpravi je predsedoval sodni svetnik dr. Dolenc, votanta sta bila višji sodn. svet. dr. Hrašovec in sod. svet. Luznar. Obtožbo je zastopal dvorni svet. dr. Kremžar, zagovarjal je dvorni svetnik v pok. Garzarolli. Razprava je bila preložena ker je izostala glavna priča.

*

Celje, 4. septembra.

PRIDEN OBISKOVALEC FAROVŽOV.

Porotniki so imeli danes opravka z jako nevarnim tatom Antonom Kacem, 47letnim samskim krojačem nestalnega bivališča.

Radi tatvine je bil že mnogokrat obsojen, med tem ponovno na več let težke ječe. Zadnjo kazen šest mesecev je odslužil 6. decembra 1922. Toda takoj, ko je prišel na prosto, je kradel naprej in povzročil z odnašanjem denarja, perila, obutve, in drugih stvari na tuji lastnini prizadeto škodo v približnem znesku 12 tisoč 500 Din. Med drugim je štirikrat obiskal župnika v Podgorju. Vdrl je ponoči s pomočjo lestve skozi podstrešje. V župnišče v Šoštanju je vlomil skozi okno ter pobral razno perilo in blago precejšnje vrednosti. Od l. 1922 do aretacije l. 1924 je vznemirjal slovenjgraški in šoštanjski okraj ter si pri svojih tatinskih pohodih izbral le boljše hiše. Po lastnem priznanju je pokradel drugod še tudi druge stvari, zlasti na Koroškem, tako da se celokupna povzročena škoda ne more natančno dognati. Po lastni trditvi je postal obdolženec poklicni tat vsled vojne, kar pa ni popolnoma res, ker izvirajo njegove največje tatvine in kazni baš iz predvojne dobe.

Obtoženi vse svoje tatvine prostodušno priznava tako, da je dobil avditorij vtis, da hoče priti enkrat pod udobno streho. Po soglasni potrditvi vprašanja glede hudodelstva tatvine, mu je sodni dvor izpolnil željo ter mu prisodil šest let težke ječe.

DRZEN ROP V RIMSKIH TOPLICAH.

Zagradišnik Ivan, 23letni čevljar na Dobrni očividno mrzi pošteno delo in življenje. Ko se je 4. junija 1924 dopoldne šetala 60letna Beti Gelb, v parku v zdravilišču v Rimskih toplicah, jo je deli časa opazoval, dokler se mu ni nudila ugodna prilika, da je na potu proti zdravilišču skočil pred njo, zagrabil njeno ročno usnjato torbico, katero je Gelb tesno držala pod pazduho, ter ji isto skušal iztrgati. Ko sta se nekaj časa ruvala za plen, je začela napadena kričati, zločinec pa jo je vrgel na tla ter ji nastavil svojo pest na usta. Z veliko silo ji je končno iztrgal torbico z vsebino 17.000 K, srebrno žepno uro ter naočnike. Po ropu je pobegnil v bližnji gozd. Gelb se je vsled nenavadnega napada tako prestrašila, da je dobila živčni napad.

Obdolženec krivdo na ropu trdovratno taji ter pravi, da sploh ni bil v Rimskih toplicah. Priznati pa mora, da je bil 26. junija pri Kamniku aretiran in oddan v zapore ljubljanskega sodišča, ki ga je 1. julija zopet izpustilo na svobodo. Ker se je drugi dan po ropu pojavil v Šoštanju s precejšnjo vsoto denarja, pade na njega sum, da je posetil mimogrede na omenjeni način tudi Rimske toplice. Bratu je celo priznal, da je bil tam, ko mu je za stariše izročil večjo svoto denarja. Sam je po ropu popival v Velenju po raznih gostilnah ter živel zelo razkošno. Oropana Gelb ga je takoj spoznala kot pravega storilca.

Obtoženi Zagradišnik je pridržal nadalje jeseni 1923 na Dobrni mu zaupani dve koži usnja ter napravil po gostilnah večje dolgove, ki jih gotovo ni nameraval plačati.

Tudi na današnji razpravi je Zagradišnik dejanje trdovratno tajil. Zanimiva je bila konfrontacija z dvema pričama, ki ste neizpodbitno potrdili identiteto obtoženca. Porotniki so glavno vprašanje glede hudodelstva ropa soglasno potrdili, nakar je bil Zagradišnik obsojen na 10 let težke ječe.

Darujte za sokolski Tabor!

Naši kraji in ljudje

Slovanski gostje v Ljubljani

Včeraj popoldne so prispeli v Ljubljano na agrarni kongres odposlanci agrarnih organizacij v slovanskih državah in narodih. Naznanjeno je bilo, da pride tudi češkoslovaški minister dr. Hodža, ki ga pa med došlimi ni bilo. Pač pa je prispel iz Prage bivši bolgarski poljedelski minister v kabinetu Stambolijskega, gosp. Obbov.

V Mariboru so slovanske goste pozdravili zastopniki uradov in narodnih organizacij. Potem ko je vojaška godba odsvirala himno, je župan Grčar v lepih besedah pozdravil slovanske brate v imenu najsevernejšega mesta Jugoslavije, njemu so se pridružili v imenu velikega župana poljedelski referent gosp. Zidanšek, za Jugoslovensko - češkoslovaško ligo in mariborsko sokolsko župo prof. dr. Pivko, za Češki klub v češčini gosp. Bureš, za Jugoslovensko Matico v srbohrvaščini predsednik prof. Ribarič Za pozdrave so se zahvalili gosp. Obbov, ki je poudarjal, da je cilj bolgarskega naroda kultura, napredek in mir, ter predsednik Gospodarskih zadrug češkoslovaških in zastopnik Poljakov. Po majhni južini, ki je bila pripravljena na peronu, so se gosti odpeljali naprej proti Ljubljani.

Tudi v Ljubljani so bili slovanski zastopniki prisrčno pozdravljeni. Vsled strankarsko - političnega značaja agrarnega kongresa se sicer široka javnost ni v običajni meri udeležila sprejema, pač pa so se na kolodvoru zbrali zastopniki oblasti in raznih korporacij, da pozdravijo mile goste. Poleg vel. župana g. Šporna in češkoslovaškega generalnega konzula drja. Beneša smo zapazili policijskega ravnatelja drja. Gustina, načelnika kmetijskega oddelka Sancina, zadružnega referenta M. Stiblerja, predsednika Češkoslovaške - jugoslovenske lige drja. Trillerja, predsednika České obce inšp. Ružičko in druge. Ko so gosti izstopili iz vlaka, je godba dravske divizije zasvirala «Hej Slovani», nakar jih je v imenu vlade pozdravil veliki župan. Na pozdrav so odgovorili lužički Srb g. Jan Cyž, Belorus g. Klosuč, Rus g. Andrejev, Poljak g. Srbinski, Čeh g. Hrdina in končno g. Obbov, ki je proslavljal belo Ljubljano, znano širom slovanskega sveta po svoji gostoljubnosti. (Zastopnika bele Ljubljane pa ni bilo blizu.)

Ob sviranju godbe so se došli gosje, simpatično pozdravljeni od publike, podali v mesto na odkazana jim stanovanja.

Danes prideta na kongres agrarne omladine posl. Lazić in Uroš Stajić kot zastopnika zemljoradniškega poslanskega kluba.

*

SUROV NAPAD STJEPANA RADIĆA NA LJUBLJANSKI SLOVANSKI AGRARNI KONGRES.

Povodom ljubljanskega agrarnega kongresa je napisal Stjepan Radić v «Slobodnem Domu» surov napad. Radić pravi: Takozvana zelena internacijonala v Pragi, ki je navadna uboga službena krparija češkega ministra predsednika Švehle, prireja za silni narodni denar iz češkoslovaške državne blagajne nekak dozdevni kongres slovanske kmetske omladine v Ljubljani. Na tem kongresu ni nič seljaškega, ker ti mladeniči so po večini vladni plačanci, seljakov pa med njimi sploh ni. To je torej čisto navaden gospodski švindel. Da kongres ni slovanski, se vidi že iz tega, da pri njem ne sodeluje HRSS!

Ljubljanski kmetski kongres predstavljajo: godba dravske divizije, «slovaški izrod» dr. Milan Hodža, bivši bolgarski minister Obbov, ki je s svojim tovarišem Todorovom bil vedno pripravljen suženjsko služiti Pašićevi vladi in na Pašićev migljaj poslati oboroženе bolgarske begunce proti lastni domovini, potem nekaj kmečkih vozov, na katerih bodo slovenski fantje igrali harmoniko, in končno zemljoradniški poslanci iz Beograda.

Radić se končno jezi, da je njegova vlada dovolila znižano železniško vožnjo «kongresu, ki je poln nadutosti, neresnosti, gospodske lažnjivosti in gospodske podlosti.»

Surov napad na slovanske goste se obsoja sam po sebi. Interesantno je pa, kako Radić psuje tiste zemljoradniške poslance, ki vendar tako zvesto tudi njega podpirajo, izražujoč zaupanje vladi «Njegove milosti» . . .

Naučno potovanje zagrebških tehnikov po Dalmaciji

Slušatelji arhitektonskega oddelka zagrebške tehnike so napravili letos pod vodstvom prof. Cirila Ivekovića v svrho proučavanja arhitektonskih spomenikov naučno ekskurzijo v Dalmacijo, ki je izredno bogata na arhitekturi, posebno iz periode srednjega veka. Letošnja ekskurzija se je omejila večinoma na severno Dalmacijo in na otok Rab. Tu so se mudili več dni in si ogledali predvsem cerkev in samostan Janeza Krstnika, od katerih stoje samo še ruševine. O nastanku te cerkve ni nobenih točnih podatkov. Nekateri učenjaki trde, da je bila zgrajena še pred VII. stoletjem. Važen arhitektonski objekt na Rabu je tudi opatija sv. Petra v Supetarski Dragi, ki je najstarejši benediktinski samostan v naši državi. Opatija se nahaja na malem gričku, umetno napravljenem najbrže že v rimski dobi. Od samostana so ohranjeni le še nekateri deli, ostalo pa je razpadlo že v benečanski dobi. Pač pa je z malimi izpremembami v prvotnem stanju še ohranjena cerkev sv. Petra, vendar pa je tudi ta v notranjosti že tako slaba, da je na več krajih podprta z lesenimi stebri. Na fasadi ni nikakih okraskov razven divnega portala, ki spada med najstarejše romanske portale.

Tipičen primer romanske arhitekture so našli dijaki na zvoniku poleg rabske stolne cerkve. Zvonik je bil zgrajen koncem XI. stoletja. Na otoku pa se nahaja še mnogo interesantnih okvirov na oknih privatnih hiš in cerkvenih portalov iz zgodnje renesanse. Z Raba so odpotovali akademiki na otok Uljan, od tam pa v Zadar, kjer so si ogledali tamošnje stare cerkve. Znamenita je cerkev sv. Kršovana, ki nosi vse karakteristike romanskega sloga. Povsem drug vtis napravi na človeka stolna cerkev. Sam pogled na glavno fasado vzbudi takoj spomin na katedralo v Pisi. Tu je vpliv Pise tako siguren, da ne more biti o tem niti najmanjšega dvoma. To dokazujejo tudi vse skulpture in ostale podrobnosti. Toda motivi niso prosto prekopirani, ampak so predelani po potrebah tamošnjih krajev. Med važna arhitektonska dela v Zadru je prištevati tudi cerkev sv. Donata, ki ni zanimiva samo radi svoje gradbene tehnike, ampak tudi po mestu, na katerem stoji. Cerkev sploh nima temelja, temveč je zgrajena na pločniku rimske ceste. Sedaj se nahaja v cerkvi muzej, ki ga je uredila avstrijska vlada s podporo nekaterih meščanov.

Pogled na Zader, to italijansko oazo v naši državi, je žalosten. V mestu vlada popolno mrtvilo. Mnogo živahnejše je življenje pri vhodu v šibeniško luko. Šibenik je znamenit po svoji katedrali. To remek-delo je zgradil Gjorgje Matijević. S konstruktivnega gledišča je za cerkev značilno, da je zgrajena iz kamenja od temelja do vrha kupole. Notranjost je precej temna. Po kratkem bivanju v Splitu, so se dijaki odpeljali v Trogir, kjer so si ogledali cerkev sv. Barbare, ki je ena najstarejših v epohi srednjeveškega stavbarstva. Po potovanju so se akademiki, polni prirodnega užitka, vrnili zopet v svoje študijsko mesto.

Jadranski kongres in drugo

Na plenarni seji «Jadranske Straže», ki se je te dni vršila v Beogradu ob polnoštevilni udeležbi, se je definitivno sklenilo, da se skliče prihodnje leto v Beograd jadranski kongres. Na kongres bodo pozvani vsi strokovnjaki, ki proučujejo razmere na Jadranu in morejo dati kak dober nasvet glede povzdige naših jadranskih krajev. Kongres je zamišljen kot nekake vrste jadranski parlament in bo zasedal dalj časa ter se bo bavil ne samo z gospodarskimi, temveč tudi s političnimi vprašanji, ki se tičejo posebno Dalmacije.

Obenem je bilo sklenjeno, da se začne takoj zbirati gradivo za almanah «Jadranske Straže». Knjiga bo obsegala 1000 strani velikega formata ter izide v njej cela vrsta spisov o našem Primorju in pomorstvu, kopa beletrističnih del, ki se nanašajo na primorsko življenje ter vrsta gospodarskih, sportnih in tujsko - prometnih vesti. Almanah bo bogato ilustriran ter prinese risbe in fotografije v navadnem tisku ter reprodukcije v več barvah. Publikacija izide meseca aprila l. 1925. To bo obenem največji in najpopolnejši priročnik o razmerah na našem Jadranu. Obsegal bo poleg drugega tudi zgodovinske opise posameznih jadranskih mest ter bo, zlasti v beletrističnem oziru, nekaka antologija jadranske književnosti. Publikaciji bo priložen kažipot po vseh naših letoviščih in kopališčih z bogatim statističnim materialom.

Da se zvišajo dohodki «Jadranske Straže», bo začelo društvo v najkrajšem času prirejati v prestolici redne koncerte, veselice, matineje in čajanke, katerih izkupiček se bo porabil v propagandne namene. V novi knjigarni Ivana Gjurgjevića se tekom meseca oktobra otvori velika jadranska razstava, kjer bodo na ogled vsakojaka dela, ki se tičejo našega primorskega življenja. Del razstave bo stalno odprt ter se bo nepretrgoma izpolnjeval in menjaval. Drugi del razstave pa bo občinstvu na ogled samo od časa do časa in v tem oddelku bodo v prvi vrsti razstavljene slikarske in kiparske umetnine in podobne stvari iz rok jadranskih umetnikov.

Zopet so došli najnovejši modni listi za dame in gospode. Dobe se v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Dopisi

SODRAŽICA. Agitacija za občinske volitve je vsestransko zelo velika, vse pa presega g. kaplan. Dobro, da ima kolo, sicer bi si napravil preveliko škodo na podplatih. O uspehu agitacije pa se je lahko prepričal v nedeljo, ko so mu Globovčani pokazali pot iz vasi. Da, g. kaplan, čas biti in ljudje so začeli gledati z drugimi očmi kakor doslej. Račun za obračunom — najprej Gora — nato pridemo mi. Hočemo treznega gospodarstva ne pa strankarskih spletk in prerekanj. Koga naj volimo? Kandidate demokratske stranke, ki bodo znali voditi občino trezno in preudarno. Varovati je treba koristi vseh občanov brez pristranosti in osebnega sovraštva. Kdor hoče blagostanja, bo vrgel zato kroglico v prvo skrinjico. Naši kandidati so možje ki so veščaki v vseh strokah. Proč z osebnim sovraštvom, vsi v boj za dobro stvar in zmagala bo trezna smer v naši občini.

NOVI KOT - DRAGA. Dne 23. avgusta je preminul obče poznani posestnik in trgovec g. Valentin Turk. Ob priliki njegove smrti nam prihajajo v spomin časi, ko so bili napredni možje v naših krajih le redki, ko je vsak naprednjak trpel pod avstrijskim in klerikalnim tiranstvom. Pokojni Turk vkljub temu niti v času vojne, ko so ga zalezovali avstrijski vohuni, ni zatajil svojega prepričanja. Vedno in ob vsaki priliki je bodril vojake domačine in jih utrjeval v duhu jugoslovenstva. Pokojni Valentin je bil v našem kraju eden izmed prvih, ki je ob razsulu Avstrije dvignil zastavo svobode in oznanjeval naše narodno vstajenje. Bili so trenutki, ki se jih vsi radi spominjamo. — Z njegovo smrtjo smo izgubili značajnega naprednega moža, buditelja jugoslovenske in demokratske misli. Vsi oni, v katerih je učvrstil zavest narodnega in državnega edinstva in ljubezen do svobodne domovine, mu bomo ohranili hvaležen spomin.

LJUTOMER. Podporno društvo se iskreno zahvaljuje podružnici Slovenske banke za naklonjeni dar 100 Din namesto venca na grob g. Ludvika Babnika.

PREKMURJE. Naši klerikalci so vsepovsod enako lažnivi. Človek bi pričakoval saj od mladine kaj boljšega, a zaman. Zadnje Kleklove «Novine» pišejo o petletnici osvobojenja Prekmurja, da so krivi «prišleki», da se slavlje ni obneslo, češ, da so delali vse sami in šele proti koncu povabili domačine, videč, da so jo polomili. Človeku, ki pozna razmere in je videl, da so prvotno le delali domačini in tkzv. prišleke šele proti koncu povabili, se mora gabiti ostudno jezuitsko pisanje fantalina, ki bi se rad bahal s svojim delovanejm za osvobojenje. Dopisnik pravi tudi, da so najprej govorili tuji gospodje in šele nazadnje domačini. Mladiču se pozna, da je videl še malo zborovanj ali pa je tako hudoben, da namenoma laže. Tudi ni res, da bi bili na zabavi samo prišleki, ker so se ti takrat že večinoma odpeljali. Vse gostilniške prostore pozno v noč so polnili skoro sami domačini, med katerimi smo opazili precej dijaštva, pa tudi mladega klerika Kolenca. Da slavlje ni izpadlo boljše, niso krivi prišleki, temveč domačini sami, ki se niso preje sporazumeli za skupno delo. To se je takoj poznalo tudi v «Novinah», ki niso priobčile o slavlju niti črtice, samo da gotovi del ne bi sodeloval pri proslavi.

Začetek šolskega leta

Ženska realna gimnazija v Ljubljani in z njo združeni oddelki: (Petrazedna osnovna šola). Vpisovanje v prvi razred in ostale razrede v soboto dne 13. septembra od 9. do 11. ure v posameznih razredih v poslopju liceja na Bleiweisovi cesti. Za vstop v prvi razred je prinesti s seboj krstni list in izpričevalo o cepljenih kozah. V višje razrede osnovne šole se ne sprejme nobenih novih gojenk. — (Mestna ženska realna gimnazija). Vpisovanje za nanovo vstopivše gojenke v I. — VI. razred v petek dne 12. septembra od 8. do 9. ure. S seboj je prinesti zadnje izpričevalo in krstni list. Sprejemni izpit za te gojenke je v petek dne 12. septembra ob 9. uri. Gojenke, ki so bile že na zavodu, se javijo v soboto dne 13. septembra od 9. do 11. ure. Vpisnina in prispevek za učila za gojenke gimnazije 15 dinarjev. Otvoritvena služba božja za osnovno šolo in za gimnazijo je v nedeljo dne 14. septembra ob 9. uri v nunski cerkvi. Po njej se vrnejo vse gojenke v zavod, da se naznani urnik in prečita disciplinarni red. Pouk se prične na osnovni šoli in gimnaziji v polnem obsegu v pondeljek dne 15. septembra ob 8. uri za vse razrede; samo 1. razr. osn. šole pride ob 9. uri. — (Enoletni trgovski tečaj). Rok za vpisovanje je določen na pondeljek 29. sept. od 9. do 11. ure. Sprejemni izpit je v torek dne 30. septembra. Pouk se prične dne 1. oktobra ob 8. uri. — (Enoletna gospodinjska šola). Rok za vpisovanje je določen na 1. oktobra od 10. do 12. ure. Pouk prične dne 2. oktobra ob 8. uri. Gojenkam in staršem svetuje ravnateljstvo, da se točno drže določenih rokov, ker se pozneje ne sprejme gojenk pod nobenim pogojem.

III. drž. realna gimnazija (Beethovnova ulica) v Ljubljani. Ravnateljstvo sporoča, da ostanejo tudi za naprej na zavodu vsi višji razredi (V.—VIII.), in sicer s slovenskim učnim jezikom.

Drž. moško učiteljišče v Mariboru. Zaradi zrelostnih izpitov se preloži vpisovanje gojencev v letnike na dan 13. septembra od 9. do 11. ure. Vpisovanje učencev v vadnico pa se vrši dne 9. septembra. — Ravnateljstvo.

Državna kmetijska šola v Št. Juriju ob juž. žel. Šolsko leto prične 11-mesečni tečaj začetkom novembra in bo trajalo do 30. septembra 1925. Učenci so oskrbljeni na zavodu s stanovanjem in hrano, tudi perilo se jim čisti. Oskrbnina bo znašala 75 do 120 Din. Sinovi manj premožnih kmetov, ki se izkažejo da so potrebni podpore in se zavežejo, da ostanejo na svoji domačiji zvesti kmetijskemu stanu, dobijo lahko tudi pol, oziroma popolnoma prosta mesta. Sprejemajo se kmečki sinovi, ki so že 16 let stari, z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo in so telesno zdravi. Lastnoročno pisane prošnje za sprejem naj se pošljejo najkasneje do 10. oktobra ravnateljstvu. Prošnje morajo biti kolkovane s kolkom za 5 Din; za rešitev je priložiti kolek za 20 Din. Priložiti se morajo sledeče listine: krstni list, domovnica, zadnje šolsko, zdravniško in nravstveno izpričevalo ter reverz staršev ali varuha, s katerim se zavežejo redno plačevati vse narasle stroške ter poravnati škodo, ki jo povzroči gojenec na šolskem imetju. Kdor želi prosto ali polprosto mesto, mora priložiti ubožno izpričevalo. Oskrbnina se plačuje naprej.

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni »Pravi : FRANCKOV : kavni pridatek« od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po novi, rjavo-modro-beli etiketi. — Na tej se posebno ističejo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: ime »Franck« in »kavni mlinček«.

»Pravi : FRANCK : z mlinčkom« zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Kulturni pregled

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Petek, 5.: «Gorenjski slavček».
Sobota, 6.: «Macbeth» (Stolna dijaška kongregacija.)
Nedelja, 7.: «Prodana nevesta». Gostovanje tenorista Jiraneka iz Prage.
Pondeljek, 8.: «Carjeva nevesta» (prvi nastop ge Thierry-Kavčnikove).
Torek, 9.: Poslovilni koncert režiserja Sevastjanova.
Četrtek, 11.: «Evgenij Onjegin». Gostovanje tenorista Jiraneka iz Prage.

Anton Bruckner

(4. septembra 1824. do 11. oktobra 1896.)

Včeraj je ves glasbeni svet obhajal stoletnico rojstva enega svojih najsamoniklejših genijev, ki je, majhen pred svetom, a velik v srcu, mirno in vztrajno šel svojo pot in dal glasbenemu svetu kompozicije, polne olimpijskega miru in vzvišenosti. Njegovo zunanje življenje je brez posebnih zanimivosti in zbog njegove plašne molčečnosti tudi še precej nepojasnjeno. Rodil se je kot sin ubogega vaškega učitelja dne 4. septembra 1824. v kraju Ansfelden pri Linzu (Gornja Avstrija). Ko mu je oče leta 1836. umrl, je vstopil v samostansko šolo sv. Florjana, kjer se je izučil za učitelja in organista. Kot učitelj v neki neznatni vasici je prejemal tudi za takratne razmere minimalno plačo dveh goldinarjev na mesec in je bil vesel, če je lahko sem in tja zagodel kmetom kakšno okroglo k plesu. Pri tem pa se je ves čas vedno bolj in bolj izpopolnjeval v orglanju in je kmalu zadobil glas imenitnega organista. Leta 1856. je bil kot tak pozvan na linško stolno cerkev, kjer je deloval do leta 1867. Tekom te dobe je podvzel tudi več koncertnih turnej po vsej Evropi in je že leta 1859. pri neki organistovski tekmi v Nancyju premagal vse tekmece. V Parizu je nastopil pred tisočglavo množico v staroslavni cerkvi Notre Dame in tudi London se mu je klanjal — kot organistu. Kot skladatelj pa je bil takrat še nepoznan, kajti bil je že preko 30 let star, ko se je jel učiti kompozicije in glasbene teorije. Leta 1867. je postal dvorni organist in učitelj kompozicije na dunajskem konservatoriju (njegov učenec je tudi sedanji upravnik Narodnega gledališča in ravnatelj konservatorija v Ljubljani, g. Matej Hubad). Zadnja leta svojega življenja je prebil kot slaven skladatelj na Dunaju, kjer mu je cesar Franc Jožef dal na razpolago stanovanje v gradu Belvedere. Istotam je skromni mojster dne 11. oktobra 1896. izdihnil svojo blago dušo.

Kot značaj je bil Bruckner skozi celo življenje pravi otrok. Molčeč, pobožen, skromen, miren, okoren ni bil rojen za šumno, družabno življenje; živel je zase, tih in skrit in ni se zanimal za okolico. Kakor srednjeveški mistik je iskal boga in ne kakor moderen, prenapet človek. Njegov najmočnejši občutek je bila vernost. Iz njegove brezprimerne skromnosti je tudi razlagati dejstvo, da je stopil pred javnost s kompozicijami šele takrat, ko so bile že popolnoma dovršene. O njegovi okornosti in nepoučenosti v družbi kroži mnogo več ali manj resničnih anekdot. Bolj kot vse pa karakterizirajo njegovo osamljenost in ločenost od družbe njegove maloštevilne, a veliko zasnovane kompozicije.

V celem je zložil tri velike maše, devet simfonij, Te deum, godalni kvintet ter nekaj zborovskih in tudi priložnostnih skladb. Bistvo notranjega razpoloženja vseh njegovih skladb je verno zrcalo njegovega značaja: Bogovdanost, vernost, ljubezen do narave, romantika in širokopoteznost. Temu se pridružujejo: veliko znanje kontrapunkta, dovršene oblike, ki so le sem in tam malo preveč raztegnjene in dolgovezne ter posebna ljubezen za veličastnost, pompoznost. Po harmonični in melodični strukturi se nasloanja na klasike in na obožavanega Wagnerja, ki mu je večkrat — posebno v formelnem oziru — podoben. Instrumentacijo je zajemal iz orgel; posebnih, modernih instrumentalnih efektov ne ljubi in se jih povsod izogiba. Vsa njegova glasba je do skrajnosti samonikla in obrnjena od sveta. Posebno uspelih posnemalcev ni našel nikdar; osamljen stoji še sedaj na vrhu, ki je dostopen le malokateremu. Razumevanje za njegovo glasbo raste od dne do dne le pri Nemcih, temveč po celem kulturnem svetu. Počasi, a sigurno si je znal pridobiti s skromnostjo in vztrajnostjo slavo in spoštovanje in mednarodni glasbeni svet ga ceni po pravici za enega svojih največjih sinov, ki ne zaostaja dosti za korifejami Bachom, Mozartom, Beethovnom in Wagnerjem.

Gospa Vilma Thierry-Kavčnikova v «Carjevi nevesti». V pondeljek 8. t. m. nastopi zopet v naši operi odlična umetnica gospa Vilma Thierry-Kavčnikova ter poje vlogo Ljubase v «Carjevi nevesti». Ta veledramatična vloga se brez dvoma izvrstno prilega njenemu mogočnemu glasu in gospa bo podala v njej prav gotovo prvovrstno kreacijo.

Koncert Vasilija Sevastjanova. Bivši režiser naše opere g. Vasilij Sevastjanov se poslavlja od Ljubljane in priredi v torek, dne 9. t. m. ob pol 8. uri zvečer v opernem gledališču koncert, na katerem sodelujejo skoro vsi naši operni solisti. Vstopnice za koncert se dobivajo od danes naprej pri dnevni blagajni.

Kriza splitskega gledališca rešena. Kriza splitskega gledališča, ki je nastala vsled nezadostnega državnega kredita za novo sezono, se je sedaj v toliko omilila, da je mogel prejšnji upravnik gledališča g. Niko Bartulović umakniti ostavko in zopet prevzeti svoje mesto. Prosvetno ministrstvo je subvencijo zvišalo, tako da je eksistenca gledališču zagotovljena. Gospod Bartulović pa vztraja slej ko prej na tem, da izvede v celoti repertoar, katerega si je postavil za nalogo, še predno je odstopil.

Otvoritev sezone novosadskega gledališča. V sredo 3. t. m. se je otvorila letošnja sezona dramskega gledališča v Novem Sadu. Uprizorila se je francoska komedija «Kralj», ki se je igrala prvič v naši državi. Nadaljnji repertoar letošnje sezone obsega med drugim Rostandovega «Cyrana de Bergerac», Tolstega drami «Živi mrtvec» in «Ana Karenina» ter Shawov komad «Hudičev učenec».

Dunajska «Volksopera» je otvorila letošnjo operno sezono z Gounodovo «Margareto». V vlogi Mefista je nastopil član bukareške državne opere Nicolescu-Basu, kot Margareta pa je gostovala g. Neckar v. Flandor. Fausta je pel Grosavescu, ki je s svojim bleščečim tenorjem navzoče občinstvo naravnost frapiral.

Domače vesti

* **Kralj v Osijeku.** V pondeljek se udeleži kralj jubilejne proslave v Osijeku povodom 150 letnice ustanovitve tamkajšnje Meščanske strelske družbe.

* **Imenovanja na naših univerzah.** Dosedanji kontraktualni profesor dr. Aleksander Ignjatovskij je imenovan za rednega profesorja na medicinski fakulteti beograjske univerze, privatni docent doktor Stanko Frank pa za izrednega profesorja na juridični fakulteti zagrebške univerze.

* **Osebna vest.** Enomesečno študijsko potovanje je nastopil 3. t. m. asistent vseučiliške klinike za porodništvo in ginekologijo v Zagrebu dr. Rafael Dolinšek, sin predstojnika davčnega urada v pokoju v Celju. Odšel je najprej na svetovno razstavo za higijeno v London in obišče potem vse znamenitejše klinike njegove stroke na Angleškem in Francoskem.

* **Ameriški admiral v Splitu.** — Dne 25. oktobra prispe ameriška admiralska ladja «Pittsburg» v splitsko pristanišče, kjer ostane do 1. novembra. S «Pittsburgom» pride admiral Andrews, znani prijatelj Jugoslovenov. Admiralu se pripravlja slavnosten sprejem.

* **Iz «Uradnega lista».** «Uradni list» objavlja v včerajšnji številki pravila ljubljanske borze za blago in vrednote, pravilnik o službovanju zdravnikov v pripravljalni skupini ter naredbo velikega župana ljubljanske oblasti o pobiranju občinske davščine na table, kazala in izveske v mestni občini ljubljanski. Finančni upravi se pridržuje pravica, da z letom, v katerem bi se uveljavil izenačeni zakon o direktnih davkih, po svobodnem preudarku izpremeni to davščino. Ta naredba stopi v veljavo z dnem, ko se objavi v «Uradnem listu»; davčna dolžnost pa prične šele z dnem 1. januarja 1925. in traja do preklica.

* **Razpis notarskega mesta v Ljubljani.** Notarska zbornica razpisuje notarsko mesto v Ljubljani, izpraznjeno po smrti notarja dr. Karla Schmidingerja, ali drugo notarsko mesto, ki bi se morebiti izpraznilo po premestitvi. Prošnje je vložiti najkasneje do 16. septembra.

* **Smrtna kosa.** V sredo je umrl v Ljubljani privatni uradnik g. Josip Susednik. Pogreb bo danes ob 4. popoldne iz Rimske ceste št. 23 na pokopališče k Sv. Križu. Blag mu spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Pomoč našim poplavljencem.** Ljubljanska kreditna banka je nakazala velikemu županu ljubljanske oblasti za pomoč poplavljencem po zadnji grozni vodni katastrofi v Polhovem gradcu, Črnem vrhu, Ločnici in Hrastnici, podporo v znesku 15.000 Din. Naj bi našel človekoljubni čin mnogo posnemovalcev!

* **Petinpetdesetletnica mature.** Upokojeni šolski ravnatelj g. Anton Leban v Stični na Dolenjskem praznuje jutri 55-letnico svoje mature na učiteljišču v Gorici. Izmed svojih tovarišev-maturantov je edini še živ. Star je 75 let. Učiteljeval je večinoma na goriškem Krasu, deloma tudi na Štajerskem. Svetovna vojna ga je pregnala v Stično. Anton Leban je znan pedagoški pisatelj.

* **Turistovski klub «Skala», podružnica Jesenice** razvije svoj prapor dne 7. t. m. na vrhu Triglava. Spored: ob 10. uri dopoldne maša za pok. tov. dr. Klementa Juga na Kredarici, ob 11.30 dopoldne razvitje prapora pri «Aljaževem stolpu». Sodeluje godba in pevski kvartet. Skupni odhod v soboto zvečer z vlakom z Jesenic ob 17.35 do Mojstrane, nato skozi Kot do Kredarice.

* **Vojni slepec srčno hvaležen.** Gospodu Leopoldu Kovaču za njegovo prijaznost in vsem darovalcem, ki so mi pripomogli do tako pogrešane ure, kakor tudi neimenovani gospe, ki je izročila upravi «Jutra» zame tako lep dar, kličem: tisočkrat hvala!

* **Razstava.** Ne pozabite si ogledati razstavo manufakturne veletrgovine «Oblačilnica» v palači Vzajemne posojilnice na Miklošičevi c. 7 v Ljub. Prvovrstno blago zmerne cene. Razstava je odprta 7. in 8. septembra od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Manufakturno blago se kupi najbolje pri Oblačilnici.

* **Zamenjan je bil v planinah cepin.** Na palici ima vrezani črki A. V. in planinsko rožo. Kdor ima zamenjanega, naj sporoči upravi «Jutra» pod «Cepin», da dobi svojega. Zamenjani cepin je za lastnika velike vrednosti.

* **Nova gostilniška koncesija v Logarski dolini.** V divni Logarski dolini, najlepšem kotičku naših Alp, stoji zavetišče Slovenskega planinskega društva, ki ima gostilniško koncesijo. Letos povečava savinjska podružnica SPD to svoje zavetišče z novo stavbo, ki bo podružnici naprtila ogromne izdatke v znesku čez 100.000 Din. Izdatke podružnica investira v trdnem prepričanju, da jih bo povečan tujski promet bogato obrestoval. Gostilniška koncesija SPD v dolini, ki šteje le par kmetij, popolnoma zadostuje ter zadostuje tudi tujskemu prometu, posebno ker je v eno uro oddaljenem Frischaufovem domu nova planinska postojanka, v eno uro oddaljeni Solčavi pa je več gostiln. Kot nam poročajo iz krogov planincev se poteguje za novo gostilniško koncesijo kmet Logar, ki je od planinskega zavetišča SPD komaj 20 minut oddaljen. Baje se je vršil že od oblasti lokalni ogled prostorov, ki prihajajo za gostilno v poštev. Prepričani smo, da nobena oblast ne more ugoditi tej prošnji; ker bi bil s tem zmanjšan tujski dotok planinskemu zavetišču SPD in bi bili gmotni oziri društva hudo oškodovani. Splošno mnenje je tudi, da si hočejo v tej gostilni napraviti celjski nemškutarji udoben dom, da bi jim ne bilo potreba posečati naših postojank. To mnenje je upravičeno tembolj, ker obstojajo stiki teh krogov s prosilcem že sedaj in imajo isti v hiši prosilca že sedaj opremljenih več sob s svojim pohištvom. Vsa naša javnost brez razlike strank je soglasno mnenja, da je treba naše planinsko društvo brezpogojno ščititi in da njega nasprotnikom ni dovoliti niti najmanjše koncesije. Upamo, da je tega mnenja tudi oblast, ki o podelitvi koncesije odločuje.

* **Teča na Štajerskem.** Huda nevihta pretekli pondeljek in torek je imela katastrofalne posledice. V nekaterih krajih ob meji je popolnoma uničila pridelke, na primer v Št. Ilju v Slov. goricah in v Svečini, nadalje v Hočah in v ptujski okolici ter v Limbušu in Pekrah pri Mariboru.

* **Nad skopljansko okolico se je utrgal oblak.** V okolici Skoplja se je prošli ponedeljek utrgal oblak ter povzročil povodenj, ki je napravila mnogo škode. Mnogo hiš je poškodovanih, ceste so zasute in raztrgane. Voda je odnesla mnogo živine ter zahtevala tudi človeško žrtev: odnesla je osemletno deklico, ki je utonila. Trupla še niso našli.

* **Državni park v Beogradu.** Znana topčiderska ekonomija pri Beogradu se tekom prihodnjega leta preuredi v državni park, ki naj postane znamenitost jugoslovenske prestolnice. Ministrski svet je na predvčerajšnji seji odobril predlog za mednarodni konkurz v svrho nabave načrtov za ureditev projektiranega parka. Razpisanih je pet nagrad. Prva znaša 120.000 Din, druga 90.000, tretja 60.000, četrta 45.000 in peta 30.000 Din. Za vse ostale konkurente je razpisanih 75.000 Din, ki se razdele na enake dele.

* **Okradena pošta.** V Šidu v Slavoniji je v noči od nedelje na pondeljek neznan zlikovec vlomil v poštni urad ter odnesel 37.000 dinarjev. Tatvino je deloma zakrivila poštarjeva neprevidnost, ki denarja ni zaklenil v blagajno, marveč je pustil denarno vrečo v pisarni na pisalni mizi. Tatvina je bila baje izvršena iz maščevanja nad poštnim upravnikom.

* **Večja družba divjih lovcev zasačena.** Iz Celja se nam poroča, da so pripeljali v preiskovalni zapor tamkajšnjega okrožnega sodišča dne 2. t. m. dva jako nevarna lovska tata, dočim so trije pobegnili, a se vseeno ne bodo mogli odtegniti roke pravice, ker so njihova imena znana. Iz lovišča g. Roberta Diehla, ki ima med drugim v zakupu tudi občinski lov v Dramljah, so prihajale večkrat ovadbe, da se slišijo zlasti ob meji med občino Dramlje in Št. Jur ob juž. žel. streli, ki izvirajo brezdvomno od divjih lovcev. V soboto dne 30. avgusta se je napotil zopet lovski paznik Fr. Turk v revir ter slišal kmalu nato dva strela. Ker mu je bilo že precej znano, kje se nahaja gnezdo divjih lovcev, je prišel pred neko kmetijsko poslopje ter zagledal družbo petih oseb, oboroženih s puškami. Pri opazovanju in prisluškovanju je slišal tudi, da so nekaj ustrelili. Šel je takoj na orožniško postajo v Št. Jur ob juž. žel. ter celo zadevo ovadil. Ponoči na 2. sept. so se napotili orožniki ter dva lovska paznika na omenjeni kraj ter čakali do zore, ako bi se morda tatinska družba zopet podala na lov. In v resnici so prišli osumljenci kmalu oboroženi s puškami na prosto. Pri zasledovanju so trije divji lovci pobegnili, dva pa sta bila ujeta ter oddana v Celje. Brezdvomno bo ta izsleditev nevarnih lovskih tatov izzvala v lovskih krogih največje zadoščenje. Medvojna prostost se je razpasla vsled pomanjkanja pravega nadzorstva po vseh naših loviščih, ki so postala pravi eldorado za divje lovce. Ako bo orožništvo in pa tudi lovski pazniki nastopalo s potrebno energijo, kakor v tem slučaju in ako bodo najnevarnejši lovski tatovi dobili pred sodiščem zasluženo kazen, jih bo gotovo kmalu minulo veselje do tuje lastnine.

* **Nesreča v vlaku.** Kakor nam poročajo iz Celja, je ponesrečil dne 3. t. m. pri popoldanskem vlaku na lokalni železnici Grobelno-Rogaška Slatina kurjač Emeršič. Padel je med vožnjo malo pred Rogatcem iz vlaka ter se smrtnonevarno poškodoval, tako da so ga morali prepeljati v celjsko javno bolnico. Službo je opravljal na tej progi šele kratko časa, ker je bil dodeljen iz Maribora.

* **Nezgode.** Pred nekaj dnevi se je pozno zvečer vračal z vozom iz Brezna proti Lehnu na Pohorju posestnik in župan Volmajer. V lehniškem grabnu je v temi stopil z voza in padel v sedem metrov globok jarek. Pri padcu si je tako poškodoval hrbtenico, da mu je spodnji del telesa popolnoma ohromel in je malo upanja, da bi ozdravel. — Francu Zagoršku, župniku na Ptujski gori so se na povratku s Pragerskega proti domu splašili konji pred ciganskimi ognji in prevrnili voz. Župnik je tako nesrečno padel z voza, da si je zlomil obe roki.

* **Ubej zaradi izgube pri igri.** V noči od nedelje na ponedeljek je v neki osiješki gostilni četvorica gostov igrala za denar. Enega izmed igralske družbe, Jakoba Greisa, nameščenca v Schichtovi tovarni mila, je našel mestni stražar drugo jutro mrtvega na periferiji mesta. Imel je razbito lobanjo. Kot nujno sumljiv uboja je bil aretiran mestni akcesist Ogrizović, ki se je zaradi igre sprl z Greisom ter s sifonsko steklenico v rokah sledil svojemu nasprotniku, ko je ta zapustil igralsko družbo. Osumljenec taji dejanje.

* **Težka avtomobilska nesreča.** Na cesti med Okučani in Banjaluko se je v nedeljo pripetila težka avtomobilska nesreča. Poštni avto je z vsemi pasažirji vred strmoglavil v cestni jarek. Deset potnikov je bilo deloma težko, deloma lahko ranjenih. Avtomobil se je popolnoma razbil. Nesrečo je zakrivil šofer, ki je bil močno pijan.

* **Tatvina.** V nedeljo zvečer je bila ukradena g. Cirilu Dobovišku, stavbenemu tehniku iz Radovljice, med postajama Lesce in Radovljica srebrna tula ura z zlato verižico. Na zadnji strani pokrova je graviran voznik s konjem. Svari se pred nakupom.

* **Aretacija mednarodnih vlomilcev v Zagrebu.** V Zagrebu je bila aretirana nevarna mednarodna vlomilska družba, ki je pri zlatarju Bauerju pokradla dragocenosti v vrednosti nad 200.000 Din. Aretiranci so Moša Kakitilašvili ter Varton Baronianc in njegova žena. Policija se je obrnila na številne policijske urade v Evropi, da se ugotovi prava identiteta storilcev, nakar je prejela iz Prage naznanilo, da je bil aretirani Kikitilašvili leta 1922. že v Pragi radi tatvine kaznovan na 14 mesecev zapora. Njegovo pravo ime je Hobelin Knatitelahim. Po prestani kazni je bil izgnan iz republike. Slična poročila so poslala tudi policijska ravnateljstva iz Hamburga, Dunaja, Monakovega, Pariza in iz drugih mest. Najpopolnejše poročilo, ki opisuje vso temno prošlost te znane mednarodne vlomilske vrste pa je poslala carigrajska policija. Mednarodni vlomilec je tudi Varton Baronianc, Armenec, ki je živel dalj časa v Carigradu, kjer je v evidenci kot nevaren vlomilec. V Carigradu je bil obsojen že devetkrat radi vlomov in tatvin. Tretja v tej družbi je Olga Salom, ki se je izdajala za ženo Baronianca. Po rodu je židinja iz Odese.

* **Večja tatvina** se je izvršila v noči od 2. do 3. t. m. pri trgovcu Francu Založniku v Zibiki. Neznani tatovi so vdrli skozi omreženo okno ter odnesli razno manufakturno blago za približno 25.000 dinarjev. Orožništvo na Pristavi, ki je bilo takoj obveščeno o drzni tatvini, je uvedlo potrebno zasledovanje, vendar doslej še brezuspešno.

* **Velik vlom pri Sv. Križu.** Pred nekaj dnevi so vlomili uzmoviči v trgovino Hinka Humerja v Sv. Križu, občina Moravče in odnesli raznega moškega in ženskega manufakturnega blaga, galanterije in perila ter špecerije v vrednosti 23.880 dinarjev. Za storilci se pridno poizveduje in je upati, da jih bo žandarmerija kmalu izsledila.

Novi tečaji za strojepisje, stenografijo in knjigovodstvo (posamezni pouk) začnejo na Ant. Rud. Legatovi šoli v Mariboru dne 1. oktobra in trajajo štiri mesece. Pojasnila in vpisovanja v trgovini s pisalnimi stroji **Ant. Rud. Legat, Maribor, Slovenska ulica 7,** telefon 100.

Iz Ljubljane

u— **Razstava češke moderne umetnosti.** Narodna galerija priredi danes ob 5. pop. vodstvo v Jakopičevem paviljonu. Vodi dr. France Stele.

u— **Sedmina po pokojnem italij. delegatu g. Umberto de Comelli** bo v soboto dne 6. septembra ob 9. uri dopoldne v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oo. frančiškanih.

u— **Sokol Ljubljana II.** Naša najbolj popularna prireditev je gotovo velika javna tombola. Dobitki so taki, da jih bo vsak vesel. V kratkem jih razstavimo na najobljudenejšem prostoru. Kupujte tablice. Žal ne bo nikomur malega izdatka, saj gre kljub velikim izdatkom pičli prebitek v narodno - vzgojne namene. Zato je dolžnost narodnega občinstva, da pridno podpira naš pokret. Žal smo morali prestaviti tombolo za nedeljo dne 14. t. m., ker sodelujemo bodočo nedeljo v Št. Vidu.

u— **Mestno kopališče na Ljubljanici** bo v času ugodnega vremena odprto v mesecu septembru samo v popoldanskih urah, in sicer od 12. opoldne do 6. ure zvečer.

u— **Mestna zastavljalnica** ima tomesečno dražbo januarja 1924. zastavljenih predmetov dne 11. t. m. ob 3. pop.

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Marija Makovec, mesarjeva vdova, 69 let. — Jakob Dimnik, šolski ravnatelj v pok., 68 let. — Josip Sadar, hlapec, 61 let. — Andrej Pöschl, železn. nadsprevodnik v pok., 90 let. — Peter Gregorčič, hlapec, 68 let. — Elizbaeta Plečko, žena železn. nadsprevodnika 58 let.

u— **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 4 prestopki kaljenja nočnega miru, 9 prestopkov cestnega policijskega reda, 2 prestopka pasjega kontumaca, 2 prekoračenja policijske ure, 3 telesne poškodbe, 1 poškodba tuje lastnine, 1 ekseces, 1 streljanje. Aretacije so bile štiri in sicer: 1 radi beračenja, 1 radi postopanja, 1 radi vlačuganja in 1 radi trpinčenja živali.

u— **Vandalizem.** V noči na četrtek so neznani podivjanci razgrajali v Zvezdi po drevoredu. Ko niso našli nič primernejšega, da si umirijo svojo podivjano naravo, so se spravili nad železen stolpič, v katerem se nahaja barometer, razbili šipo in pokvarili kazalec na barometru ter ga poškodovali še na druge načine. Za zlikovci se intenzivno poizveduje in jih čaka prav stroga kazen.

u— **Na glavnem kolodvoru** je izmaknil neznan malopridnež mizarskemu mojstru Luki Ahačiču zavitek, v katerem je imel obleko za 14-letnega dečka. Tat je zginil brez sledu.

OPOZORILO

Več tisoč parov čevljev (ostankov posameznih vzorcev) tovarn «Peko» se proda do vštetega 20. t. m. po znatno znižani ceni samo v trgovini Aleksandrova cesta št. 1, na kar se cenj. občinstvo vljudno opozarja.

Telefon 730 **Kino Ljubljanski dvor** Telefon 730

Samo 2 dni! Petek 5., sobota 6. t. m. Samo 2 dni!

Film groze in strahu!

Nos feratu

(Vampyr)

Simfonija groze po romanu „Dracula" od Bram Stocker v 5 dejanjih. V glavnih vlogah elita nemških igralcev. Najgrozovitejši film vseh časov!

Predstave ob nedeljah ob pol 11., 3., pol 5., 6. pol 8., in 9. uri. — Ob delavnikih ob pol 5., pol 8. in 9. uri.

Iz Celja

c— **Občinske volitve v Celju.** Pri včerajšnji objavi kandidatne liste Narodnega bloka v Celju se je vrinila majhna pomota. Med namestniki se nahaja Smerdelj Jakob, sodni poduradnik, ki ne pripada k narodno - socialistični, temveč k demokratski stranki.

c— **Plavališče Diana na Bregu pri Celju** je vsled trajno slabega vremena od včeraj zaprto.

Iz Maribora

a— **Povišanje cen električnega toka,** ki je bilo sklenjeno na zadnji seji mestnega sveta na zahtevo falske elektrarne, je vzbudilo med mariborskim prebivalstvom precej ogorčenja. Krajevna skupina Zveze industrijcev sklicuje na 9. t. m. ob 15. uri protestno zborovanje v Götzovi dvorani, ker mariborsko industrijo to znatno in nepričakovano zvišanje cene toka resno ogroža.

a— **Mariborski invalidi** sklicujejo za nedeljo dne 14. t. m. ob 14. uri veliko protestno zborovanje radi zavlačevanja invalidskega zakona. Na zborovanju hočejo invalidi zahtevati od vlade, da stavi ta zakon na dnevni red kot prvo točko. Kraj zborovanja še ni določen.

a— **I. Citraški klub v Mariboru** priredi v nedeljo dne 7. septembra ob 15. (3.) uri v Gambrinovem vrtu citraški koncert. V slučaju slabega vremena v Gambrinovi dvorani. Lepo izbran spored bo nudil cenj. občinstvu lep užitek.

a— **Zastopniki mariborskih Nemcev pri velikem županu.** Kot poročajo nemški listi, se je pri mariborskem velikem županu zglasila deputacija Nemcev, ki mu je sporočila želje Nemcev in izrazila lojalnost napram državi. Graška «Tagespost» piše, da je veliki župan vzel lojalnostno izjavo na znanje, opozoril pa je med drugim deputacijo, da se Slovencem na Koroškem ne godi tako dobro, da bi mogli tukajšnji Nemci pričakovati izpolnitev svojih zahtev.

Iz Primorja

* *Smrtna kosa.* V Postojni je umrl Andrej Baraga, hotelir in posestnik ter dolgoletni tajnik «Notranjske posojilnice» v Postojni. Pokojnik je bil marljiv in vztrajen delavec na vseh poljih. Bil je med ustanovniki postojnskega Sokola ter je bil povsod priljubljen. Večnaja pamjat!

* *Dr. Wilfan v Ženevi.* Kakor da je treščilo vanje, tako so se te dni splašili italijanski listi v Trstu, ko so nekje brali, da se je podal dr. Wilfan v Ženevo. Bali so se namreč, da ne bi imel opraviti tržaški slovenski poslanec kaj z zasedanjem Društva narodov. Končno se je izkazala resnica, da je dr. Wilfan prišel v Ženevo samo radi dveh zadnjih sestankov interparlamentarne unije, iz Ženeve pa se je odpeljal naravnost v Trst in blamiran italijanski tisk se sedaj lahko prime za nos.

* *Iztirjevanje zaostalih davkov v Gorici.* Davčno vprašanje na Goriškem spada med najbolj pereče probleme, s katerimi se bori dežela odkar je prišla pod Italijo. Pridobitni krogi venomer zahtevajo, da se postopa z Goriško kakor z drugimi po vojni opustošenimi pokrajinami, toda vlada v Rimu noče nič slišati o njihovih zahtevah ter je poslala k goriškim trgovcem, kateri še niso hoteli pokoriti plačilnemu povelju eksekutorjev, ki so v torek rubili v Raštelu, da je bilo veselje poslušati prepire, do katerih je prišlo vsled rubežna. Še istega dne popoldan se je odvetnik Caprara s posebno deputacijo odpeljal v Rim, da še enkrat poskusi svojo srečo z novo intervencijo.

* *Diletantski odri* so zadnje čase povsod na Primorskem razveseljivo oživeli. Številni dramatični krožki, v katerih se zbira mladina, nepretrgoma študirajo repertoar in nastopajo z resnimi in šaljivimi komadi. Najkrepkejši postojanki igralskega naraščaja sta danes dramatični krožek v Sv. Križu pri Trstu in diletantski zbor pri Sv. Jakobu. Slednji pripravlja letos lepo sezono z rednimi predstavami. Otvoritvena predstava bo 7. t. m. z ljubezensko dramo «V nižavi». Šentjakobske diletante vodi g. Albert Širok, ki je s svojim vztrajnim delom storil že mnogo dobrega za prosveto med primorskimi Slovenci.

* *Združitev Podgore z Gorico.* Podgorski fašisti so pod vodstvom zloglasnega fašista Itala Heilanda sklenili, da bodo na vso moč delali za združitev podgorske občine z goriškim mestom. Prebivalstvo se temu upira, toda zaman. Pričakovati je, da se bodo kljub odporu domačega prebivalstva že v kratkem izpolnili predlogi fašistovskega eksponenta, ki sili Podgoro v naročje Gorice z zavoženim gospodarstvom.

* *IV. artiljerijski polk,* ki je sodeloval pri velikih vojaških vajah v bližini jugoslovenskega ozemlja, se je te dni vrnil nazaj v Pulo. Vojake je sprejelo na kolodvoru nekoliko glav naročenega občinstva.

* *Za pospeševanje raznarodovanja v Postojni* se je v pondeljek 1. septembra vršil v prostorih postojnskega Grandhotela velik ples, pri katerem so sodelovali vsi priseljeni Italijani. Zabava se je vršila pod protektoratom lastnice lokala g. Daneu, dobiček prireditve pa je dobil azil za deco, katerega je odprla potujčevalna Lega Nazionale.

* *Težka nesreča v škedenjskih plavžih.* V sredo zjutraj je prišel 23letni delavec Josip Oblak v škedenjskih plavžih med vagon in lokomotivo ter je zadobil pri tem težke notranje in zunanje poškodbe. Komaj živega so reveža pripeljali v bolnišnico, kjer pa bo težko okreval.

* *Radi razpečavanja inozemskega tobaka* je bila te dni pred goriškim sodiščem kaznovana Marija Leban na 463 lir globe ter na poravnavo sodnih stroškov. Menda ji trgovina s tobakom pod roko ne bo več dišala za nekaj časa.

* *Hude opekline* je dobil po životu in rokah komaj dveletni Jožek Danev iz Čedaža pri Trstu. Med materino odsotnostjo se je otrok doma dokobacal do lonca z vrelo vodo na ognjišču. Lonec se je prekucnil in voda je otroka opasno oparila.

Pst! Oho!

Trajno univerzalno sredstvo «Lucifer» zoper stenice, ščurke in grile. Preizkušen patent br. 2538. Trajen učinek. — Prihrani 800 odst. izdatkov. Iztrebi tudi jajčjo zalego! Kolosalen uspeh! — Dobi se v Ljubljani pri: Winter, Sv. Petra cesta 35; Legat, Slomškov trg št. 13; Leskovic, Židovska ulica; Nabavljalna zadruga drž. nameščencev. — V Mariboru pri: Medic & Zankl; Požar; tobakarni Laufer — vsi v Gosposki ulici; Kaufman, Glavni trg 2; Sergej Vabič; Zinauer in drug. oba Aleksandrova cesta 23 in 45; Skoliber, Ruška cesta št. 2; Baloh, Grajski trg. 17371

Sodišče

§ **Župnik in § 104 skz.** Župnik Ivan Z. pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju ima tako hud jezik, da tudi uradne osebe pred njim niso varne. Dasi je bil radi žaljenja časti in žaljenja uradnih oseb že večkrat kaznovan, ga to vendar ni spametovalo. Ko je meseca marca prišel uradnik za zavarovanje delavcev k njemu službeno poizvedovat, ga je župnik z izbranimi besedami nahrulil in mu pokazal vrata. Obtožen po državnem pravdništvu, je bil župnik od mariborskega okrožnega sodišča obsojen na 250 Din globe, oziroma teden dni zapora.

§ **Veselica z usodnim izidom.** Dne 28. januarja lanskega leta se je vršila v Ribnem v Gasilnem domu veselica tamošnjega gasilnega društva. Tekom plesa se je razvila precej prosta zabava. Med gosti sta se odlikovala s posebno neprisiljeno živahnostjo Jakob Racelj in Franc Dežman, ki sta si v bratskem objemu delila dobro merjene udarce in klofute, da je bilo veselje. V podnetitev so jima prišli na pomoč še drugi fantje in razvil se je lepo zaokrožen metež. Med novodošleci se je nahajal tudi bojeviti Jože Mencinger, ki je imel za vsak slučaj oster nož seboj; in ko ga je Racelj prijel v bitki za vrat, se je poslužil morilnega orožja in je zabodel svojega protivnika v trebuh ter mu prizadejal smrtno nevarno rano ki se še do danes vzlic mnogobrojnim operacijam ni docela zacelila in se predvidevno tudi nikdar ne bo. Za ta svoj junaški čin je bil svojčas obsojen na 5 mesecev težke ječe in plačilo bolniških stroškov ter odškodnine v skupnem znesku preko 20.000 Din. Proti tej razsodbi je obsojenec prijavil vzklic, kateremu pa ljubljansko sodišče ni ugodilo, temveč je prvo sodbo v polni meri potrdilo in junak noža torej ne bo ušel zasluženi kazni.

Dostojevski o I. Rjepinu.

PREKLIC!

Podpisana Jože Koder, posestnik in železniški delavec v Jaršah št. 24 ter Marija Koder, preklicujeva in obžalujeva vse žalitve in očitke, ki sva jih izrekla dne 7. julija t. l. proti g. Juriju Drofeniku, posestniku in nadsprevodniku v Jaršah št. 23, kot neresnične in se mu zahvaljujeva, da je odstopil od tožbe.

Ljubljana, 3. septembra 1924.

Jože Koder Marija Koder

Ali ste že poslali? naročnino za „Jutro"

Iz življenja in sveta

Mars — umirajoči svet

Sedanje približanje Marsa k Zemlji na svojem kroženju okrog solnca je največje v tem stoletju. Kdo ne pozna one rdečkastosvetle zvezde, ki vzhaja v večernih urah, stoji opolnoči na našem južnem nebu ter zahaja v jutranjih urah ob 4! V to bližino kakor je bil Mars 22. avgusta letos, do leta 2000 ne pride več.

Zato je pa tudi sedanje približanje (opozicija) za astronome velezanimivo, ker se bodo rešile marsikatere uganke Marsove površine, katerih dosedaj ni bilo možno rešiti radi večje oddaljenosti. Pri sedanjih opozicijah se je Mars videl kot ploščа v premeru do 14" (ločnih sekund), sedanje približanje pa nam kaže Marsa v premeru 25.1", in se bo šele koncem oktobra zmanjšal premer na 14":

Astronomi bodo imeli tedaj še dva meseca časa za ugodno opazovanje Marsa, torej dovolj, da se bo končno mogla izreči sodba o pojavih na njegovem površju in v ozračju. Mars ima v premeru 6780 km (zemlja 12.756 km). Iz zemlje bi lahko naredili 7 Marsovih krogel. Ako pa vpoštevamo manjšo gostoto Marsa, bi napravili iz Zemlje lahko 9 Marsov. Da napravi eno pot krog solnca, rabi 687 dni. Oddaljenost Zemlje od solnca je povprečno 150 milijonov kilometrov, srednja oddaljenost Marsa od solnca za znaša 228 milijonov kilometrov. Tedaj se lahko Mars tdalji od Zemlje do 380 milizonov kilometrov ter nji približa povprečno na 80 milijonov kilometrov!

Letošnje približanje, ki se dogaja v taki meri v stoletju komaj enkrat, pa je doseglo najmanjšo razdaljo 55.7 milijonov kilometrov. Početkom letošnjega letu je bil Mars oddaljen od Zemlje 300 milijonov kilometrov, v maju 150, dne 7. julija se je oddaljenost zmanjšala na 75 milijonov kilometrov, od 22. avgusta dalje pa se Mars zopet polagoma oddaljuje. Sedaj se nam kaže Marsova obla 75 krat manjša kot polna luna. Daljnogled, ki povečuje 75 krat, pokaže Marsa, kakor vidimo polno luno s protim očesom; seveda izboren zrak predpogoj. Močne povečave z daljnogledi ne preneseMars radi našega ozračja, ki je vedno nasičeno z vodenimi parami. Le v izrednih slučajih se je še mogla uspešno rabiti 800 kratna povečava. Na površini oble se opažajo svetle in temne lise, kar je že Schiaparelli označil kot celino za svetlejše dele, in morja za temnejše, ter tudi dal celinam in morjem imena. Z lahkoto pa se opaža okrog severnega in južnega pola bela lisa, kar znači polarni sneg. Takozvani »kanali«, ki so jih nekateri opazovali, pa po dosedanjih opazovanjih ne obstoje, in so bile to le optična prevara.

Pri sedanjem približanju je nagnjen južni pol Marsove oble k Zemlji, tako da se južna polobla ložje opazuje. Krog južnega pola se vidi ekscentrično svetla bela pega: južni polarni sneg. Dne 13. maja je na Marsu pričela pomlad za južno poloblo, poletje pa prične početkom oktobra. Že sedaj se opaža, da se polarni sneg polagoma manjša, in bo gotovo v poletju (po oktobru) popolnoma zginil. Da bi pa polarni sneg na severnem polu kako poletje popolnoma zginil, se do sedaj še ni opazovalo Veliko raznih svetlih in temnejših peg ali lis (celina in morje) se opaža, in kjer bi morali biti takozvani kanali, je le vrsta malih temnih lis. Sedaj bo možno dognati, kaj so takozvani kanali, ki so jih prejšnja leta opazovali, toda radi večje oddaljenosti niso mogli dognati resničnost kanalov. Sedaj se bo na velikih zvezdarnah predvsem skušalo dognati, iz kake snovi je polarni sneg, Marsovo ozračje in ako so Marsova morja slična našim. Po dosedanjih opazovanjih in razizkovanjih je v Marsovem ozračju tudi vodna para, iz česar sestoji polarni sneg, ali vsaj neka slana. Marsova morja so nekaka močvirja. Ozračje je redko in se le redkokdaj opaža, da bi se pokrajine pooblačile, ker se svetle lise (celine) povečini vidijo vedno jasno. Povprečna temperatura na Marsu je 17 stop. C. Temperaturna razlika med nočjo in dnevom je zelo velika, ker je na Marsu večinoma brezoblačno.

Dan traja na Marsu 24 ur 37 minut in 22.6 sekund in je tedaj za dobre pol ure daljši kot na zemlji. Dasiravno je Mars na prvi pogled zelo podoben naši Zemlji, vendar so življenjski pogoji na Marsu, radi klimatičnih in atmosferičnih razlik tako različni od naše Zemlje, da popolnoma izključujejo kako organsko življenje.

Mars je umirajoči svet! Ivan Tomec.

Vrgel taščo v Donavo

Cestni pometač v Budimpešti Franc Mestyan je vrgel svojo taščo z mostu v Donavo, kjer je utonila. Kot vzrok je dal na policiji na zapisnik:

«Mestyan je moral umoriti svojo taščo, ker je preveč pojedla. On je zelo reven, zasluži malo in mu ni nikakor bilo mogoče vzdrževati ženske. Dolgo je čakal, da bi «prostovoljno» umrla, pa 74 letna žena je imela tako žilavo življenje, da je bil končno prisiljen spraviti jo s poti.

Pometač je storil vse, da bi preprečil «najhujše». Nikoli ni poklical zdravnika, kadar je bila starka bolna. Hranil jo je s pokvarjenimi jedili in ji nakazal stanovanje v pasji hišici, kjer je močno vleklo. Tašča pa se nikakor ni hotela odločiti, da bi šla na oni svet.»

Sosedje Mestyanovi so potrdili, da je le-ta z naravnost zverinsko grozovitostjo storil vse da bi pomagal svoji taščі na oni svet. Starka je dobesedno živela kot pes Vedno je bila z verigo priklenjena na pasjo hišico. Zet jo je tako pogostoma pretepal, da je bilo njeno telo vse plavo in polno bul, ker je morala ležati na gnili slámi. Kot edino hrano je dobivala plesniv kruh. Vodo je pila iz umazane posode, ki je stala pred hišico in ki je noben pes ne bi povohal. Mestyan je prilival vodo samo enkrat na dan.

Državno pravdništvo je na podlagi teh izpovedb vložilo proti zverini v človeški podobi obtožnico radi premišljenega grozovitega umora.

Obešenec v drvarnici

Čudne stvari se godijo po svetu. Ljudje umirajo in si jemljejo življenje na najrazličnejše načine. Pogumnejši se ustrele, figovci se zastrupijo, srednja vrsta med temi in onimi pa se poslužuje drugih samomorilnih sredstev. Mednje spada posebno vrv.

V Beogradu, v Pozorišni ulici je stanoval Jurij Lorner, 67 let star mizar. Lorner je bil rodom Nemec, toda je živel že celih 20 let v Beogradu, kjer je bil v službi pri «Prometni banki». Med tem časom je bil 47 let oženjen in trije njegovi otroci, dve hčerki in en sin, so vsi dobro preskrbljeni s kruhom ter oženjeni, oz. omoženi.

Pred par meseci je bil Lorner kljub temu, da je 20 let zvesto služil, nenadoma odpuščen. Moža se je nato lotila neka čudna apatija, ki se je pozneje preobrazila v melanholijo. Že dolgo časa je stikal okoli hiše, v kateri je stanoval, da bi našel kakšen primeren klin. Zadnje dni se mu je to očividno posrečilo.

Te dni okolu treh popoldne je Lorner izginil iz hiše in od tiste ure ga ni videl več nihče od domačih. Dve uri pozneje je prišel domov njegov zet ter je snel z žeblja v kuhinji ključ od drvarnice, da nacepi drva. Toda ko je prišel do vrat, je opazil, da so duri priprte. Odpahnil jih je nekoliko in vstopil.

V prvem trenotku se mu je zdelo, da je vzduh v drvarnici drugačen kakor ponavadi. Pogledal je in obstal. Na klinu je visel — njegov tast. Roke, noge in vrat so bile plave barve. Vse je kazalo na to, da je smrt že nastopila.

Zet je poklical svoje domače, pokazal na tasta in šel po sodno komisijo. Ko je ta prišla, je najprej ugotovila po uradnem zdravniku, da je smrt nastopila že pred par urami. Potem je pregledala obleko in našla v enem žepu obešenca kratko pismo sledeče vsebine:

«Sedeminštirideset let oženjen; sedem inšestdeset let star. † Georg Lorner. Lahko noč!»

Komisija je sestavila protokol, vzela s seboj pismo in odšla po svoji uradni poti drugam, dočim je zet rekel: «Nemec je bil rojen, Nemec je umrl. Bog mu odpusti grehe!»

× **Manija dvobojevanja na Madžarskem.** Pred prihodnje zasedanje madžarske zbornice pride interpelacija o maniji dvobojevanja, ki se je zadnje mesece na Madžarskem strahovito razpasla. En sam slučaj razžaljenja časti je rodil v zadnjem času nič manj kot 141 dvobojev in to število sedaj preseda tudi viteškim Madžarom, ki hočejo vprašanje duela rešiti na podlagi mnenj, katera bo podal v tej zadevi parlament.

× **Strašna eksplozija v Pardubicah.** V torek ob 4. uri popoldne se je v neki pardubiški tvornici za streljivo vnel dinamit. Eksplozija je imela strašne posledice. Dva nameščenca sta bila na mestu mrtva, šest oseb je bilo težko ranjenih, enega moža pogrešajo, število lahko ranjenih pa znaša več tucatov oseb. Objekt, v katerem je nastala eksplozija, je popolnoma razdejan in tudi sosedne stavbe so občutno poškodovane.

× **Strahovit ciklon na Antilskih otokih.** Iz Londona poročajo, da je med 28. in 29. avgustom razsajal na otokih Leeward in Wirgin strahovit ciklon, ki je zahteval nad 80 žrtev. Na tisoče ljudi je težko in lahko ranjenih, brez števila pa je takih, ki so vsled elementarne nezgode prišli ob domove ter so sedaj brez strehe na cesti.

× **Smrt avtomobilskega dirkača.** Iz Brooklanda javljajo, da je avtomobilski dirkač Dario Resta, ki je nameraval doseči avtomobilski svetovni rekord, smrtno ponesrečil. Zadel je z avtomobilom ob zid, nakar se je vnel bencin. Plameni so dirkača tako ožgali, da je izdihnih na mestu v strašnih mukah.

× **Trocki in meščanska vojna.** Organizator in vodja ruske rdeče armade se je zadnje čase umaknil iz aktivne politike ter se je posvetil študiju teoretičnih problemov. Izdelal je pravila, kako je voditi meščanske vojne. Pravila izdejo v kratkem ter se razpošljejo vsem važnejšim organizatorjem v sovjetski Rusiji in njihovim agentom v inozemstvu.

× **Italijanski kraljevi par v Vidmu.** V Vidmu se delajo velike priprave za sprejem italijanske kraljeve dvojice, katera obišče mesto prvi teden meseca oktobra. Za časa kraljevega prihoda se bo vršila poleg drugih svečanosti tudi velika revija vojaških oddelkov, ki se nahajajo v mestu in ki so se šele pred kratkim vrnili z vojaških vaj ob jugoslovenski meji.

× **Herodov denar.** Iz Jeruzalema poročajo, da bodo namesto dosedanje egiptovske veljave v Palestini uvedli koncem leta novo veljavo. Enota bo denarij, novec iz dob kralja Heroda, in bo veljal dva angleška šilinga.

× **Rokopis Tita Livija.** «Ab urbe condita» (Od ustanovitve rimskega mesta) je našel baje neapoljski paleograf dr. de Martino Fusco na vivrarski opatiji v Kalabriji, kjer je bil v 6. stoletju opat Cassiodorus, ki se je proslavil s tem, da je dajal menihom prepisovati latinske tekste. Tu gre za knjige 35. — 142. Livijeve rimske zgodovine, ki so jih smatrali doslej za izgubljene.

× **Kuga na obali Kaspiškega morja.** Na obali Kaspiškega morja se je začela s strahovito naglico in opasnostjo širiti kuga ki je samo v astrahanski guberniji zahtevala tekom dveh tednov 823 žrtev. Da se širjenje epidemije prepreči, je sovjetska vlada odredila, da se okolu okuženih krajev povleče demarkacijska črta, preko katere ne sme noben zdrav človek. Kugi se je težko ustavljati posebno, ker je v deželi malo zdravnikov.

× **Usmrtitev kitajske razbojnice.** Po vesteh «Chicago Tribune» so v Čerofu v provinciji Šantung usmrtili 47letno ženo, znano pod imenom matere Gi-Se. Bila je načelnica razbojnikov ter je slovela po svoji krutosti. Način usmrtitve je bil primeren njenim zločinom. Izbrali so zanjo najstrašnejši način smrti, ki se imenuje ling-če ter obstoji v najbolj rafiniranem mučenju. Obsojenca trgajo košček za koščkom, in sicer tako iznajdljivo, da nastopi smrt kljub ogromni izgubi krvi šele dve uri po najstrašnejših mukah.

× **Življenje za prisego.** Urednik atenskega lista «Eleftera Typos» je ustrelil sodnika Nikitopolosa. Sodnik je meseca maja kupil hišo, v kateri je stanoval urednik s svojo materjo in sestro. Novi lastnik je zahteval od svojega najemnika, da se izseli iz stanovanja, ker mu noče izplačati dvomesečne stanarine v znesku 1000 drahem. Ko je prišlo pred sodiščem do pričevanja v tej zadevi, je urednik baš v trenotku ko je sodnik položil roko na evangelij, da priseže, izprožil samokres in ustrelil šestkrat zaporedoma proti svojemu tožitelju ki se je zgrudil na licu mesta mrtev na tla.

Neuspehov

smo krivi sami, ker si naklonjenosti naslovljenca ne znamo pridobiti s tem, da mu pišemo pismo na finem papirju. Takt dokaže že sama zunanjost pisma. Najkrasnejšo izbiro pisemskega papirja nudi M. Tičar, Ljubljana, Šelenburgova ulica.

Po slovanskem svetu

Stanje šol na Poljskem

Pred izbruhom svetovne vojne je imela Galicija skoraj v vsaki podeželski občini svojo ljudsko šolo. A kljub temu šolski zavodi niso odgovarjali potrebam poljskega življa v vzhodni Galiciji. V tej deželi se poleg čisto ukrajinskih in čisto poljskih krajev nahaja še danes okoli 100 krajev, ki imajo mešano poljsko in ukrajinsko prebivalstvo. In tu so bile samo ukrajinske šole. Okoli 15.000 poljskih otrok je radi ponavljanja poljskih šol moralo obiskovati zavode v katerih se je vršil pouk le v ukrajinskem jeziku. V šolskem letu 1911.-1912. je bilo v celi Galiciji 5580 ljudskih šol; od teh je bilo v današnji vojvodini Krakovski 1470 poljskih, 76 ukrajinskih in 4 mešane šole, a v današnjih vojvodinah lvovski, stanislavski in tarnopoljski 1590 poljskih, 2420 ukrajinskih in 20 mešanih ljudskih šol.

Vojna je razmere v Galiciji temeljito preustrojila. V primeri z letom 1910 je prebivalstvo Galicije nazadovalo za 499 tisoč 942 oseb in od tega odpade samo na vzhodno Galicijo 449.351 oseb. Vojni dogodki, a specijelno poljsko-ukrajinska vojna v Galiciji so dvignili poljsko nacionalno čustvo v Galiciji v toliki meri, da je poljsko prebivalstvo zahtevalo svoje lastne šole tudi v takih občinah, kjer je tvorilo le majhen odstotek prebivalstva. Posledica tega je bila, da se je povečalo število poljskih šol. V vzhodni Galiciji pride danes ena poljska šola na 1103 poljske, a ena ukrajinska šola na 1080 ukrajinskih otrok. To priča, da je ukrajinsko narodno šolstvo še vedno na boljšem nego poljsko. Kar se tiče učiteljstva, se nahaja v Galiciji 2952 Poljakov in 2009 Ukrajincev.

Državnih srednjih šol je v vzhodni Galiciji 56 in od teh je 8 ukrajinskih. Po deklaraciji narodnosti študira v teh šolah 13.744 Poljakov in le 5.508 Ukrajincev. Privatnih srednjih šol je 40 poljskih in 10 ukrajinskih, a tudi ti zavodi dobivajo stalno državno podporo. Za časa vojne je bilo mnogo šolskih poslopij porušenih. Na novo je bilo doslej zgrajenih 823 šolskih poslopij.

Nova ukrajinska univerza.

Poljski premijer Grabski je imel nedavno važno konferenco s prosvetnim ministrom Miklaszewskim glede otvoritve nove ukrajinske univerze. Vladni načrt predvideva za prvi začetek ustanovitev dveh fakultet in to začasno v Krakovu. Ukrajinska univerza pa bo ostala v Krakovu samo za časa stadija organizacije to je najdalje eno leto. Pozneje se bo sedež univerze premaknil na vzhodno Galicijo, mesto pa bo določil šele poljski parlament.

Obče šolske razmere na Poljskem.

Iz uradnih statističnih podatkov je razvidno, da je bilo koncem preteklega šolskega leta na Poljskem 26.766 ljudskih šol, med njimi 3.649 ukrajinskih ter 1167 ruskih, belo-ruskih, čeških in nemških. Učiteljev in učiteljic je bilo 57.371, učencev in učenk pa 3,133.239. Preko milijon otrok ne obiskuje šole radi pomanjkanja šolskih prostorov. Srednjih šol se nahaja na Poljskem 788. Med temi je 522 državnih. Veliko pozornost posveča Poljska tudi strokovnim šolam. Teh se nahaja danes že 712, a one se še vedno množe in izpopolnjujejo.

V splošnem moremo reči, da stanje šolskega vprašanja v bratski Poljski še ni rešeno, da pa se na tem polju deluje živo in z uspehom.

Smrt poljskega učenjaka. Vseučiliški profesor Stanislav Smolka, član akademije znanosti, je umrl v Nowoszyci (Poljsko). Bil je sin znanega stvaritelja avstrijskega parlamentarizma Friderika Smolke. Smolka je napisal več znanstvenih historičnih del.

Kongres ruskih akademikov v Pragi. Dne 25. septembra se sestane v Pragi tretji kongres ruskih akademikov-emigrantov. Na kongresu se bodo zbrali ruski dijaki iz vseh evropskih držav. Dočim sta prejšnja kongresa imela zgolj organizatorični značaj, bo letošnji kongres posvečen predvsem znanstvenemu delu. Praška sekcija je že sedaj marljivo na delu, da dovrši vse priprave za ta važen sestanek ruske inteligence. Kongres bo otvorjen s svečanim predavanjem v čast ruskim akademikom. Predaval bo ruski profesor Kondakov, ki je baš letos slavil 80letnico svojega rojstva. Akademik Francet bo referiral o vzajemnosti slovanske znanosti. Za kongres je doslej prijavljenih 60 raznih predavanj, ki se nanašajo na teme svetovne in ruske kulture. Po končanem kongresu se bo v Pragi konstituiral poseben odbor, ki bo zbiral gradivo za izdajo ruskega znanstvenega zbornika.

Manjšinsko časopisje na Poljskem. — Poljsko notranje ministrstvo objavlja seznam časopisov narodnih manjšin na svojem ozemlju. Po tem seznamu je na Poljskem 27 nemških političnih glasil, dnevnikov, tednikov itd., in 53 judovskih, in sicer 11 dnevnikov, 26 tednikov, 3 polmesečniki, 13 mesečnikov in en list, ki izhaja po večkrat na leto. Pet teh listov izhaja v hebrejščini. V Varšavi je 23 judovsih uredništev, 7 v Lodzu in 5 v Vilni 12 judovskih časopisov je nestrankarskih, 9 pa jih zasleduje zionistične cilje. Ukrajinci imajo 12 listov, dva dnevnika, 8 tednikov, en mesečenik in en časopis, ki izhaja po dvakrat na teden. Litvinci nimajo političnega dnevnika, ampak le tednik in en polmesečnik. Belorusi izdajajo en polmesečenik in en list, ki izhaja dvakrat na teden. Nepoljskih je torej 98 političnih glasil, od katerih jih pripada 44 nejudovskim manjšinam.

Ogromen kamen za Prago. V kamnolomu v Mrakotinu na Češkoslovaškem so začeli lomiti ogromen kamen iz enega kosa, ki ga bodo postavili v parku na praškem gradu. Ogromni monolit iz granita bo 19 metrov dolg in 100 ton težak. V Prago ga bodo spravili še letos.

A. P. Čehov:

Kuharica se moži

Griša, majhni, sedemletni paglavec, je stal pred kuhinjskimi vrati, prisluškoval in kukal skozi ključavnično luknjo.. V kuhinji se je dogajalo nekaj, kar je bilo po njegovem mnenju nenavadno in nečuveno. Za kuhinjsko mizo, na kateri običajno sekajo meso in režejo čebulo, je sedel velik, zajeten mužik, oblečen v kaftan, kakor ga nosijo izvoščki, rdeč, bradat, z debelo kapljo potu na nosu. S petimi prsti desnice je držal skodelico in srebal čaj; pri tem je tako glasno grizel sladkor, da je Grišo zamrazilo po hrbtu. Njemu nasproti je na umazanem taburetu sedela stara pestunja Aksinja Stepanovna in tudi pila čaj. Pestunja je imela resen obraz; v tistem hipu ji je sijal nekam slovesno. Kuharica Pelageja se je sukala okoli peči in se očividno trudila, da bi kakorkoli skrila podolgast obraz. Na njem so se čudovito pestro menjavale barve: gorele in prelivale so se vse boje od bakrenordeče do mrtvaškoblede. Neprestano je premetavala z drgetajočimi rokami nože, vilice, drva, cunje, jih dvigala, mrmrala in rožljala, v resnici pa sploh ni mogla delati. K mizi, za katero so pili čaj, se ni ne enkrat ozrla in na vprašanja, ki jih je stavila pestunja, je odgovorila pretrgano in surovo, ne da bi bila obrnila obraz.

— Pijte, Danilo Semenič! — je gostila pestunja izvoščka. — Pa kaj bi samo čaj in vedno čaj. Dajte no požirek žganice!

Pestunja je postavila pred gosta četrdesetinko in kozarček. Lica so ji poprijela sila lokave poteze.

— Saj ni treba, kaj bi to — se je branil izvošček. — Ne silite me, Aksinja Stepanovna.

— Kakšen možak pa ste! . . . Izvošček da bi ne pil! Samec se temu vobče ne more ogniti. Le izpijte!

Izvošček je urno premeril vodko, nato pa še lokava lica pestunje; v hipu mu je obraz poprijel prav tako prebrisane poteze, češ: nàk, ne boš me ujela, stara coprnica!

— Ne zamerite, ne pijem! Takšno malodušje ni za naš poklic. Rokodelec, ki sedi vedno na enem mestu, lahko pije; tak-le človek, kot smo mi, pa je zmirom zunaj, pred ljudmi. Ali ni res? Če zaideš v krčmo, hej, ti zbeži konj, če pa se ga nalezeš, tedaj je še huje: ali koga gladko povoziš, ali pa se prekobališ s kozla. Poklic je tak!

— Koliko neki zaslužite na dan, Danilo Semenič?

— Kakor je že. So dnevi, ko lahko zaroštjaš v žepu, so pa tudi taki, ko se ti ne obrne niti prebit groš. Dnevi so kaj neenaki. Dandanašnji se naš poklic sploh ne izplača. Sami veste, da je izvoščkov na kupe, seno je drago, a ljudje pretehtajo vsak novec, preden kdo sede na voz. No, kljub temu se, hvala Bogu, ne morem pritožiti. Človek je sit, oblečen in bi lahko osrečil še koga drugega (tu je izvošček pogledal Pelagejo) . . . če mu je všeč, seveda . . .

Kaj so potlej govorili, ni več slišal, ker je k vratom prišla mama in mu velela, da mora v otroško sobo.

— Pojdi se učit! Ne spodobi se, da bi fantki prisluškovali.

Ko je bil v otroški sobi, je najprej položil pred sebe «Domačo besedo». Ni se mu hotelo brati. To, kar je pravkar videl in slišal, je izzvalo v njegovi glavi množico vprašanj.

«Kuharica se moži . . . — je mislil Griša. — Čudno. Ne razumem, čemu se neki moži! Tudi mama se je možila s papanom. sestrična Vjeročka s Pavlom Andrejčičem. Vendar pa se s papanom in Pavlom Andrejčičem ni bilo težko možiti, če je že možitev potrebna: ta dva imata zlate verižice, lepo obleko, vsekdar osnažene čevlje; ali da se kdo moži z onim-le strašnim, rdečenosim izvoščkom v čevljih iz klobučine . . . fuj! Čemu se pač pestunja trudi, da bi se uboga Pelageja omožila?»

Ko je gost odšel iz kuhinje, je Pelageja prihitela v sobo in jela pospravljati. Razburjenje še ni jenjalo. Bila je zaripla v obraz in nekam prestrašena. Jedva da se je z metlo dotikala poda in je po petkrat pometala po istem kotu. Dolgo se ji ni hotelo iz sobe, ki je v nji sedela mama. Očividno se ji je na samem videlo krivo in se ji je hotelo pripovedovati, deliti s kom bolest, izliti dušo.

— Odšel je! — je zamrmrala, ko je opazila, da mama ne mara začeti pomenka.

— No, zdi se mi, da ni napačen človek — je rekla mama, ne da bi obrnila oči od šivanja. — Tako trezen, spodoben je.

— Pri moji duši, gospa, ne vzamem ga! — je nenadoma vzkliknila Pelageja in zažarela. — Pri moji duši, ne vzamem ga!

— Ne bodi nespametna, v letih si. Korak je resen, treba ga je dobro premisliti — pa kaj tu pomaga kričanje. Ali ti je všeč?

— Kaj mislite, gospa! — je odvrnila Pelageja sramežljivo. — Pravijo, da . . . pri moji duši . . .

«Rada bi rekla: ni mi všeč!» je pomislil Griša.

— Kako si čudna! Ali ti ugaja?

— Pa saj je že star, gospa. Hi-hi!

— Kaj pa meniš? — je zavpila nad Pelagejo iz druge sobe stara pestunja. — Še štirideset pomladi nima na plečih. Pa kaj ti je treba mladega? Mlad obraz pa prazna posoda. Vzemi ga, kaj pa hočeš!

— Pri moji duši, ne vzamem ga! — je siknila Pelageja.

— Sama trma te je. Mari potrebuješ lepšega? Druga na tvojem mestu bi pokleknila na kolena, ti pa: — ne vzamem ga! S poštarčkom bi hotela, kaj?

— Ali si že preje videla Danila? — je vprašala gospa Pelagejo.

— Kje bi ga neki videla? Danes sem ga videla prvikrat, Aksinja ga je privedla odnekod . . . zlodja preklicanega . . . Kaj mi ga je bilo treba! . . .

Ko je pri kosilu Pelageja stregla z jedili, so jo vsi motrili v obraz in zbadali z izvoščkom. Postala je jako rdeča in se je prisiljeno hehetala.

«Bržčas je možitev neprijetna reč — je mislil Griša — strašno neprijetna!»

Vse jedi so bile preslane, nezadostno praženi kuretini se je poznala kri in vrhu vsega so Pelageji med kosilom padli krožniki in noži iz rok; vendar pa ji ni nihče rekel žal besede, kakor da so vsi umeli njeno duševno razpoloženje. Le papa je nejevoljno vrgel prtič in rekel mami:

— Kakšno veselje pa imaš nad tem, da hočeš vse oženiti ali omožiti? Kaj se te tičejo tuje reči? Naj se može, kakor se zljubi njim samim!

Po kosilu so se pojavile v kuhinji sosedne kuharice in sobarice: tja do večera je bilo čuti njih šepet. Bogsigavedi, kako so zavohale, da se v hiši pripravljajo svati. Ko se je Griša opolnoči predramil, je slišal, da sta za za-

Gospodarstvo

Naša zunanja trgovina

Napredek izvoza tudi v juliju.

Ravnokar objavljeni izvozni podatki Generalne direkcije carin za mesec julij t. l. pokazujejo nadaljnje napredovanje izvoza napram lanskemu letu. Naš izvoz v juliju t. l. je znašal 335.940 ton v vrednosti 686,286.373 Din napram 233.032 tonam v vrednosti 547,168.572 Din v istem času l. 1923., to je za 102.908 ton (za 44.16 odst.), odnosno za 139,117.801 Din (za 25.24 odst.) več nego v juliju l. 1923. Po količini je, kakor vidimo napredek izvoza mnogo večji nego po vrednosti; manjši napredek po vrednosti izvira gotovo deloma iz zboljšanja dinarja deloma pa od tega, ker so se v večji meri izvažali težki, a cenejši predmeti.

Največ se je v juliju t. l. izvozilo lesa, in sicer stavbnega lesa 111.599 ton v vrednosti 177.5 milijona Din ter drv za kurjavo 66.514 ton za 18.9 milijona Din. Ostali glavnejši izvozni predmeti v tem mesecu so bili (v oklepajih vrednost v milijonih Din): goveda živa 24.422 komadov (111.2); jajca 1864 ton (41.6); meso: sveže 1129 ton (26.5), mesni izdelki 97 ton (4.6); svinje žive 7545 ton (23.2); konji živi 5439 komadov (22); baker sirovi 412 ton (16.2); cement 27.117 ton (15.4); turščica 4749 ton (12.8); svinec v ploščah 787 ton (10.1); žita: pšenica 2660 ton (10), ostala žita 1866 ton (5.5); pšenična moka 1755 ton (9.9); sir kaškavalj 262 ton (8.9); predivo 465 ton (8.3); amonijačna soda 2591 ton (6.7); ekstrakti za prepariranje kož 995 ton (6.6); jagnječje in jarčje kože 140 ton (6.3); kalcijev karbid 1088 ton (6.2); drobnica 21.970 komadov (5.4); zdravilna zelišča 143 ton (3.6) in drugo. Med manjšimi izvoznimi predmeti omenjamo še hmelj, katerega se je izvozilo 2.6 tone v vrednosti 156.500 Din.

Najvažnejši od gornjih predmetov so se izvozili v glavnem v nastopne države, in sicer:

Les: a) stavbni: v Italijo (134.1 milijona Din), v Madžarsko (9.1), v Francijo (6.6); b) drva za kurjavo: v Madžarsko (9.9), v Italijo (6.9), v Švico (1.4).

Goveda živa: v Italijo (48.7 milijona Din), v Avstrijo (29.8), v Grčijo (20.1), v Češkoslovaško (10.9).

Jajca: v Švico (23.9 milijona Din), v Avstrijo (8.9), v Italijo (4.5).

Meso: a) sveže: v Avstrijo (17.1 milijona Din), v Italijo (7.3), v Češkoslovaško (1.3); b) mesni izdelki: v Italijo (2.2), v Avstrijo (1.2), v Češkoslovaško (1.1).

Svinje žive: v Avstrijo (16 milijonov Din), v Češkoslovaško (7.2).

Konji živi: v Italijo (13.2 milijona Din), v Grčijo (6.8), v Avstrijo (3.3).

Sirovi baker: v Nemčijo (15.8 milijona Din).

Cement: v Egipt (5.3 milijona Din), v Turčijo (2.6), v Zedinjene države (2.3).

Turščica: v Avstrijo (7.7 milijona dinarjev), v Češkoslovaško 3.8).

Svinec v ploščah: v Avstrijo (8.6 milijona Din).

Ves izvoz v prvih 7 mesecih t. l. je znašal 1,920.879 ton v vrednosti vsote 4,,862.207.318 Din, lani v istem času pa 1,509.351 ton v vrednosti 3,,880.993.025 Din, to je napredek za 411.528 ton (27.26 odst.), odnosno za 971,214.293 dinarjev (25.28 odst.).

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (4. t. m.). Pšenica: baška, nova 350—355. Ječmen: 350—355. Oves: 265—270. Turščica: 19 vagonov 285—290. Moka 3 vagoni 570 do 580. Fižol 15 vagonov 425—430. Tendenca nestanovitna.

Dunajski goveji sejem (4. t. m.). — Dogon 958 glav; od tega 390 iz Jugoslavije. Notirajo za kg žive teže: voli 12 tisoč 500 do 18.000 aK. Cene so proti koncu oslabele za 500—1000 aK pri kg.

Dunajsko tržišče mlekarskih izdelkov (4. t. m.). Blaga je dovolj na trgu. Cene se v glavnem niso spremenile. Notirajo v tisočih aK: sirovo maslo: gornjeavstrijsko 55, madžarsko in jugoslovensko 58—62, holandsko 74—75, dansko 76 do 77; sir švicarski emmentalski 64, tirolski polemmentalski 42, vorarlberški polemmentalski 48, holandski gouda-sir 32, danski »švicarski« sir 34.

Svinski trg v Celju. Prasci, 6—7 tednov stari 225—275 Din, 9—10 tednov 280—400, 3—4 mesece 450—650 Din, 5 do 6 mesecev 1000—1300 Din, 10 mesecev 1500 Din, 1 leto 1600 Din.

Dunajska borza za kmetijske produkte (3. t. m.). Cene se držijo. Kupčija se razvija zbog tržnih denarnih prilik v dokaj ozkih mejah. Na trgu se kupuje tudi jugoslovenska pšenica. Notirajo za kg vključno blagovnoprometni davek ab Dunaj v aK: pšenica: domača 3800 do 3900, madžarska s Potisja, stara 4500 do 4600, nova 4300—4400, jugoslovenska 4100—4200, rž: domača 3525—3575, turščica 3350—3450, oves: domači, novi 3350—3450, madžarski 3375—3475, pšenična moka »0«: domača 6900—7000, madžarska 6300—7000, krušna moka: domača, I. 5000—5200, pšenični otrobi 2200 do 2250.

S hmeljskega tržišča. Nürnberg, 2. septembra. — 250 bal dovoženih, 200 prodanih. Cene nespremenjene. Povpraševanje po zelenem hmelju. — Nürnberg, 3. septembra ob 12. uri 30 min. — 100 bal dovoženih z dežele, 150 po železnici, 150 prodanih. Povpraševanje po podeželskem hmelju. 20 zlatih mark pri 50 kg boljše cene. Za drugi hmelj cene nespremenjene.

= **Rok za vlaganje prošenj glede nadaljnega zaposlovanja inozemskih delavcev** je podaljšan do 23. t. m. Prot. delodajalcem, ki bi v gornjem roku ne vložili predpisanih prošenj bo oblastna inspekcija dela kazensko postopala po § 123 zakona o zaščiti delavcev.

= **V trgovinski register** so se vpisale v Sloveniji nastopne firme: Schonsky & Loebl, družba z o. z. v Mariboru (tovornica izdeluje tekstilne proizvode vsake vrste, poplemenjuje, beli in barva tekstilije itd); »Slavija«, mednarodna transportna d. d., podružnica Maribor; Jerman & Vajdič, trgovina z mešanim blagom v Slovenski Bistrici. — Izbrisala se je firma: Carinsko posredništvo in špedicija »Promet« A. Toroš & A. Marič v Mariboru.

= **Norveški konzulat v Zagrebu.** Po obvestilu zagrebške Trgovske in obrtniške zbornice je podelila vlada direktorju Jugoslavenske banke v Zagrebu Ernestu Ružinskemu eksekvatur kot honorarni konzul kraljevine Norveške za pokrajine Hrvatska, Slavonija, Dalmacija in Slovenija. Novi konzulat se nahaja na Jelačićevem trgu 26. II.

= **Pravila ljubljanske borze za blago in vrednote** prinaša »Uradni list« št. 83. z dne 4. t. m.

= **Poravnalno postopanje** je uvedeno o imovini Ivana Arka, trgovca v Sodražici. Narok za sklepanje poravnave je 27. t. m. ob pol 10. pri okrožnem sodišču v Novem mestu.

= **Žetev tobaka v Južni Srbiji** bo znesla po poročilu ministrstva za poljedelstvo in vode 12.5 milijona kg v vrednosti pol milijarde Din.

= **Državne tvornice svile v Novem Sadu in Stari Kaniži** so začele z delom. V teh tvornicah so se v zadnjih mesecih stroji temeljito popravili.

= **Mednarodni vzorčni velesejem v Pragi.** Kakor znano se bo jesenski vzorčni velesejem v Pragi vršil od 21. do 28. t. m. Interesenti se opozarjajo da velesejmske legitimacije opravičujejo posetnike do 50 odst. popusta na vseh državnih železnicah kraljevine SHS in do 33 odst. popusta na državnih železnicah ČSR pri vožnji tja in nazaj. Legitimacije služijo tudi namesto češkoslovaškega vizuma, ter dajejo pravico na prost vstop na velesejem in v vse paviljone kakor tudi na razstavo Zveze češkoslovaških mest, lovski in ribarski sejem ter drugo. Legitimacije izdajajo za ceno 20 Din češkoslovaški konzulat v Ljubljani, Zveza za tujski promet v Sloveniji in Aloma Co. v Ljubljani.

= **Pred davčnimi znižanji v Češkoslovaški.** Iz Prage poročajo: Zakonski načrt o davčni reformi vsebuje med drugim nastopne spremembe: Maksimalna postavka za splošno pridobnino, ki znaša sedaj 4 odst., se zniža na 2 odst. Občinske doklade se znižajo in se občinam preskrbijo novi viri dohodkov. Tudi pri posebni pridobnini se bodo izvršile izpremembe. Dohodarina se bo uravnavala po dejanskih dohodkih predhodnega leta.

= **Obtok novčanic v Češkoslovaški.** Po izkazu bančnega urada finančnega ministrstva v Češkoslovaški je obtok novčanic v zadnjem tednu avgusta porasel za 606 milijonov na 8140 milijonov Kč. V istem času lanskega leta je bilo za okroglo 1100 milijonov Kč več v prometu. Menični portfelj se je povečal za 21 milijonov in efektni eskompt za 11 milijonov, a lombard je oslabel za 0.6 milijona. V teh treh oddelkih posojilnega posla je bilo v celem investirano 1940 milijonov čeških kron. Zaloga deviz se je dvignila za 3 milijone na 657 milijonov Kč. Zlato in srebro se je neznatno pomnožilo na 1651 milijonov Kč.

Borza

4. septembra:

LJUBLJANA. Notirajo: **na blagovnem tržišču:** deske, 20 mm, III., franko meja, 1 vagon 560 do 570 (560); trami, lepo merkant. tesani, franko meja 0 do 415; trami 3-3 do 11-12, 4 do 10 m, franko štajerska postaja 0 do 330; remeljni, 4-8, franko meja 710 do 0; drva, bukova, žamanci, franko Ljubljana, za 100 kg, 1 vagon 23 do 25 (23); drva, bukova, suha, 1 m dolž., franko nakladalna postaja 0 do 27.5; oglje, I. a, vilano, franko meja 122.5 do 0; pšenica: domača, pariteta Ljubljana 395 do 0, baška, franko baška postaja 0 do 365, baška, par. gorenjska postaja 0 do 415, slavonska, 75 do 76 kg, 3 odst, par. Ljubljana 0 do 405; turščica: nova, umetno sušena, dobava oktobra, par. Ljubljana 0 do 290, zobata, par. Ljubljana 0 do 340; oves: slavonski promptno 0 do 330, baški, par. Ljub. 0 do 335; suhe gobe po kakovosti 46 do 52 do 0; laneno seme, par. Ljub. 675 do 0; krompir, suh, zdrav, prov. Slov., za 100 kg 120 do 0; čebula, franko staj. post. 0 do 140; fižol: beli baški, brutto za netto, franko Ljubljana, v vrečah 0 do 510; beli baški, rinfusa, par. Ljub. 0 do 480; jabolka, obrana, franko nakl. post., za 100 kg 0 do 150; seno, I. a, sladko, prešano, franko Ljub., za 100 kg 75 do 0; vino belo, dolenjsko, hrvatsko, štajersko, po vzorcu, franko nakl. post., za 100 litrov 645 do 0; — **na vrednotnem tržišču:** Vojna škoda 115 do 0, Celjska posojilnica 200 do 0, Ljubljanska kreditna 225 do 0, Merkantilna 118 do 122, Praštediona 917 do 0, Slavenska 0 do 105, Strojne 150 do 165, Trbovlje 380 do 500, Vevče 123 do 130, zadolžnice Kranjske deželne banke 0 do 93.

ZAGREB. V **efektih** je tendenca slaba. Od bančnih papirjev so dalje oslabele Hipo, Eskomptna in Trgo. Etno je neznatno čvrstejša. Pri industrijskih papirjih je padla Slavonija. — V **devizah** se slaba tendenca nadaljuje. Tudi danes so vse devize začele na nižji bazi kakor včeraj. Posamezne devize so tekom sestanka dalje nazadovale. Blaga je bilo dovolj, a tudi Narodna banka je dajala po potrebi blago v poedinih čekih. Promet je bil v splošnem dosti slab, edino deviza na Italijo se je trgovala v večjih količinah. Po borzi je tendenca ostala nespremenjena. Notirajo: **devize:** Dunaj 0.1061 do 0.1081, ček 0.106 do 0.108, Budimpešta 0.103 do 0.105, Italija izplačilo 331.2 do 334.2, ček 331 do 334, London 338.5 do 341.5, New-York 74.95 do 75.95, Pariz 404.5 do 409.5, Praga 225.3 do 228.3, Švica 1424.5 do 1434.5, ček 1425 do 1435; **valute:** dolar 0 do 75, aK 0.1055 do 0.1075 belgijski frank 0 do 370, mK 0 do 0.1025, švicarski franki 0 do 1420; **efekti:** bančni: Trgo 32 do 33, Eskomptna 119 do 120, Kreditna 122 do 124, Hipo 62 do 63, Jugo 110 do 113, Ljubljanska kreditna 225 do 240, Praštediona 915 do 920, Slavenska 105 do 107; industrijski: Eksploatacija 110 do 112, Šečerana 975 do 985, Isis 58 do 60, Slavonija 85 do 87, Strojne 150 do 0, Trbovlje 480 do 500, Vevče 123 do 135; državni: 7 odst. posojilo 63 do 64, agrarne 23 do 25.5, Vojna škoda 117 do 120.

BEOGRAD. Tendenca nestanovitna. Pod konec je tendenca bila neznatno čvrstejša. Narodna banka ni intervenirala. Notirajo: Amsterdam 2900 do 2910, Dunaj 0.1060 do 0.1065, Budimpešta 0.1 do 0.103, Bukarešta 38 do 38.5, Ženeva 1424 do 1425, London 336.5 do 337.5, Milan 332 do 332.75, New-York 75 do 75.25, Pariz 400 do 402, Praga 225.25 do 225.5; **valute:** dolar 0 do 75, aK 0.1055 do 0.1075 belgijski franki 0 do 370, mK 0 do 0.1025, švicarski franki 0 do 1420; **efekti:** 7 odst. posojilo 66.75 do 67.5, agrarne 25.5 do 26, Vojna škoda 132.25 do 133; **termini:** Ženeva za 15. t. m. 1430, za 30. t. m. 1432, Praga za sept., okt. in nov. 226 do 227, London za 15. okt. 340.75, Milan za okt. 338, New-York za sept. 75.75.

Sokol

Ustanovitev Sokola na Grosupljem. Ustanovitev sokolskega društva na Grosupljem bo spojena dne 14. t. m. z javno telovadbo in veselico. — Zdravo!

Naraščajski prapor Sokola Litija - Šmartno, ročno delo litijsko - šmarskih Sokolic po osnutku sestre Pustorjeve, učiteljice iz Zagorja ob Savi, je razstavljen do nedelje v izložbi modne trgovine Elite v Prešernovi ulici. Sokol praznuje v nedeljo svojo 15-letnico, nakar še enkrat opozarjamo občinstvo. Dovoljena je polovična vožnja.

Sokolsko društvo v Radovljici ima v nedeljo dne 7. t. m. popoldne javen telovaden nastop. Udeležencem je dovoljena polovična vožnja na železnici.

Sport

SLUŽBENE OBJAVE LNP.

(Iz sej upr. in posl. odbora z dne 3. t. m.)

Prvenstvena tekma S. K. Slovan : S. K. Korotan se vrši v pondeljek 8. t. m. ob 9.30 na igrišču S. K. Ilirije. Službujoči odbornik g. Cimperman. Klub ima postaviti najmanj 4 reditelje. Cene prostorom so 3, 5 in 10 Din. Rezervi S. K. Hermesa in S. K. Primorja se določita za dan 7. t. m. ob 13. uri na igrišče S. K. Ilirije, da odigrata tekmo v svrho polaganja praktičnih sodniških izpitov.

Čitajo se s pravom takojšnjega nastopa za I. S. S. K. Maribor Vauda Ivan, s pravom od 1. marca 1925 Turina Peter. S pravom takojšnjega nastopa za S. K. Ptuj: Kovačec Viljem. S pravom takojšnjega nastopa za S. K. Slovan (Ljubljana): Vertačnik Milan. — Anulira se verifikacija igrača Mihelčiča Maksa za S. K. Ilirijo. Imenovani ostaja še nadalje član S. K. Hermes s pravom takojšnjega nastopa v prvenstvenih in prijateljskih tekmah.

Na mesto g. Vodiška V. se kooptira v u. o. g. Černe, v p. o. namesto g. Podboja pa g. Kump Gv. U. o. je akceptiral predlog Saška, oziroma odstop Ilirije tako, da nastopi v pondeljek dne 8. septembra ob 16. uri na igrišču Ilirije reprezentanca Ljubljanskega nogom. podsaveza proti Sašku.

Službujoči odbornik je ta dan g. Betetto. Pozivljajo se S. K. Ilirija, Primorje, Hermes in Lask, da določijo za tekmo reprez. LNP : Sašk po dva reditelja; isti se morajo javiti pol ure pred pričetkom tekme pri službujočemu organu LNP g. Betettu. Reditelji morajo nositi rediteljski znak. Cene za to tekmo so sledeče: 3 Din (mladina), 10 Din stojišče, sedeži 1. vrste 15 Din, II. vrste 25 Din. Vzame se na znanje dopis Laska, s katerim sporoča svoj novi odbor (preds. geom. g. Černe, tajnik g. Maček).

Osvoji se predlog p. o., glasom katerega se anulira finalna tekma jun. moštev Ilirija : Primorje z dne 17. VIII. Finale se ima ponoviti v nedeljo dne 7. t. m. ob 10. uri predp. na igrišču S. K. Primorje. Službujoči odbornik g. Boštjančič.

G. Finku se sporoča, da u. o. ne more rešiti njegovega dopisa. V ostalem dobi ustno sporočilo.

Kvalitetno tekmo, združeno s tekmo vporabe bencina priredi Motoklub Slovenija dne 6. t. m. na progi Ljubljana-Maribor. Maksimalni in minimalni čas na startu. Start pri km 1 na Dunajski cesti. — Prijave do petka zvečer pri predsedniku. Prijavnice 25 Din. Start ob 13. uri. Stroje je postaviti ob 11. uri na dvorišče št. 50 (Arbor) z praznimi reservoiri, kjer se bo odmeril bencin. — Olje oskrbi vsakdo sam. Zapečateni stroji se izroče tekmecem 5 min. pred startom. Kvalificirala se bo vožnja in poraba bencina. — 7. in 8. prisostvujemo dirki na Teznu v Mariboru. Vodstvo.

Finalna tekma juniorskega turnirja Ilirija : Primorje se vrši vsled odločbe nogometnega podsaveza ponovno v nedeljo 7. t. m. ob 10. uri dop. na igrišču Primorja ob Dunajski cesti.

Iz sekcije zbora nogometnih sodnikov. Finalno mladinsko pokalno tekmo Ilirija : Primorje sodi g. Fink. — Načelnik.

S. K. Primorje pozivlja vse članstvo na sestanek, ki se vrši danes ob 18. v damskem salonu «Emone».

Dirka za kolesarsko prvenstvo Jugoslavije se vrši v nedeljo dne 7. septembra t. l. na progi Zagreb-Novo mesto-Ljubljana km 146. Ob tej priliki je podaril blagajnik kluba kolesarjev in motociklistov Ilirije gosp. Josip Bevc sportno soho kot prehodno darilo za onega člana Ilirije, ki dospe kot prvi na cilj. Prehodno darilo preide v končno last po dvakratni zaporedni zmagi. Pozdravljamo te vrste razpise prehodnih daril, ker pripomorejo do večje konkurence med dirkači.

Jugoslovenski Koturaški Savez razpisal je za v nedeljo 7. t. m. dirko za prvenstvo Jugoslavije na progi Zagreb-Novo mesto-Ljubljana, km 146. Ker je podpisanemu podsavezu poverjena naloga urediti vso kontrolno službo na progi Krška vas, Ljubljana, dalje prireditev cilja itd., pozivlja podpisani podsavez vse kolesarske klube Slovenije, da se polnoštevilno odloči pri tej dirki sodelovati po svojih članih v svrho kontrolne službe, reditelj stva itd. *V svrho točnega dogovora in razdelitev funkcij, sklicuje podpisani podsavez sestanek vseh klubov in članstva, kateri se vrši v petek dne 5. t. m. točno ob 7. uri zvečer v klubskih prostorih Ilirije, Gosposvetska cesta 14. — Sportna dolžnost vsakega kluba in posameznega člana je, sodelovati pri tej dirki, vsled česar se prosi polnoštevilne udeležbe.* — Kolesarski podsavez Slovenije.

Prvenstvo Jugoslavije. — Ilirija : SAŠK (Sarajevo). V nedeljo 7. t. m. se vrši na sportnem prostoru Ilirije kot ena zaključnih tekem za nogometno prvenstvo Jugoslavije, tekma med prvakoma ljubljanskega in sarajevskega podsaveza, Ilirijo in Sarajevskih Amaterskim ŠK. Zmagovalec tekmuje v drugem kolu z zmagovalcem v tekmi Hajduk : Gradjanski ŠK., ki se igra 7. t. m. v Splitu, premagani pa izpade iz nadaljnega tekmovanja za državno prvenstvo. Finale se vrši 12. oktobra v Zagrebu. SAŠK, protivnik Ilirije in finalist v lanskem državnem prvenstvu je znan kot eno najbolj borbenih moštev Jugoslavije, ki goji jako efekten tudi v tehničnem oziru visokostoječ nogomet. 17. p. m. je dosegel proti Gradjanskemu ŠK. v prijateljski tekmi rezultat 1 : 2. V internacijonalnih tekmah je dosegel baš Sašk jako lepe, večinoma zmagovite rezultate. Ilirija, o kateri se v zadnjih tekmah ni moglo reči, da se nahaja v dobri formi, bo stala v nedeljo torej pred jako težko nalogo. Moštvo se vsekakor vestno pripravlja na to važno srečanje ter bo gotovo zastavilo vse moči, da doseže zmagovit rezultat in ostane še naprej v konkurenci za prvenstvo Jugoslavije. — Sašk gostuje v Ljubljani tudi na praznik 8. t. m. Tokrat nastopi proti reprezentanci Ljubljanskega nogometnega podsaveza, ki se pripravlja na tekmo za pokal Nj. V. kralja Aleksandra, katero mora absolvirati 14. t. m. proti reprezentanci zagrebškega ali osiječkega podsaveza. Sestavo našega podsaveznega teama objavimo prihodnje dni. Sigurna je momentano postava obrambnega trija Miklavčič (Ilir.), Barlović (Rapid), Wagner (Maribor) ter halfov Zupančiča Gab. in Zupančiča Lada (Ilir.), dočim je sestava napadalne vrste še negotova. — Predprodaja vstopnic za prvenstveno tekmo se vrši v soboto in nedeljo pri tvrdki J. Gorec.

Igrišče Ilirije. Ob vsakem vremenu.

Nogometne tekme za prvenstvo Jugoslavije

V nedeljo 7. t. m. ob 16. uri.

Ilirija : Sarajevski ASK

(prvak Slovenije) (prvak Saraj. podsaveza)

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozović. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

storom v otroški sobi šepetali pestunja in kuharica. Pestunja se je o nečem prepričevala, a kuharica je včasih vzdihnila, včasih pa zahehetala. Ko je Griša čez malo časa zaspal, je videl v sanjah, kako sta Pelagejo agrabila vampir in vešča . . .

Drugega dne je nastopilo zatišje. Kuhinjsko življenje je šlo dalje po prejšnji gazi, ko da bi izvoščka sploh ne bilo na svetu. Le tuintam si je pestunja nadela novo ruto in se slovesnosurovega obraza podala kdovekam, kjer je ostala eno ali dve uri, očividno zavoljo pogajanj . . . Pelageja se ni videla z izvoščkom in če ji ga je kdo omenil, je razburjeno zavpila:

— Naj bo trikrat proklet! Nanj da bi mislila?! Fej!

Nekega večera je v kuhinjo, kjer sta se pravkar srčno posvetovali pestunja in kuharica, nenadoma stopila mama in dejala:

— Lahko se, kajpa, vzameta, to je tvoja stvar, vendar pa pomisli, Pelageja, da on ne bo mogel živeti pri nas . . . Ne maram, da bi kdo v kuhinji posedal. Zapomni si. Tebe bi ne hotela odpustiti kar čez noč!

— Bog se vas naj usmili, gospa, kaj pa govorite?! — je odvrnila kuharica vznemirjeno. — Čemu me zmirom zbadate z njim. Tudi če znori!! . . . Vem, da se obeša name, ker se mu . . .

Ko je Griša neko nedeljsko jutro pogledal v kuhinjo, je zamrl od začudenja. Kuhinja je bila nabito polna ljudi. Prisotne so bile kuharice iz vseh okoliških stanovanj, hišnik, dva redarja, podčastnik z našivi, majhni Filka . . . Ta Filka se je navadno sukal le okoli pralnice in se igral s psi; zdaj je bil počesan, umit in je nosil lepo vokvirjeno ikono. Sredi kuhinje je stala Pelageja, oblečena v novo obleko od cica in z vencem na glavi. Tik nje je stal izvošček. Zaročenca sta bila oba rdeča in potna in sta prisiljeno mežikala z očmi.

— No . . . zdi se, da bo čas . . . — je začel podčastnik po dolgem molku.

Pelageja je skremžila obraz in zatulila . . . Podčastnik je vzel z mize velik hleb, stopil k pestunji in hleb blagoslovil. Nato je pristopil k podčastniku izvošček, se okorno poklonil in cmoknil njegovo roko. Prav to je storil pred Aksino. Pelageja mu je mrtvo sledila in se tudi priklanjala. Naposled so se odprla vnanja vrata; v kuhinjo je puhnila bela megla in vsi so se hrupno izgnetli na dvorišče.

«Reva, uboga reva! — je mislil Griša in poslušal kuharičino stokanje. — Kam so jo odvedli? Čemu nista navzoča papa in mama?»

Po poroki so do večera v pralnici peli in igrali na harmoniko. Mama se je ves čas hudovala, ker je od pestunje prihajal zapah po vodki. Ko se je Griša vlegel v posteljo, se Pelageja še ni vrnila.

«Revica, zdaj joka nekje v temi! — je mislil. — Izvošček pa vpije nad njo: ‚molči! molči!‘»

Zjutraj je bila kuharica že v kuhinji. Na nekaj minut se je bil oglasil tudi izvošček. Zahvalil se je bil mami in se surovo obrnil k Pelageji, rekoč:

— Gospa, pazite na njo. Bodite ji namesto očeta ali matere. Tudi vi, Aksinja Stepanovna, ne pozabite na njo, glejte, da bo vse kot se spodobi . . . nič slabega . . . Da, res, gospa, prosim pet rubljev na račun njene plače. Moram kupiti nov komat.

Zopet uganka za Grišo: po svoji volji je živela Pelageja, nikomur ni dajala računa. Zdajci pa je meni nič tebi nič prišel tujec, ki je kdosigavedi odkod dobil pravico, da jo odpelje in si jo prilasti. Griši je postalo bridko žalno, do solza se mu je zahotelo utešiti to — kot je mislil — žrtev človeškega nasilja. Izbral je v kašči največje jabolko, šel potihoma v kuhinjo ga sunil Pelageji v roko in jo jadrno popihal proč od nje.

Prevel E. B

Vremensko poročilo

Ljubljana 4. septembra 1924 — Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana .	7.	761·8	12·6	brezvetra	megla	—
Ljubljana .	14.	758·2	20·0	jug	oblačno	—
Ljubljana .	21.	759.5	16·8	brezvetra	dež	—
Zagreb . .	7.	701·1	15·0	jug	jasno	—
Beograd .	7.	760·6	14·0	vzhod	„	4·0
Dunaj . .	7.					—
Praga . .	7.	761·1	13·0	sever	dež	7·0
Inomost .	7.					—

V Ljubljani barometer nižji temper. višja. Solnce vzhaja ob 5·24, zahaja ob 18·32

Dunajsko vremensko poročilo. Po precejšnjih padavinah se je sinoči razjasnilo. Davi je bilo jasno, deloma megla. **Napoved za petek:** Ni gotovo, ali bo lepo vreme trajalo. Skoraj brez padavin. Podnevi toplejše.

J. SUCHY:

Ljubljanski trg

«Le petit Paris» Ljubljana ima tik svojega dunajskega pratra tudi svoj dunajski «Naschmarkt» s skoraj isto vrstjo ljudi v posameznih stojnicah in pri vozičkih. V kolikor se namreč tiče ljudske gostobesednosti, smelih ogovorov in tipičnih odgovorov, so si dunajske in naše branjevke skoraj podobne. Nič se ne bom čudil, če zagledam lepega jutra tam kje okoli frančiškanske cerkve še pariško morgue (razstavljalnico mrtvih v svrho, da jih agnoscirajo posetniki) in daktiloskopični album z odtisi prstov in nadprsnimi slikami gg. tatov in lopežev. Če bomo imeli še te institucije smo potem lahko res ponosni na svoj pridevek «le petit Paris» ali po domače Kleinparis.

No pa da se vrnemo k stvari. Ljubljanski trg (zeliščni in sadni) so na onem prikladnem in idiličnem prostoru tik Ljubljanice in v območju Šentklavške cerkve mestni očetje ustanovili očividno z namenom, da se s tem činom prikupijo boljšim polovicam meščanstva. Pomislimo, kaj bi rekle Ljubljančanke, če bi trg stal tam kje pri sv. Krištofu ali na Kozlerjevem vrtu ali na prisojnem trgu ali morda celo tam pred Št. Peterško vojašnico. To bi zabavljale. Tako pa smukne iz gorke postelje brhka gospodinja enostavno v tisto čudno haljo, ki jo poznamo pod imenom «šlafrok», zakaj obleka moderne Ljubljančanke naliči, odnosno je skoraj istovetna z omenjeno haljo ter vzame tisto platneno vrečico pod pazduho pa hajdi na trg. Še čisto gorka. Res je, da pridejo konture naših lepih Ljubljančank v poštev posebno v dopoldanskih urah v okolišču ljubljanskega trga. Marsikak sveži obrazek luka izpod slamnika ali izpod naravne frizure takrat, ko hiti posestnica tega obrazka na trg. V teh dopoldanskih urah obraz še ni napudran in našminkan, še je vse — Natur. Drugačen pa je nastop v popoldanskih odnosno večernih uricah na izprehodih ali v Tivoliju.

Toda vrnimo se zopet k predmetu razprave, spremljajoč milostivo na trg. Na frančiškanskem mostu je velik naval. Tramvaj prihaja in voznik zvoni za žive in mrtve. Gneča cekarjev, jerbasov, vreč in vozičkov. Pozdravljanje z ene strani na drugo. Postanki na trotoar jih mosta, kjer se menjajo ponočni vtisi spanja in nespanja, kjer se priporoča ta ali ona kmetica ali branjevka. «Le hitro pojdi, morebiti jo še dobiš. Tam blizu Vodnikovega spomenika ima svoj voziček. Adijo no». Pa gremo zopet naprej. Na vogalu Mayerjeve hiše je izogibanje precej opasno, bodisi ker prideš lahko v stik s košaro polno jajc ali s papirnato vrečo moke ali z kako tajinstveno tekočino v steklenici ali celo z rdečo papriko, bodisi ker zadeneš ob voziček ter se med strašnim vlivom psovk in rečenic obregneš v kako hitečo debelino, da odskočiš v drug vogal kakor žoga od stene. Nasproti Mayerjevi hiši je pozicija za prodajalke semen in ptičje hrane. Poleg te stoje, oziroma čepe prodajalci korcev in enake kuhinjske ropotije. In evo ti sadnega trga, ki ga široka ulica deli na desno in levo polovico. Na levi so stojnice za stare generacije branjevk, na desni pa za pozneje došle, recimo, da so prve bolj buržujskega, druge pa proletarskega porekla. V nos ti udari mešanica vonjev, ki jo povzroča različno tu nagromadeno sadje, želišča vseh vrst, solata, čebula in česen ter vmes rumeno sadje, pa krompir in bogsivedi še kake kuhinjske ingredijencije. Tja ob zid škofove palače so potisnjene, kakor bi se sramovale, razpečevalke moke, medu, zelja in repce ter potujoča kuhinja za «kranjske» klobase. Pod «lemenatom» imata postojanki rdeča sladka paprika in sirovo maslo.

Skozi stari «šolski drevored» brzimo, ker tu nam v vegetarični nos preveč vdarja izhlapina mesa ter nas motijo udarci sekir itd. Kmalu dospemo na Vodnikov trg. Stari spomini, ko je tu stalo še ponosno in obsežno poslopje stare ljubljanske gimnazije, ko je marsikoga rešil iz zagate — zvon sile, na katerega je tolkel stari «Francelj», (Bog mu daj dobro!) ter se je togotil stari profesor Konschegg in sta razpečavala svojo teutonsko robo profesorja Nedwed in Heinrich, ko nas je gizdavi prof. Grazy Edler von... spodbujal z besedami «fanti, danes smo dobrega vola, jutri kaj več o tržaški luknji». Fugaces labuntur anni. —

Na tem trgu se dandanes žrtvuje boginji Phrygi in zaščitnik trga je bog gozdov in livad Pan. Ves prostor je poln kmetic z jerbasi in vozički ter natrpan z najrazličnejšo robo: kmečkim sadjem in kmečkimi vrtnimi pridelki. Vsi kranjski dialekti v cis in molu so tu na izbero. Prav pristne pridušice švigajo tu po zraku in revež si, če hočeš nastopati oblastno. Tu se šele zaveš, da si velika ničla. Edini menda, ki zna krotiti in brzdati ves ta tržni aparat, je oni velikan v iblajterskem kroju, ki «posadi» vsako poedino prodajalko na dotični prostor, tako da je trg, če bi ga gledal raz aeroplana, videti kakor kanali na Marsu. Po teh kanalih se potem pregibajo naše dične Ljubljančanke. Strašen hrušč in trušč prerekanje, barantanje in vaganje, ocenjevanje in otipavanje, skratka pravcata preizkuševalnica za vse nervozne ljudi.

Ko se v prvih popoldanskih urah prostor iznebi jat prodajalk in kupčevalk se nudi tvojemu očesu nova idila. Markov trg v Benetkah je napram temu ničla. Jata golobov izza streh semenišča in korarskih hiš se sedaj pase po prostoru in vrabci se kretajo tu precej po domače. Pa kaj se ne bi, odpadkov je dosti in ne moti jih nihče. Razsežni prostor je prazen in le še glasna zdehavica zaspane stalne branjevke v lopi moti popoldansko ubranost.

Predno daš delati obleko, si oglej najnovešje modne liste, ki so v veliki izberi na razpolago v knjigarni Tiskovne zadruge, Ljubljana, Prešernova ulica 54, nasproti glavne pošte.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par

Za „Dopisovanje" in „Ženitve" vsaka beseda 1 Din

Stane vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje" in „Ženitve" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujejo se le mali oglasi, ki so plačani v naprej. Plača se lahko tudi v znamkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanju priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Obrt

Modistka Horvat
Ljubljana, Stari trg, prodaja bele kjobuke od 150 do 200 Din, dvobarvni 170, enobarvni 140 Din, različne baržunaste in druge novosti po najnižjih cenah. — Žalni klobuki v zalogi. 1908

Modistka
E. Gorjanc & Co., Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 27, poleg hotela „Tratnik" sprejema vsakovrstna popravila slamnikov in svilenih klobukov. Postrežba točna. 1093

Ažurira in entla
volno v vseh barvah. Toni Jager & Černe, Ljubljana, Dvorni trg 1. 1902

Pouk

Pozor!
Krojna šola zopet otvorjena. Izdelovanje krojev damskih in moških natančno po modelih. Sprejemanje učenk in učencev v jesenski krojni tečaj. Posebni tečaji za nešivilje. — Krojaška šola za dame in gospode, Židovska ulica št. 5. 18087

Pouk v klavirju
se daje po zmerni ceni. — Naslov pove uprava „Jutra". 18259

Pouk
daje gospodična v osnovnošolskih predmetih in v nemščini. Naslov pove uprava „Jutra". 18295

Akademik bi inštruiral
proti prostemu stanovanju. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Inštrukcija". 18278

Služba (dobe)

Učenec
poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo, 14 let star, ki mora imeti pri starših vso oskrbo, se sprejme v špecerijsko trgovino. Ponudbe je poslati na poštni predal 129 v Ljubljani. 18129

Vzgojiteljica
se sprejme k 3 fantkom (2 obiskujeta ljudsko šolo). — Pogoj: znanje slov. in nemškega jezika. — Ponudbe z zahtevo plače je poslati pod šifro „Vzgojiteljica" na upr. „Jutra". 18120

Pletilka
v vseh delih dobro izvežbana, se sprejme takoj. Naslov v upravi „Jutra". 18192

Trgovski pomočnik
mlad in agilen, z dobrimi referencami, kateri se razume tudi na steklo, se takoj sprejme pri firmi: J. Kušlan v Kranju.

Učenka in pomočnica
za krojaško obrt, se sprejme Naslov pove uprava „Jutra" 18277

Dekle
pametno in pošteno, staro do 30 let, ki razume vsaj nekoliko kuhe, se sprejme v boljšo hišo takoj. Naslov v upravi „Jutra". 18283

Inteligentno varuhinjo
za dva otroka (pol in tri leta stara), iščem za Prekmurje. Obvladati mora slovenščino in nemščino popolnoma. Oglasiti se je osebno ob ponedeljkih v Ljubljani v hotelu „Union" pri drju. Armin Strasserju. 18284

Služkinjo
pošteno in pametno, sprejme obitelj treh oseb. — Imeti mora veselje do otrok (punčka stara 3 leta). Naslov v upravi „Jutra". 18242

V trg. z meš. blagom
se sprejme pridno in zdravo dekle v starosti 16 let, ki ima veselje do dela. Vsa oskrba v hiši. Ponudbe na: Rudolf Pušenjak, trgovina v Ljutomeru. 18269

Učenca ali učenko
za bromsilber retušo, sprejmem. — Pogoj: dober risar. Naslov pove uprava „Jutra" 18315

Pijanist
ali pijanistinja, se išče za kavarniški orkester. Naslov v upravi „Jutra". 18330

Služba (iščejo)

Perica išče službe
pri boljši družini. Naslov v upravi „Jutra". 18103

Trgovski pomočnik
špecerist, mlajša moč, ki je absolviral trg. tečaj, išče službo. Nastopi takoj in gre tudi na deželo. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod „Vesten". 18075

Deklica z dežele
s šmeščansko šolo, želi mesta učenke v kaki trgovini. — Cenjene dopise na upravo „Jutra" pod „Veselje do trgovine". 18180

Radio amater
z radiografsko šolo, znanjem slov., srbohrv. in nemškega jezika, elektrotehn. naobražen, išče primerne službe v kakem elektr. podjetju. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Radio". 18236

Poslovodja lesne stroke
z dolgoletno prakso v nakupu, v prejemu, manipulaciji, oddaji okroglega, tesanega in rezanega lesa, obratu parnih žag, zmožen več jezikov, vsestransko zanesljiv, išče stalnega mesta. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Zaupno mesto" 18270

Kleparski pomočnik
mlajša moč, išče mesta za takojšnji nastop. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod „Klepar". 18272

Uradnica
vešča navadnega in amerik. knjigovodstva, strojepisja na diktat, perfektna v slovenščini, nemščini in srbohrv., ki vodi blagajno, išče s 1. oktobrom primerno mesto. — Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod „E. R. 9169". 18157

Prodajalka
izučena meš. stroke, pridna in poštena, išče službe na deželi ali v mestu. Nastopi lahko takoj. Dopise je poslati na upravo „Jutra" pod „Marljiva 4". 18237

Mladenič
pisarn. moč vojaščine prost, vešč slov., nem. in srbohrv. jezika (cirilice) in strojepisja, z večmesečno pisarn. prakso in dobrimi spričevali, išče mesta v pisarni ali kot skladiščnik. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Pisarna 9234". 18301

Šivilja
za perilo in obleko, se priporoča na dom. Naslov pove uprava „Jutra". 18307

Mesta sluge
iščem v kaki trgovini ali pisarni. Nastopim lahko takoj. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Takojšen nastop". 18331

Uradnica
z veliko prakso v notaraki in odvetniški pisarni, išče mesta. Nastopi lahko takoj. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Uradnica 12". 18335

Nenavaden slučaj
Kdor preskrbi mlademu, vojaščine prostemu gospodu z odlično gimnazijsko maturo, priznano izvrstnemu večletnemu inštruktorju, primerno službo v Ljubljani ali na deželi, mu dotičnik za protiuslugo inštruira sina (ako ga nima, pa poljubnega, od njega izbranega ljudsko- ali srednješolsk. študenta) celo šolsko leto 1924/25 zastonj. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Hvaležnost". 18320

Prodam

Biljar «Seifert»
v prav dobrem stanju, se poceni proda. Vpraša se v kavarni „Slon" v Ljubljani. 18113

Pozor!
Š pletilni stroji naprodaj po zelo ugodni ceni. — Naslov pove uprava „Jutra". 18076

Naprodaj:
nova salon. garnitura, nova kožuhovinasta suknja (Perslaner), obleke in različne druge stvari. — Istotam se prodajo tudi čistokrvni mladi voličji psi. Naslov je pustiti v upravi „Jutra" pod „Prodam 9147".

Bukova drva
suha, cepana, 500 meterskih sežnjev, franko vagon, proda Albin Vodišek Comp., lesna trgovina in industrija, Maribor, Frankopanova št. 23. 18054

Pletilke, pozor!
Proda se večjo množino fine volne po zelo nizki ceni. — Ponudbe pod „Fina volna 9141" na upravo „Jutra". 18048

Perje
kokošje, gosje in gosji puh ter račje, oddaja vsako množino po zmernih cenah tvrdka E. Vajda, Čakovec. 1883

Lahko kolo proda
Kadunc, Bohoričeva ulica 5. 18232

Več hišnih potrebščin
postelje, omare, mize, stoli ter tehtnica 150 *kg*, vinski sodi 250—710 *l* ca. 60 *hl*, majhna sesalka za vino, se proda zelo poceni. Naslov v upravi „Jutra". 18199

Fino hidravl. stiskalnico
za vsakovrstno olje in tudi Porzelanwalzen (400 × 350) proda po nizki ceni Konrad Vernik v Ormožu. 18173

Nov zapravljenček
prav poceni proda Frančiška Kralj, Veliki Mengeš št. 73. 18264

Dva pletilna stroja
(Wederman) popolnoma nova, poceni proda Mihelič, Vodovodna cesta štev. 203.

7/9 Görcke avto
dvo- do trisedežen, nov, se proda za 16.000 Din. Pojasnila daje O. Žužek, Ljubljana, Sodna ulica 11. 18234

Luksuzno usnje
od razstave ostali vzorci, damske torbice, listnice, prima nemški izdelek, se prodaja najcenejše posamezno samo od 3.—7. ure do 11. septembra v hotelu „Tivoli", soba št. 21. 18060

Lepo otroško posteljco
se proda. Janez Trdina ul. št. 8/II. 18327

Knjige
Večja množina knjig razne vsebine in v različnih jezikih, se proda po ugodni ceni — Na ogled so vsaki dan od 10.—12. in od 3.—5. v tiskarni Gale pod Rožnikom. Proda se tudi dobro ohranjen izvod „Valvazorja". 17784

Okrožna žaga
(sekular), dobro ohranjena, popolnoma nova, z ležišči ter močnim vratilom, se proda. Naslov pove uprava „Jutra". 18288

Vinske sode
zelo dobro ohranjene, v velikosti od 300 do 1800 litr., proda po zelo ugodni ceni Kralj v Ormožu. 18267

Motorno kolo
„Indian" s priklopnim vozom, dobro ohranjeno, se ugodno proda. Naslov pove uprava „Jutra". 17827

Ugodno se proda:
1 motorno kolo 5 HP, 1 acetelinski aparat in 1 naprava za izdelovanje cement. strešne opeke. Obrniti se je na: Jakob Preželj, vodovodni inštalater, Novo mesto. 18268

Stenski telefon
skoraj nov, 2 ampéremetra, več novih ročnih stikal (Hebelschalter) in rabljenih malih elektro motorjev in dinamo, prodam po zelo nizki ceni. Poizve se od 12.—2. ure Naslov pove uprava „Jutra" 18298

Kupim

Parni kotel
manjši za nizek pritisk, kupim takoj. Ponudbe z vsemi podatki in ceno na naslov: Tovarna Stane Vidmar v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 75. 18229

Vodno turbino
10—15 HP in kompletne garniture za mlinska kamna, kupi A. Intihar, Rakovca pri Kranju. 18151

Vrtalni stroj
ročni, rabljeni in nakovalo, kupim. Ponudbe z navedbo cene na upravo „Jutra" pod „Ključavničar". 18246

Otomano kupim.
Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Takoj. 9240". 18316

Železne peči
rabljene, dobro ohranjene, kupi Gaspari, Hilšerjeva ul. št. 12. 18324

Kmet. pridelki

Jabolka
vsako množino, tudi vagonske dobave, za prešanje in lepa namizna, nudim. — Vprašanja pod „Jabolka" na upravo „Jutra". — Pozneje tudi krompir in fižol. 17798

Namiznih jabolk
in za prešanje, ima več vagonov naprodaj Andrej Stelnar, ekonom na Slatnem, p. Dol pri Hrastniku. 18158

Nepremičnine

Hišo v Trbovljah
2 sobi, 2 kuhinji, klet, 600 m njive, 90 m stavbišča pri cesti, pripravno za trgovino, proda Marija Bob, Trbovlje I. — Ogleda se lahko na licu mesta. 16837

Pri prodaji posestva
dosežete priznano najboljši uspeh, če se poslužite posredovanja Realitetne pisarne «Posest», d. z o. z. v Ljubljani, Sv. Petra c. 24, pri kateri se stalno oglašajo kupci. I. 1837

Pozor!
Lepo majhno posestvo, se ugodno proda. Natančneje v posredovalnici za nepremičnine Lovro Čremožnik v Celju, Prešernova ulica 19. 18228

Enonadstropna vila
v Ljubljani, pred vojno zidana, z vsem komfortom in krasnim vrtom, se proda. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Vila 9225". 18262

Graščinsko posestvo
„Zduše" pri Kamniku, obsegajoče 40 oralov njiv, travnikov in gozda, vse arondirano, krasna graščina z 12 sobami in kapelo, posebej stanovanjska hiša, lepa obširna gospodarska poslopja, se proda z vsem mnogobrojnim živim in mrtvim inventarjem radi družinskih razmer za 625.000 Din. Pojasnila na licu mesta ali pri „Posest", Ljubljana, Sv. Petra cesta 24. 18312

Kmetsko posestvo
38 oralov — pri Medvodah, lepoležeče, tri četrt ure od postaje, se proda z inventarjem ali brez. Naslov v upravi „Jutra". 18309

Stanovanja

Opremljena soba
se odda 1—2 gospoduma. — Poizve se pri portirju hotela „Slon" v Ljubljani. 18117

Stanovanje v Mariboru
obstoječe iz 2 velikih sob s kuhinjo in drugimi pritiklinami, se zamenja z enakim ali boljšim v Ljubljani. — Ponudbe pod „Udobno stanovanje" na upr. „Jutra". 18029

Stanovanje
obstoječe iz 2 sob, kuhinje in pritiklin, z vodovodom in elektr. razsvetljavo v ljubljanskem predmestju, z zelo nizko najemnino, zamenjam z večjim v Ljubljani. Ponudbe pod „Visoka nagrada" na upravo „Jutra". 18204

Kot sostanovalec
se sprejme boljši gospod z lastno posteljo, k mirnemu, ves dan odsotnemu gospodu. Naslov pove uprava „Jutra" 18153

Zamenja se stanovanje
obstoječe iz solnčne sobe in kuhinje, z enakim ali večjim, proti plačilu selitve. Naslov v upravi „Jutra". 18141

2 dijakinji ali dijaka
se sprejmeta na hrano in stanovanje v lepo sobo na Gosposvetski cesti št. 12/I. Hrane dovolj. 18293

Stanovanje
prazno ali opremljeno, se išče. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Stan 9212". 18239

Mesečna soba
s posebnim vhodom, elektr. razsvetljavo, parket, solnčna lega, se takoj odda solidnemu gospodu. — Naslov pove uprava „Jutra". 18302

Ena ali dve sobi
s kuhinjo, se iščeta za 1. oktober ali pozneje. Cenjene ponudbe pod „Zakonski par 9250" na upravo „Jutra". 18333

Prazna soba
v sredini mesta, se odda za 500 K mesečno onemu, kateri posodi 12.000 K drž. vpokojencu. Več po dogovoru Naslov pove uprava „Jutra" 18303

Zamenjam stanovanje
z 1 sobo in kuhinjo, elektr. razsvetljavo (zraven vojaške bolnice) z enakim ali večjim v sredini mesta. Informacije: Vojni okrug (Tabor) soba 46. 18299

Stanovanja (Dijaška)

Dva dijaka
se sprejmeta na boljši rodbini na stanovanje in hrano, samo proti predplačilu. Prijazna soba s posebnim vhodom, elektr. razsvetljava. — Naslov pove uprava „Jutra" 18106

Dva dijaka
se sprejmeta na hrano in stanovanje v sredini mesta. Naslov pove uprava „Jutra" 18069

Naslovi dijaš. stanovanj
za dijake in dijakinje, se dobijo pri ge. Likar, Poljanska cesta 87, vila Bergman. 18034

Dva mlajša dijaka
sprejme boljša rodbina v vso oskrbo. Naslov pove uprava „Jutra". 18194

V vso oskrbo
sprejme boljša rodbina dijakinjo v bližini tehnike. — Naslov pove uprava „Jutra" 18187

Dijakinja
se sprejme na stanovanje in hrano na Sv. Petra cesti 53, vrata 3, levo. 18261

Na hrano in stanovanje
se sprejme dijak. Električna razsvetljava in klavir na razpolago. Inštrukcije lahko v hiši. Naslov pove uprava „Jutra". 18260

Dva dijaka
z lastno sobno opremo, iščeta stanovanje in hrano. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Doberdob". 18342

Sostanovalec
se sprejme blizu realne gimnazije k tretješolcu. Naslov v upravi „Jutra". 18341

Knjige za mladino

Fr. Milčinski: ZGODBA KRALJEVIČA MARKA.
Vez. 18 Din, po pošti 1·50 Din več.

J. Šorli: ČIRIMURCI.
Povest s slikami. Broš. 20 Din, vez. 25 Din. po pošti 1·50 Din več.

Fr. Milčinski: TOLOVAJ MATAJ.
Pravljica s slikami. II. natis. Cena broš. 18 Din. vez. 25 Din, po pošti 1·50 Din več.

J. Šorli: BOB IN TEDI.
Dva neugnanca. Povest s slikami. Bros. 12 Din. vez. 18 Din, po pošti 1·25 Din več.

J. Waschtetova: PRAVLJICE.
Z večbarvnimi slikami. Vez. 22 Din, po pošti 1·25 Din več.

Čika Jova: PISANI OBLAKI.
Vez. 14 Din, po pošti 1·25 Din več.

Čika Jova: KALAMANDARIJA.
Vez. 12 Din, po pošti 1 Din več.

Vse te knjige se naročajo pri

Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54.

Lokali

Lokal
v večjem mestu ali industrijskem kraju, na prometni točki, vzamem v najem. Prevzamem tudi staro trgovino. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Prometna točka". 18255

Kapital

Posodim
proti visokim obrestim in na prvo vknjižbo 75.000 Din lahko za več let. Ponudbe pod 143 na Aloma Company, Trst, 20. Settembre 65. 17881

Posodim 500.000 kron
na prvo intabulacijo onemu, ki mi da v hiši stanovanje. Naslov pove uprava „Jutra" 18266

Posodim 30.000 Din
za daljšo dobo, proti popolni varnosti. Vprašanja z navedbo obrestne mere pod „Anonimno brezpredmetno" na upravo „Jutra". 18247

50.000—100.000 Din
posojila, se išče za novozidano enonadstr. hišo z delavnico in trgovino, proti 20 odst. obrestmi in vknjižbi na prvo mesto, za dobo 2—3 let. Cenjene ponudbe pod „Sigurno 9220" na upr. „Jutra". 18254

Kdor posodi
za 1 leto 25.000 Din, dobi službo pri podjetju z dobro plačo in opremljeno sobo. — Sprejme se tudi družabnik z večjim kapitalom. Naslov pove uprava „Jutra". 18304

Dopisovanje

Kateri gospod
bi korespondiral z neko damo o življenskih problemih? Odgovor se prosi na upravo „Jutra" pod „Življenje 9210" 18241

Gdč. z belim klobukom
ki se je peljala v ponedeljek popoldan od Grobelnega do Celja, naj blagovoli javiti svoj naslov na upr. „Jutra" pod „Presenečenje". 18256

Ženitve

Resnega znanja
v svrho ženitve želi mlada izobražena gospodična z istotakim gospodom. Vdovec ni izključen. Resne ponudbe s sliko, ki se vrne, na upravo „Jutra" pod šifro „Posestnika hči". 18300

Glasba

Gitara
stara, zelo lep glas, se proda za 320 Din. Kje, pove uprava „Jutra". 18340

Kitaro in bisernico
proda Vogelnik, Gledališka ulica 7. 18263

Nov klavir
(Stutzflügel) z angleško mehaniko, se proda. Vpraša se pri tvrdki Pellejeva vdova, Celje. 17807

Živali

Srno
2 in pol meseca staro, močno razvito in čisto udomačeno, prodam. — Ogleda se lahko pri Josipu Krošelj, Tomišelj, pošta Studenec-Ig. 18057

4 volčji psi
v starosti 9 tednov, čistokrvni, mati Osa od Šotle, oče Hanuš (lastnik g. Salasnik 6 gostilničar v Ljubljani) — se poceni prodajo. Naslov pove uprava „Jutra" 18287

Izgubljeno

Izgubljen
pokrov fotografičnega aparata z mlečnim steklom med Miklošičevo in Gosposvetsko cesto. Pošten najditelj dobi 50 Din pri upr. „Jutra". 18326

Razno

Trgovec
(začetnik) z meš. blagom, želi trg. stikov s trgovci na debelo. Dopise na naslov: F. B. 91, Bočna pri Gornjem gradu. 18276

Na opoldansko hrano
izvrstno in izdatno, se sprejme 4 gospode. Naslov pove uprava „Jutra". 18297

Iščem hrano
dobro meščansko (kosilo in večerja) samo pri fini obitelji, ozir. dami. Ponudbe pod šifro „Okusno" na upr. „Jutra". 18317

Drva
trboveljski
premog
H. Petrič
LJUBLJANA
Gosposvetska c. 16
Telefon 343.

Kdor oglašuje ta napreduje!

Veridicus

Pater Kajetan

Roman po ustnih, pisanih in tiskanih virih

26

Ali je bil nečistnik in pohotnež ter se zdaj le dela hinavca, ki ne pozna ženske? — Morda je imel z Miciko, svojo kuharico, nezakonskega otroka? Glejte, a ta ženska, mlada in lepa, je še vedno v njegovem gospodarstvu najveljavnejša oseba. Pohujšanju torej vzlic prestani kazni ni konca, ker je Svetlin pač s to nesramnico neločljivo zvezan? — Morda je bil včasih nezmeren pijanec, ki je delal javno sramoto? Zdaj se pač drži, a Bog ve, morda začne popivati znova. — Šepetalo se je, da je bržčas kakšne cerkvene denarje poneveril in jih šele čez par let vrnil. Saj brez velikega vzroka milostivi gospod škof prav gotovo nikogar ne pošiljajo na Krvavo peč, kjer so baje prave duhovniške vice! — Četrti, najbrihtnejši, pa je zvedel v Ljubljani, da je celo škofov «Slovenec» zelo ostro obsodil tegale gospoda Svetlina. Menda se je bratil z liberalci in liberalkami... Morda pa je celo sam prikrit liberalec? —

Med Prelovčani se je torej zaradi Smolétovega zlobnega govoričenja že začelo tu pa tam dvomiti in sumiti. A le redki so še bili, ki so čenčam verjeli, večina je Svetlina spoštovala iskreno zaradi njegovega življenja in njegove požrtvovalnosti.

Tako se je zgodilo, da je ob potrkavanju in streljanju postalo Prelovo živo in veselo: pred hišami so stali kmetje ali so čakale kmetice, pri mnogih oknih je pozdravljal vesel obraz in kopa šolskih otrok je s hrupom prekinila svojo igro ter tekla za kolesljema, ki sta se ustavila pred skromnim župniščem.

Za vrati je stala kuharica Micika. Svež bel predpasnik si je bila privezala, se skrbno počesala in zdaj prekladala iz roke v roke šopek rdečih vrtnic. Zanj jih je natrgala in zdaj vznemirjena pričakovala gospoda Janka.

Svetlin, ves nemiren in ozlovoljen, se je posilil ter se županu in tovarišema kolikor mogoče prijazno in zgovorno zahvalil za preveliko ljubeznivost in čast, s katero so ga sprejeli. Nato se je pokrižal in urno stopil v župnišče. Tu je stala Micika.

«Ej, Micika! Ti si dobra duša — Bog ti poplačaj — — vse, vse... Na Krvavi peči in na Prelovem si mi menda rešila življenje... Besed mi primanjkuje, da bi ti izrazil, kaj čutim...»

Stiskal ji je roki, vzel šopek in ga poljubil.

Potem je odšel naglo v svojo sobo. Preoblekel se je in umil... Jur je prinesel kovčeg v sosednjo sobo in čakal, da se poslovi. Ko je prišel Svetlin, da gre v hištrno pri tleh, je stal Jur s klobukom v roki na stopnicah.

«Zbogom, gospod! Da bi zdaj zmerom zdravi med nami ostali, gospod! In ne zamerite, gospod, kadar vas noga prinese mimo naše bajte: latvico kislega mleka, kozarec mleka izpod krave, masla in brinjevca imamo za vas zmerom!» je dejal Jur in lovil duhovnikovo roko.

Svetlin pa ga je potrepljal po rami:

«Hvala ti, Juro! Ne pozabim tvojega povabila... Pa kako, ali se oženiš? Mati so že zelo stari — dekletoma si pa obema obetal zakon.»

«Saj to je, obema,» se je praskal Jur za ušesom. «Mati pa so na obe hudi.»

«No, gospodinje ti je treba. Mati se že sprijaznijo z materjo tvojega sinčka... Saj ti bo Jurček kmalu že krave pasel,» je dejal Svetlin.

«Torej Ančko naj bi vzel, pravite... Tudi meni se zdi boljša kakor Urška, čeprav je Urška lepša.»

«Na srce glej, Juro, ne na obraz! Ančka je pridna in ponižna: dobra ti bo žena in gospodinja... Oženi se in povabi me na svatbo!» —

Vesel je Jur odšel, Svetlin pa je stopil v hištrno. Oče ga je že čakal s steklenico jabolčnika in štruco belega kruha na mizi.

«Še enkrat pozdravljen, Janez!» je dejal. «Zdaj je zopet vse, kakor je bilo...» Hitel mu je nalivati čašo in mu je položil nož, da si odkroji kruha. «Daj, bled si!»

«Torej niti vi niste bili zadovoljni z gospodom Smolétom?» je začel Svetlin in pil.

«Nisem, a tudi Micika ne in nihče, razen Lipovca in par njegovih pijancev,» je odgovoril očka. «Rad je odšel, a prav nič nismo jokali za njim.»

«Pa čemu me ni počakal? Spodobilo bi se, da bi mi izročil in povedal, kaj se je zgodilo medtem, ko me je zastopal... Ali so ga tako nagloma poklicali v Ljubljano?»

«Menda ne. A ko je prišlo predvčerajšnjem tvoje pismo, da se vrneš, je precej naročil Lipovčev voz in se je danes zjutraj s prvim vlakom odpeljal. Niti zbogom ni rekel nikomur. Ni mu bilo pač všeč tukaj in komaj je čakal, da bo spet v Ljubljani... mestni človek je... Zmerom je pisal in pisal, v spovednici ni rad sedel in če je bilo treba iti kam koga previdet, se je zmerom jezil... Tak gospod pač ni za na kmete, kjer smrdi po gnoju in kjer ljudje ne nosijo rokavic. Napačnega namestnika so ti poslali, tako mislim. Zato on ni bil za Prelovo, a Prelovo še manje zanj.»

«Gotovo ne,» si je mislil Svetlin. «Smolé je vajen le mestnih gospej in gospodičen, — po salonih s parketi in preprogami je doma, v ‚Slovenca' pisari, pri škofu je dobro zapisan, med kmeti pa še sploh ni deloval.»

«Pa kako ste se tu razumeli z njim, oče?» — Prepirali se menda niste?» je vprašal sin.

«Bog ne daj! Prepiral naj bi se, s takim gospodom! — S poti smo mu šli, pa je bilo vsem prav; on ni videl nas, mi ne njega in prepirati se ni mogel nihče.»

«A Micika? Tudi z njo se ni pogledal?»

Baš je prinesla Micika iz kuhinje večerjo in slišala Svetlinovo vprašanje.

«O, mene je hotel pogledovati še preveč blizu in nadrobno,» je odgovorila in zardela. «Pa sem ga précej odvadila take kratkovidnosti... Roke je imel, ki niso hotele nikoli mirovati. Pa sem ga précej vsekala po njih, da so se odvadile plavati okoli... Že od četrtega dne, odkar je bil tu, mu je stregla in nosila na mizo Grabljevčeva Barba.»

O, Barba, preko šestdeset let stara, zgrbljena, suha starka je morala streči mestnemu finemu gospodku! — Svetlina je bilo sram za svojega tovariša. V zadregi se je bavil z nožem in vilicami, saj ni vedel, kam bi pogledal.

«Oh, gospod, grd človek je bil ta ljubljanski kaplan,» je pripovedovala Micika. «Tudi brez srca. Sobico vašega očeta je dal izpraznitі...»

«Nič mu tega ne pravi!» jo je hotel ustaviti očka. «V kuhinji sva pač še bolje jedla skupaj — takoj z ognjišča — in v hlevu se mi je še gorkeje spalo, nego v hiši!»

«V hlevu ste morali spati, oče?» — Svetlin je pobledel in bolestno zakričal: «Iz hiše vas je torej pognal, vas, mojega očeta?»

«Sobo je potreboval pač za pisarno... ko je pa toliko pisal in pisal... No, no, saj nisem bil nič razžaljen. On ni bil moj sin, jaz ne njegov oče... In zdaj je itak zopet vse v redu: on je zadovoljen brez nas, mi pa še bolj brez njega.»

Svetlinu je bilo strašno pri duši: Smolé mu je zastrupil župljane s svojim hujskanjem, ga opravljal in poniževal ter se je vedel do Micike tako nedostojno, a celo do njegovega očeta tako sirovo! Katoliški duhovnik! Mož, ki se smatra za steber katoliške stranke ter za zaupnika samega gospoda knezoškofa!

«Strašno, oče, strašno je vse to, kar sem zvedel v Prelovem tekom komaj ene ure,» je vzdihoval Svetlin. «Proti Miciki se je predrznil... Kaj si zdaj lahko misli dekle!»

«Smolé je pač mislil, da ti Micika ni samo kuharica in gospodinja... Celo mene je spraševal, ali nimaš rad deklet in ali nisi Micike vzel k sebi, ker si se je pač že v Zalesju preveč navadil... O, ta Smolé je bil tič! Ampak jaz sem mu jo odsekal, da je imel zadosti.»

Svetlin je pomolčal in kimal, poln misli.

«Torej včasih sta pa le govorila, oče?»

Najstarejša slovenska pleskarska in ličarska delavnica
IVAN BRICELJ
Dunajska cesta 16
se priporoča. 18
Izvršitev točna. Cene zmerne.

Modistka
J. Gorjanc & Co.
Ljubljana, Sv. Petra c. 27
poleg hotela Tratnik
priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih najmodernejših
damskih klobukov.
Sprejema klobučevino (filce) v prekrojevanje ter vsa popravila.
Zaloga
Spaterie-oblik
Postrežba točna.
1892a Cene najnižje.

Trapistovski sir 4443a
prvovrstni, kg 33 Din, pošilja od 10 kg navzgor proti povzetju kakor tudi druge mlečne proizvode
Sirarska zadruga
Oborovo Orle (Hrvaško).

Knjige za osnovne šole.

I. razred.
Wider: Prva čitanka. 16 Din.
Černivec: Računica, I. del. 5 Din.

II. razred.
Kršćanski nauk za prvence. 12 Din.
Gangl: Druga čitanka. 16 Din.
Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, I. stopnja. 4 Din.
Černivec: Računica, II. del. Broš. 8 Din, vez. 10 Din.
Druzović: Pesmarica, I. del. Broš. 10 Din, vez. 13 Din.

III. razred.
Kršćanski nauk za prvence. 12 Din.
Černej: Tretja čitanka. 16 Din.
Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, II. stop. 6 Din.
Černivec: Računica, III. in IV. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrv. čitanka. 15 Din.
Druzović: Pesmarica, II. del. Broš. 12 Din, vez. 15 Din.

IV. razred.
Katoliški katekizem. 18 Din.
Panholzer-Kosiper: Velike zgodbe sv. pisma. Br. 36 Din, v. 40 Din.
Rapè: Četrta čitanka. 25 Din.
Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, III. stop. (še ni izšla).
Černivec: Računica, III. in IV. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Zemljevid: Slovenske dežele in Istra. 8 Din.
Plesničar-Grum: Jugoslavija I. 28 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrv. čitanka. 15 Din.
Druzović: Pesmarica, III. (še ni izšla).

V. razred.
Katoliški katekizem. 18 Din.
Panholzer-Kociper: Velike zgodbe sv. pisma. Br. 36 Din, v. 40 Din.
Rapè: Četrta čitanka. 25 Din.
Schreiner-Bezjak: Jezikovna vadnica, IV. del. 13 Din.
Černivec: Računica, V. del. Broš. 13 Din, vez. 16 Din.
Lesica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrv. čitanka. 15 Din.
Druzović: Pesmarica, III. del. (še ni izšla).

Vse te knjige se dobe v
Knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54, nasproti glavne pošte.

Slovito Kamfor-kremo

kraljice Marije
za negovanje obraza, nadalje parfume, vsa lasna dela, specijaliteta: lasne obročke in kite v vseh barvah, priporoča 1888/a I
ALEKS. GJUD ml.
higienično urejeni moderni damski česalni salon
v Ljubljani, Kongresni trg štev. 6.

Ledenico
zidano ali amerikansko, ki v resnici led drži, Vam napravi po načrtu ter isto izvrši kakor tudi ostrešja do 40 metrov v svetlobi brez podpor
specijalna trvrdka 1889 a
Franc Pust, tesarski mojster
LJUBLJANA, Streliška ulica.
Zahtevajte načrte! Zahtevajte načrte!

Za glasbene šole in učiteljišča. 4679
Kompletne garniture, sestoječe iz violine, loka, vreče, opirala, kolofonije. Fixa, piščalke, Kordola od 250 Din do 300 Din, z etuijem od 350 Din do 2500 Din ima v zalogi in razpošilja po povzetju Minka Modic, Kopitarjeva ulica (nasproti Jugoslovanske tiskarne). — Priznano najcenejša trgovina za glasbene potrebščine.

MERAKL
boje, mastila, lakove, štuk, emajle, kistove i jamačno čisti firnis najbolje kakvoće nude
MEDIĆ-ZANKL
družba z o. z.
MARIBOR, podružnica. LJUBLJANA, centrala. NOVI SAD, skladište.
Tvornice: 679/a
LJUBLJANA-MEDVODE.

Zadružna hranilnica
registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.
v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 19
sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodneje.
Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.
Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi. 1853a

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je ljubljeni soprog, naš oče, stari oče, brat, stric, ljubi tast, gospod

JOSIP SUSCHNIK

dne 3. septembra 1924. ob 11. uri ponoči mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb se vrši iz hiše žalosti, Rimska cesta št. 23, v petek dne 5. septembra 1924. ob 4. uri popoldne na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 4. septembra 1924.

4691/a **Žalujoči rodbini Suschnik-Tomšič.**

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani. Brez posebnega obvestila.

Naročajte in širite — Naročajte in širite
LJUBLJANSKI ZVON
mesečnik za kulturo in prosveto, ki prinaša povesti, pesmi in članke naših najboljših pesnikov in pisateljev. Celoletna naročnina Din 120·—.
Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani
Prešernova ulica 54.